

**REVIZIJSKO POROČILO O PRAVILNOSTI IN SMOTRNOSTI PODELITVE
KONCESIJE ZA IZGRADNJO CENTRALNE ČISTILNE NAPRAVE
V MARIBORU IN IZVAJANJE GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE ČIŠČENJA
ODPADNIH VODA V OBDOBJU OD ODLOČITVE ZA PODELITEV KONCESIJE
DO KONCA LET 2005 PRI MESTNI OBČINI MARIBOR**

*Bedimo
nad potni
javnega
denarja*

POSŁANSTVO

Računsko sodišče pravočasno in objektivno obvešča javnosti o pomembnih odkritjih revizij poslovanja državnih organov in drugih uporabnikov javnih sredstev ter svetuje, kako naj državni organi in drugi porabniki javnih sredstev izboljšajo svoje finančno poslovanje.

**REVIZIJSKO POROČILO O PRAVILNOSTI IN SMOTRNOSTI PODELITVE
KONCESIJE ZA IZGRADNJO CENTRALNE ČISTILNE NAPRAVE
V MARIBORU IN IZVAJANJE GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE ČIŠČENJA
ODPADNIH VODA V OBDOBJU OD ODLOČITVE ZA PODELITEV KONCESIJE
DO KONCA LETA 2005 PRI MESTNI OBČINI MARIBOR**

Številka: 1209-9/2005-30

Ljubljana, 12. junija 2007

Računsko sodišče je revidiralo pravilnost in smotrnost podelitve koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave v Mariboru in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda v obdobju od odločitve za podelitev koncesije do konca leta 2005 pri Mestni občini Maribor.

Cilj revizije je bil izrek mnenja o pravilnosti in smotrnosti podelitve koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave v Mariboru ter izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda v obdobju od odločitve za podelitev koncesije do konca leta 2005.

Pri revidiranju pravilnosti podelitve koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave v Mariboru in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda je računsko sodišče ugotovilo, da je občina ravnala v neskladju s predpisi v naslednjih primerih:

- ni izvedla javne objave strank, ki so se prijavile za ugotavljanje usposobljenosti, in ni objavila seznama usposobljenih;
- komisija za ocenjevanje ponudb ni sestavila poročila o ponudbah in predlagala ponudnika z najugodnejšo ponudbo;
- v koncesijski pogodbi je opredelila obveznost občine za plačilo storitvene pristojbine koncesionarju, kar ni v skladu z odlokom o koncesiji; znesek ocenjene nepravilnosti je 1.707.130 tisoč tolarjev (7.123.727 evrov);
- v načrte razvojnih programov ni vključila vseh zneskov za centralno čistilno napravo;
- za dve leti je zamudila rok za ureditev ravnanja z viški blata;
- storitvene pristojbine ni plačala v 60 dneh od dospelosti (te obveznosti so na dan 31. 12. 2005 znašale 666.943 tisoč tolarjev oziroma 2.783.104 evrov);
- ni zagotovila pravočasnega zaračunavanja storitvene pristojbine uporabnikom storitve;
- izvajalca za obračun in izstavitve računov za storitveno pristojbino ni izbrala na podlagi javnega naročila;
- storitveno pristojbino je zaračunavala vsem uporabnikom vode ne glede na to, ali se njihove odpadne vode čistijo v centralni čistilni napravi ali ne;
- neupravičeno je prevzela obveznost plačila odbitka vstopnega DDV v znesku 141.801 tisoč tolarjev (591.725 evrov), ki ga koncesionar ni uveljavil pravočasno;
- pogodbe o obračunu storitev čiščenja voda in s tem povezane obveznosti v znesku 189.474 tisoč tolarjev (790.661 evrov) ter odhodki v znesku 42.670 tisoč tolarjev (178.059 evrov) nimajo podlage v odloku o koncesiji;
- občina je neupravičeno potrdila in izkazala obveznosti za zamudne obresti v znesku 104.338 tisoč tolarjev (435.395 evrov);
- na prejetem računu ni opravila ustrezne kontrole pravilnosti zaračunavanja storitvene pristojbine in zato je potrdila in izkazala za 2.859 tisoč tolarjev (11.930 evrov) previsoko obveznost.

Računsko sodišče je Mestni občini Maribor o pravilnosti ravnanja pri podelitvi koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave v Mariboru in pri izvajanju gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda s koncesijo izreklo *negativno mnenje*.

Pri revidiranju *smotnosti ravnanja občine* pri podelitve koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave v Mariboru in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda je računsko sodišče ugotovilo, da je občina v naslednjih primerih ravnala neučinkovito:

- S podpisom koncesijske pogodbe je prevzela vsa pomembna tveganja. Prevzela je vsa tveganja v zvezi s financiranjem, spremembami zakonodaje, viški blata, količino vtoka vode in predvsem s sprejemom obveznosti za plačevanje razlike med zaračunano in pobrano storitveno pristojbino.
- Občina ni izdelala ustreznih primerjalnih analiz vplivov na proračun in predlogov variant za doseganje ciljev, zato ocenjujemo, da se ni mogla kompetentno pogajati s ponudniki o višini še sprejemljive ponudbe in o prevzemu oziroma prenosu tveganj.
- Občina ni zagotovila priključitve novo nastalih občin na centralno čistilno napravo in ni odgovorila na pobude Občine Duplek za priključitev, zato je zbrala manj storitvene pristojbine od uporabnikov in je sama morala prispevati večji delež.
- Neupravičeno je prevzela obveznost za plačilo odbitnega vstopnega DDV, ki ga koncesionar ni uveljavljal pravočasno.
- Odlagališča za blato ni zagotovila pravočasno, zato je morala koncesionarju povrniti stroške za obdelavo odpadnega blata. Občina s koncesijsko pogodbo ni oddala izvajanja javne službe čiščenja odpadnih voda kot celote, saj je sama prevzela tveganje v zvezi z viški blata.
- Sprejela in potrdila je obračun obresti, ki ga je pripravil koncesionar za račune, izdane s triletno zamudo.
- Občina ni preverjala prejetih računov od koncesionarja, zato ni ugotovila, da so bili zneski na nekaterih računih previsoki.
- Občina ni preverila dejansko nastalih stroškov Nigrada pri obračunu in pobiranju storitvene pristojbine. Povečanje zaračunanih stroškov za leto 2004 v primerjavi z letom 2003 znaša 80 odstotkov. Ocenjujemo, da so stroški, ki jih zaračunava Nigrad občini za obračunavanje in pobiranje storitvene pristojbine, previsoki, saj zaračunavanje opravi Nigrad le kot dodatno postavko na izdanih računih uporabnikom že za druge opravljene storitve v okviru opravljanja javne službe.

Mestna občina Maribor *ni bila uspešna* pri doseganju nekaterih ciljev. Investicijska dokumentacija ne temelji na ustreznih podatkih in predvidevanjih, zato cilji niso bili načrtovani realno in niso bili uresničeni v naslednjih primerih:

- Načrtovala je višjo količino odpadne vode za leto 2006 in sicer 11,2 milijona kubičnih metrov na leto. Dejansko je poraba pitne vode po podatkih Nigrada v Mestni občini Maribor skupaj z občinama Hoče – Slivnica in Miklavž v letu 2004 znašala 8,4 milijona kubičnih metrov na leto in v letu 2005 8 milijonov kubičnih metrov na leto, kar je skoraj tretjino manj, kot je bilo predvideno v investicijskem programu.
- V investicijskem programu je predvidena rast porabe za 1,4 odstotka letno, vendar pa se je po letu 1998 začela poraba vode zmanjševati (povprečno za 5,2 odstotka letno) in s tem tudi količina prečiščene vode.
- Ocene o rasti takse za obremenjevanje vode niso bile ustrezne. Taksa za obremenjevanje vode oziroma okoljska dajatev se je od aprila 2002 do konca leta 2005 povečala le za 4 odstotke, pristojbina za čiščenje odpadnih voda pa se je od aprila 2003 do konca leta 2005 povečala za 185 odstotkov za gospodinjstva in 27 odstotkov za pravne osebe.

- Občina je kot vir financiranja dela odhodkov za centralno čistilno napravo načrtovala ekološki tolar, za katerega je računsko sodišče ugotovilo, da nima podlage v veljavnih predpisih, zato je ta vir financiranja izgubila.

Posledica teh ugotovitev je neizkoriščena kapaciteta centralno čistilno napravo, visoka cena storitve čiščenja odpadnih voda in naraščanje obveznosti občine.

Računsko sodišče je od Mestne občine Maribor zahtevalo predložitev *odzivnega poročila*.

KAZALO

1. UVOD	10
1.1 PREDSTAVITEV OBČINE	10
1.2 PREDSTAVITEV POMEMBNEJŠIH ODLOČITEV O GRADNJI CENTRALNE ČISTILNE NAPRAVE IN IZVAJANJU GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE	11
1.2.1 Uvod	11
1.2.2 Odlok o koncesiji za čiščenje odpadnih voda	11
1.2.3 Investicijski program CCN	12
1.2.4 Sporazum o načinu razdelitve premoženja Mestne občine Maribor	14
2. UGOTOVITVE	15
2.1.1 Obrazložitev revizije	15
2.1.2 Pravilnost podelitve koncesije za izgradnjo čistilne naprave in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda v Mariboru	15
2.1.3 Pravilnost določil v koncesijski pogodbi in njihovega izvajanja	21
2.1.4 Pravilnost določanja cene in zaračunavanja storitev čiščenja odpadnih voda	28
2.1.5 Pravilnost spremljanja izvajanja koncesijske pogodbe	36
2.1.6 Dogodki po 31. 12. 2005	43
2.2 SMOTRNOST RAVNANJA OBČINE PRI PODELITVI KONCESIJE ZA IZGRADNJO CENTRALNE ČISTILNE NAPRAVE IN IZVAJANJE GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE ČIŠČENJA ODPADNIH VODA	44
2.2.1 Obrazložitev revizije	44
2.2.2 Učinkovitost podelitve koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave	45
2.2.3 Učinkovitost prevzema plačevanja mesečne storitvene pristojbine	57
2.2.4 Učinkovitost plačevanja stroškov Nigradu za zaračunavanje storitvene pristojbine	69
3. MNENJE	74
3.1 MNENJE O PRAVILNOSTI RAVNANJA MESTNE OBČINE MARIBOR PRI PODELITVI KONCESIJE ZA IZGRADNJO CENTRALNE ČISTILNE NAPRAVE IN IZVAJANJE GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE ČIŠČENJA ODPADNIH VODA	75
3.2 MNENJE O SMOTRNOSTI RAVNANJA MESTNE OBČINE MARIBOR PRI PODELITVI KONCESIJE ZA IZGRADNJO CENTRALNE ČISTILNE NAPRAVE IN IZVAJANJE GOSPODARSKE JAVNE SLUŽBE ČIŠČENJA ODPADNIH VODA	76

4. ZAHTEVA ZA PREDLOŽITEV ODZIVNEGA POROČILA	78
5. PRIPOROČILA.....	79

1. UVOD

Revizijo pravilnosti in smotrnosti podelitve koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave v Mariboru in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda s koncesijo v obdobju od odločitve za podelitev koncesije do konca leta 2005 pri Mestni občini Maribor (v nadaljevanju: občina), smo izvedli na podlagi ZRacS-1 in programa dela za izvrševanje revizijske pristojnosti računskega sodišča v letu 2005 in 2006. Sklep o izvedbi revizije¹ je bil izdan 28. 10. 2005.

Cilj revizije je bil izrek mnenja o pravilnosti in smotrnosti podelitve koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave v Mariboru in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda s koncesijo v obdobju od odločitve za podelitev koncesije do konca leta 2005.

1.1 Predstavitev občine

Podatki o velikosti občine in organih občine so prikazani v tabeli 1. Občina ima šest krajevnih skupnosti in enajst mestnih četrti s statusom pravne osebe. Je ustanoviteljica ali soustanoviteljica enainpetdesetih javnih zavodov, petih javnih podjetij in javnega sklada.

Tabela 1: Podatki o velikosti in organih občine

Število prebivalcev ²	111.073
Uvrstitev v skupino ³	1. skupina
Ustanovitev	1995
Premoženjskoppravna razmerja	urejena
Organi občine:	
• župan ⁴	poklicno opravljanje funkcije
• mestni svet	45 članov
• nadzorni odbor	7 članov
• občinska uprava ⁵	246 zaposlenih

¹ Št. 1209-8/2005, sprememba sklepa št. 1209-8/2005-2 z dne 14. 11. 2005, sklep št. 1209-9/2005-3 z dne 25. 4. 2006.

² Statistične informacije, št. 115/2006, stanje 31. 12. 2005.

³ 100. b člen Zakona o lokalni samoupravi (v nadaljevanju: ZLS), Uradni list RS, št. 100/05-UPB.

⁴ V letu 2005 občina ni imela podžupanov. Dva podžupana je župan imenoval 4. 1. 2006. Funkcijo opravljata nepoklicno.

⁵ Stanje na dan 31. 12. 2005.

Odgovorne osebe

Od 23. 12. 1994 do 6. 12. 1998 je bil za poslovanje občine odgovoren prof. dr. Alojz Križman, župan občine (v nadaljevanju: bivša odgovorna oseba), od 7. 12. 1998 do 3. 12. 2006 je bil odgovoren Boris Sovič, župan občine, od 4. 12. 2006 pa je odgovorna oseba Franc Kangler, župan občine.

1.2 Predstavitev pomembnejših odločitev o gradnji centralne čistilne naprave in izvajanju gospodarske javne službe

1.2.1 Uvod

Projekt gradnje centralne čistilne naprave v Mariboru (v nadaljevanju: CCN) je eden največjih okoljskih projektov v Sloveniji. CCN je namenjena čiščenju odpadnih voda za Maribor in primestna naselja. Njena zmogljivost je tolikšna, da se lahko nanjo naveže več sosednjih občin. Tehnično je glavni kolektor del CCN, finančno, organizacijsko pa je bil samostojen projekt. Financiran je bil s sredstvi Evropske unije in zato odhodki v zvezi s kolektorjem niso predmet te revizije. V revizijo tudi ni bila vključena gradnja kanalizacijskega sistema⁶.

Evropska komisija se je s podpisom Finančnega memoranduma 12. 7. 1999 zavezala, da naj bi prispevala 6.500 tisoč evrov za financiranje projekta CCN v obliki nepovratnih sredstev PHARE. Sredstva so bila namenjena za izgradnjo glavnega kanalizacijskega zbiralnika, katerega izgradnja je bila bistvena za izgradnjo CCN.

Občina je oddala koncesijo po sistemu BOT⁷. BOT je oblika projektnega financiranja infrastrukturnih naložb, pri katerih koncesionar na podlagi koncesijske pogodbe, sklenjene z občino, infrastrukturni objekt zgradi in financira, ga ima v lasti ter z njim upravlja v obdobju, opredeljenem v pogodbi, po izteku tega obdobja pa objekt neodplačno prenese v last občine. Projekti po principu BOT predstavljajo obliko financiranja infrastrukturnih objektov z vključevanjem zasebnega kapitala.

1.2.2 Odlok o koncesiji za čiščenje odpadnih voda

Odlok o gospodarskih javnih službah v Občini Maribor⁸ (v nadaljevanju: odlok o gospodarskih javnih službah) v 4. členu določa, da se odvajanje in čiščenje odpadnih in padavinskih voda opravlja kot obvezna lokalna javna služba. Odlok o koncesiji za čiščenje odpadnih voda⁹ (v nadaljevanju: odlok o koncesiji) je občina sprejela leta 1994 in z njim določila predmet koncesije in pogoje za podelitev koncesije.

Predmet koncesije je opravljanje javne službe čiščenja odpadnih voda v okviru centralnega kanalizacijskega sistema občine, za kar bi moral koncesionar zgraditi čistilno napravo za odpadne vode in glavni kolektor.

⁶ Investicijski program dokončanja kanalizacijskega sistema v Mestni občini Maribor in sanacija obstoječega – oktober 1996.

⁷ Zgraditi-upravljati-prenesti (build – operate – transfer).

⁸ Medobčinski uradni vestnik, št. 4/94, 26/97, 14/04; uradno prečiščeno besedilo 26/05.

⁹ Medobčinski uradni vestnik, št. 8/94.

Koncesija zajema projektiranje, gradnjo, vodenje, obratovanje in vzdrževanje CČN in kolektorja, ki naj bi povezoval CČN s centralnim kanalizacijskim omrežjem.

Koncesionar dobi povrnjena sredstva, vložena v gradnjo čistilne naprave in izvajanje dejavnosti iz cene, ki jo za njegove storitve plačujejo uporabniki (prvi odstavek 6. člena odloka o koncesiji).

Koncesija se podeli na podlagi javnega razpisa za izbiro koncesionarja v skladu s 36. členom Zakona o gospodarskih javnih službah¹⁰ (v nadaljevanju: ZGJS). Koncesijska pogodba mora poleg elementov, določenih v 39. členu ZGJS, vsebovati še elemente, določene v 24. členu odloka o koncesiji.

1.2.3 Investicijski program CČN

Investicijski program gradnje centralne čistilne naprave za odpadne vode Mestne občine Maribor (v nadaljevanju: povzetek investicijskega programa) je po naročilu občine v avgustu 1997 izdelal Projekt MR, inženiring, d. d., Maribor¹¹.

Temeljni projekt, ki je podlaga za reševanje problematike odpadnih vod v občini, je projekt »Ravnanje z odpadnimi vodami v Mestni občini Maribor«, ki ga je sprejel mestni svet 20. 12. 1995. Projekt predvideva čiščenje odpadnih voda v CČN do te mere, da bi bile izpolnjene vse zahteve Uredbe o emisiji snovi pri odvajanju odpadnih vod iz komunalnih čistilnih naprav¹².

V povzetku investicijskega programa za CČN je bila načrtovana vrednost investicije za vse tri faze v znesku 5.200.464 tisoč tolarjev. Načrtovane vrednosti posameznih del so naslednje:

Tabela 2: Načrtovane vrednosti posameznih del za CČN

Dela	V tisoč tolarjih	Delež v odstotkih
Zemljišče	261.957	5
Gradbena dela	2.347.800	45
Oprema in montaža	2.263.821	44
Projekti, nadzor, carina, davki	326.886	6
Skupaj	5.200.464	100

Vir: povzetek investicijskega programa.

Investicija naj bi bila financirana iz virov, kot so predstavljeni v tabeli 3.

¹⁰ Uradni list RS, št. 32/93.

¹¹ Vsebinski povzetek investicijskega programa je po naročilu občine izdelala ista družba maja 1998.

¹² Uradni list RS, št. 35/96, 90/98, 31/01, 62/01.

Tabela 3: Načrtovani viri financiranja investicije

Sredstva	V tisoč tolarjih	Delež v odstotkih
Sredstva lokalne skupnosti za nakup zemljišča	261.957	5
Sredstva javnega podjetja	153.560	3
Sredstva koncesionarja (kredit in druga sredstva)	4.784.947	92
Skupaj	5.200.464	100

Vir: povzetek investicijskega programa.

Načrtovani časovni potek gradnje je prikazan v tabeli 4.

Tabela 4: Načrtovani časovni potek gradnje

Faza	Opis	Gradnja – roki
	Pripravljalna dela, investicijsko tehnična dokumentacija	Zaključek do 31. 12. 1998
1.	Glavni zbiralnik, mehansko čiščenje, infrastruktura CČN	Začetek 1. 1. 1999 Zaključek 31. 10. 2000
2.	Biološko čiščenje – ogljik	Začetek 1. 7. 2000 Zaključek 31. 10. 2001
3.	Biološko čiščenje	Začetek 1. 7. 2005 Zaključek 31. 10. 2006

Vir: povzetek investicijskega programa.

V investicijskem programu so že upoštevane cene, stroški, vrednosti in viri financiranja investicije iz pogodbe s koncesionarjem, ki je bila takrat v pripravi. Vsi izračuni so izdelani za 24 let¹³. Za obdobje obratovanja od 2001 do 2022 je bila načrtovana:

- skupna količina prečiščene vode 309.362 tisoč kubičnih metrov (gospodinjstva, gospodarstvo in deževne vode),
- povprečna letna obremenitev CČN 13.500 tisoč kubičnih metrov,
- povprečna cena 69,05 tolarja za kubični meter.

Pojasnilo binše odgovorne osebe

Ključni predpogoj za uspeh projekta je dosledno spoštovanje načrta projekta. Pomemben vpliv na finančno ravnotežje projekta sta imela tako sprememba poteka posameznih faz (zakasnitev prve faze za eno leto, združitev druge in tretje faze ter predčasno dokončanje tretje faze) kot dejstvo, da je občina odstopila od možnosti 26-odstotnega kapitalskega vložka v Aquasystems, ki je bila predvidena v investicijskem programu.

¹³ Čas izgradnje dve leti in čas obratovanja 22 let.

1.2.4 Sporazum o načinu razdelitve premoženja Mestne občine Maribor

Konec leta 1998 so bile na območju nekdanje Mestne občine Maribor ustanovljene tri nove občine: Mestna občina Maribor, Občina Hoče – Slivnica in Občina Miklavž na Dravskem polju (v nadaljevanju: občine podpisnice). Občine podpisnice so 2. 2. 2001 podpisale Sporazum o načinu razdelitve premoženja Mestne občine Maribor. V peti točki tega sporazuma je določeno, da se občinam podpisnicam omogoči čiščenje odpadnih voda na CČN pod pogoji, ki se določijo v posebnem sporazumu.

Sporazum o razdelitvi premoženja Mestne občine Maribor so občine podpisnice sklenile 9. 2. 2001. Tudi v tem sporazumu je določeno, da podpisnice pripravijo poseben sporazum glede CČN, vendar tega niso storile.

Dogovor o nosilcih priprave nalog, ki jih je potrebno skupno izvesti za pripravo aktov iz Sporazuma o načinu razdelitve premoženja Mestne občine Maribor, so občine podpisnice sklenile 21. 3. 2001. V II. točki pod zaporedno številko 7 je določeno, da je Komunalna direkcija Mestne občine Maribor v sodelovanju z direktoricami vseh treh občinskih uprav nosilec izvedbe strokovnih podlag za poseben sporazum, ki naj bi določal pogoje, po katerih se Občini Hoče – Slivnica in Občini Miklavž na Dravskem polju omogoči čiščenje odpadnih voda na CČN. Občina predloga sporazuma ni pripravila.

Pojasnilo občine

Občina meni, da bi Ministrstvo za okolje in prostor moralo zagotoviti priključitev Občine Miklavž na Dravskem polju in dela Občine Hoče – Slivnica na čistilno napravo. Občina je s svojimi sredstvi in s sredstvi PHARE financirala izgradnjo povezovalnega kolektorja Maribor jug. Od skupno 2.750 tisoč kubičnih metrov manj porabljene vode je delež za področji Miklavž na Dravskem polju in Hoče približno 520 tisoč kubičnih metrov ali 19 odstotkov. Delitev občine je neposredno vplivala na delovanje CČN.

2. UGOTOVITVE

2.1 Pravilnost ravnanja občine pri podelitvi koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda

2.1.1 Obrazložitev revizije

Revizijo pravilnosti ravnanja občine pri podelitvi koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave in pri izvajanju gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda s koncesijo smo izvajali tako, da smo za revizijsko preizkušanje oblikovali naslednje podsegmente:

- pravilnost podelitve koncesije za izgradnjo čistilne naprave in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda v Mariboru,
- pravilnost določil v koncesijski pogodbi in njihovega izvajanja,
- pravilnost določanja cene za storitev čiščenja odpadnih voda in
- pravilnost spremljanja izvajanja koncesijske pogodbe.

Za pridobitev zadostnih in ustreznih revizijskih dokazov smo uporabili metode preiskovanja, primerjanja in poizvedovanja. Podatke smo preizkušali na primerno velikem vzorcu, ki smo ga določili nestatistično. Za preizkušanje pravilnosti ravnanja občine smo pripravili podrobne revizijske programe.

Pridobili smo tudi izvedensko pravno mnenje¹⁴.

2.1.2 Pravilnost podelitve koncesije za izgradnjo čistilne naprave in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda v Mariboru

2.1.2.1 Začetek postopka

Pravni okvir za določitev pogojev in postopka za izgradnjo, obratovanje in vzdrževanje čistilne naprave za odpadne vode določa ZGJS, odlok o koncesiji, odlok o gospodarskih javnih službah in Odlok o načinu upravljanja gospodarskih javnih služb v Mestni občini Maribor¹⁵.

¹⁴ Doc. dr. Aleksij Mužina: Izvedensko pravno mnenje, 13. 11. 2006.

¹⁵ Medobčinski uradni vestnik št. 18/95.

Občina je 8. 6. 1994 objavila obvestilo o nameri za izdajo poziva za ugotavljanje usposobljenosti¹⁶ (v nadaljevanju: obvestilo o nameri), ki se nanaša na »Projekt ravnanja z odpadnimi vodami«. Občina je nato sprejela odlok o koncesiji¹⁷. Koncesijski akt, s katerim se določi oblika in postopek javnega razpisa, je podlaga za javni razpis.

Izvršni svet skupščine Občine Maribor (v nadaljevanju: IS SO) je 18. 7. 1994 imenoval sedem članov komisije za postopek razpisa za koncesijo za čiščenje odpadnih voda (v nadaljevanju: komisija), ki je delovala na podlagi nalog in pristojnosti, opredeljenih v odloku o koncesiji.

Občina je prejela 17 ponudb z dokazili o usposobljenosti, ki jih je komisija odprla 12. 9. 1994. Ugotovila je, da so vse prispele v predpisanem roku in da so bile vse pravilno evidentirane.

Komisija je 25. 10. 1994 pripravila poročilo o ovrednotenju dokazil o usposobljenosti kandidatov za projekt koncesija za čiščenje odpadnih voda, ki ga je obravnaval IS SO 21. 11. 1994 in potrdil predlog komisije. Določil je, da je najbolj usposobljenih naslednjih šest kandidatov z liste:

- Lyonnaise des Eaux (Francija),
- WABAG (Nemčija),
- ROeG Umwelttechnik GmbH - RAG (Nemčija),
- Maculan International (Avstrija),
- RWE (Nemčija),
- OGDEN Projects Inc. (ZDA).

Med izvajanjem revizije občina računskemu sodišču ni predložila nobene ponudbe in je navedla, da ponudb nima, zato med izvajanjem revizije ni bilo mogoče preveriti, ali sta bila ocena komisije in sklep izvršnega sveta ustrezna.

Občina ni upoštevala določil 15. člena odloka o koncesiji, ker ni javno objavila seznama vseh zainteresiranih strank, ki so se odzvale na poziv za ugotavljanje usposobljenosti za koncesijo za čiščenje odpadnih voda (v nadaljevanju: PZU) in seznama usposobljenih strank.

Občina je 27. 10. 1995 šestim ponudnikom, ki jim je bila priznana sposobnost za izvedbo projekta, poslala zahtevo za pripravo ponudb. Do določenega roka 15. 2. 1996 so ponudbe poslali naslednji ponudniki:

- Lyonnaise des Eaux, Degremont (Francija), (v nadaljevanju: LDE),
- RWE Entsorgung Wasserwirtschaft (Nemčija), (v nadaljevanju: RWE),
- RAG Umwelt Kommunal GmbH, Bottrop (Nemčija), (v nadaljevanju: RAG).

Občina računskemu sodišču ni predložila nobene ponudbe in je navedla, da ponudb nima.

¹⁶ Uradni list RS, št. 31/94.

¹⁷ Odlok o koncesiji je sprejela 7. 7. 1994.

Župan je s sklepom¹⁸ imenoval komisijo za pregled in ocenjevanje ponudb za CCN (v nadaljevanju: komisija za ocenjevanje ponudb), ki je bila sestavljena iz izvršnega odbora, delovnega telesa komisije in ekspertne skupine. V izvršnem odboru komisije so bili predstavniki občine. Njihova naloga je bila priprava poročila o ponudbah in predloga izbora najugodnejšega ponudnika. Naloga delovnega telesa komisije je bila, da so strokovnjaki po posameznih področjih opravili pregled in ocenev ponudb, sodelovali z izvršnim odborom komisije in skupaj določili najugodnejšo ponudbo.

Komisija za ocenjevanje ponudb je ugotovila, da so predlagane ponudbe za občino predrage, zato je mestni svet občine sprejel sklep¹⁹, da se od ponudnikov zahteva dodatne ponudbe, ki naj bi upoštevale manjšo začetno kapaciteto čistilne naprave (190.000 populacijskih enot) in možnost fazne izgradnje.

Dodatne ponudbe so do roka, to je do 27. 6. 1996, dostavili vsi trije ponudniki. Dokumentacije o dodatnih ponudbah občina računskemu sodišču med izvajanjem revizije ni predložila.

Po pregledu in ocenitvi posameznih področij (tehničnih, pravnih in finančnih) prispelih ponudb, so člani delovnega telesa komisije za ocenjevanje ponudb ocenili, da je najugodnejši ponudnik RWE. Izvršnemu odboru komisije in županu so predlagali, da opravi pogajanja s ponudniki po naslednjem vrstnem redu:

- RWE,
- LDE,
- RAG.

Vsi trije ponudniki so bili pisno obveščeni z dopisom z dne 16. 12. 1996, v katerem je zapisano, da naj bi se pogajanja nadaljevala s prvo uvrščenima ponudnikoma (RWE in LDE), ki sta po pogajanjih poslala dodatni ponudbi.

Komisija za odpiranje dodatnih ponudb, ki jo je sestavljalo šest članov izvršilnega odbora in župan, je ponudbe odprla 31. 1. 1997. V zapisniku o odpiranju ponudb je navedeno, da sta oba ponudnika, LDE in RWE, izpolnila vse zahtevane pogoje. Tudi dokumentacije o teh ponudbah občina računskemu sodišču ni predložila.

2.1.2.2 Primerjava ponudb

Pogajanja s ponudnikoma so potekala do januarja 1998, nakar sta oba 25. 2. 1998 dostavila dodatni ponudbi, ki sta jih naknadno dopolnila.

Suez Lyonnaise des Eaux, Nanterre Cedex (v nadaljevanju: SLDE)²⁰ je 5. 3. 1998 poslal občini končno delno ponudbo s končnim zneskom investicije 54,7 milijona nemških mark in povprečno pristojbino v znesku 69,05 tolarja na kubični meter, RWE Aqua GmbH, Essen pa je prav tako 5. 3. 1998 poslal končno delno ponudbo in potrdil ceno pristojbine v znesku 67,5 tolarja na kubični meter in končni znesek investicije v znesku 46,5 milijona nemških mark. Obe ponudbi sta bili tehnično-tehnološko primerljivi.

¹⁸ Sklep o imenovanju komisije za pregled in ocenjevanje ponudb za centralno čistilno napravo, št. 02101/004/96 z dne 15. 2. 1996.

¹⁹ Sklep 18. seje z dne 24. 4. 1996.

²⁰ LDE se je preimenoval v Suez – Lyonnaise des Eaux.

Obe dodatni ponudbi in končni delni ponudbi je občina predložila. To so edine predložene ponudbe. Podatki iz dokončnih delnih ponudb so prikazani v tabeli 5.

Tabela 5: Podatki iz dokončnih delnih ponudb

Ponudnik	Storitvena pristojbina	Osnovna vrednost investicije
RWE Aqua	67,50 tolarja na kubični meter	46,5 milijona nemških mark
SLDE	69,05 tolarja na kubični meter	54,7 milijona nemških mark

Vir: dokončni delni ponudbi.

Ti podatki so bili podlaga za pričetek končnih pogajanj in ugotavljanje primernosti posameznega ponudnika.

2.1.2.3 Izbor ponudnika

Člani delovnega telesa komisije za ocenjevanje ponudb so 20. 3. 1998 za najugodnejšega ponudnika ocenili konzorcij pod vodstvom SLDE iz Francije.

Odlok o koncesiji v 20. členu določa, da po izvedenem postopku komisija pregleda in oceni ponudbe in sestavi poročilo o ponudbah ter predlaga ponudnika z najugodnejšo ponudbo glede na pogoje javnega razpisa. Komisija za ocenjevanje ponudb tega poročila ni sestavila.

Občina je 13. 7. 1998 obvestila vse tri ponudnike o izbiri SLDE kot najboljšega ponudnika za koncesijo opravljanja javne službe čiščenja odpadnih voda z izgradnjo CČN.

2.1.2.4 Podpis pogodbe

2.1.2.4.a Podpis pogodbe med občino in Aquasystemsom

Odbor za komunalne in gospodarske javne službe mestnega sveta občine je 11. 6. 1998 obravnaval osnovne elemente koncesijske pogodbe in jih predlagal mestnemu svetu v sprejem. Mestni svet je 15. 6. 1998 predlagani sklep potrdil.

Mestna uprava je 13. 7. 1998 izdala odločbo, s katero je koncesijo za opravljanje javne službe čiščenja odpadnih voda z izgradnjo CČN podelila Aquasystems, gospodarjenje z vodami, d. o. o., Maribor (v nadaljevanju: Aquasystems), ki ga je ustanovil SLDE, upoštevajoč 10. člen odloka o koncesiji, ki določa, da mora biti koncesionar pravna oseba, registrirana v Republiki Sloveniji.

Občina in Aquasystems sta 29. 7. 1998 podpisala pogodbo o izgradnji CČN in koncesiji za čiščenje odpadnih voda v Mariboru (v nadaljevanju: koncesijska pogodba). Koncesijska pogodba je usklajena s končno delno ponudbo²¹ koncesionarja, ki je bil izbran na podlagi javnega razpisa za izbiro koncesionarja s

²¹ Ponudba Suez Lyonnaise des Eaux z dne 5. 3. 1998.

predhodnim ugotavljanjem usposobljenosti v skladu s 36. členom ZGJS in določili odloka o koncesiji. Usklajenost smo ugotovili pri skupni izhodiščni gradbeni ceni, izhodiščnih stroških kapitala in izhodiščnih izvajalskih stroških, ki jih koncesionar uporablja za izračun storitvene pristojbine.

Izhodiščna gradbena cena v znesku 54,7 milijona nemških mark je določena za celotno koncesijsko dobo in se deli na izhodiščno gradbeno ceno za prvo, drugo in tretjo fazo gradnje naprave in je enaka v končni delni ponudbi ponudnika SLDE z dne 5. 3. 1998 in v koncesijski pogodbi ter prilogi 7 h koncesijski pogodbi. Pogodba in prilogi 7 določata skupno izhodiščno gradbeno ceno.

Izhodiščni stroški kapitala (BCC), določeni v prilogi 8 koncesijske pogodbe, so v skladu z izhodiščnimi stroški kapitala v končni delni ponudbi SLDE z dne 5. 3. 1998. Fiksni in variabilni mesečni izhodiščni izvajalski stroški, določeni v prilogi 8 koncesijske pogodbe, so v skladu s fiksnimi in variabilnimi mesečnimi izvajalskimi stroški končne delne ponudbe SLDE.

Ali je sklenjena koncesijska pogodba usklajena s celotno ponudbo SLDE, ni bilo mogoče presoditi, ker občina računskemu sodišču ni predložila celotne končne ponudbe SLDE.

Temeljna določila koncesijske pogodbe so:

- Koncesijska pogodba je začela veljati 29. 7. 1998 in naj bi se izvajala 22 let, začevši s predvidenim datumom predhodnega prevzema prve faze. Po dokončani prvi fazi naj bi bila CČN usposobljena za mehansko čiščenje (odstranjevanje gramoza, peska in maščob), po drugi fazi za biološko čiščenje (odstranitev ogljikovih spojin), po tretji fazi pa za odstranjevanje dušikovih in fosforjevih spojin.
- Koncesionarjeve obveznosti do občine so financiranje, projektiranje, izgradnja, zagon, obratovanje, vzdrževanje, popravila in obnavljanje CČN ter osnovno projektiranje glavnega kolektorja.
- Občina podeljuje koncesionarju izključno pravico in obveznost izvajanja naslednjih storitev:
 - čiščenje odpadne vode v kanalizacijskem omrežju²²;
 - sprejemanje in čiščenje vseh usedlin iz greznic prispevnega območja čistilne naprave do največ 150 kubičnih metrov na dan.
- Storitvena pristojbina je edino plačilo, ki ga koncesionar prejme za stroške kapitala, izvajalske stroške in prenosljive stroške.
- Po prenehanju koncesijske pogodbe se vse koncesionarjeve pravice in obveznosti prenesejo na občino.

Sestava storitvene pristojbine

Storitvena pristojbina je edino plačilo, ki ga koncesionar prejme od občine za vse stroške kapitala, izvajalske stroške, vzdrževalne stroške za napravo (vključno z režijskimi stroški in tehnično pomočjo), stroške obratnega kapitala ter stroške načrtovanih in nenačrtovanih popravil, obnov, zamenjav na napravi, zahtevanih zavarovanj in bančnih garancij ter na splošno vseh ostalih stroškov, povezanih s koncesionarjevimi obveznostmi. Storitvena pristojbina se zaračunava po naslednji formuli:

Storitvena pristojbina = stroški kapitala + izvajalski stroški + prenosljivi stroški

²² Odstranjevanje gramoza, izvajanje mehanskega čiščenja, izvajanje primarnega, sekundarnega in terciarnega čiščenja voda do opredeljenega števila kubičnih metrov vtoka na uro.

Stroški kapitala so tista sestavina storitvene pristojbine, s katero občina povrne koncesionarju stroške za tehnologijo, projektiranje, izgradnjo ter zagon naprave. Zaračunani so na podlagi izhodiščnih stroškov kapitala, ki so določeni za celotno koncesijsko obdobje in se mesečno prilagajajo na podlagi prilagoditvenega faktorja stroškov kapitala. Prilagoditveni faktor se izračuna na podlagi povišanja cen gospodinjskih potrebščin za celotno območje Nemčije, ki ga mesečno objavlja 'Statistic Bundesamt'. Po razpoložljivih podatkih na dan 31. 12. 2005 naj bi Aquasystems v celotni koncesijski dobi zaračunal občini 92.090 tisoč evrov stroškov kapitala²³.

Izvajalski stroški so vsota fiksnega zneska osnovnih proizvodnih stroškov, ki vključujejo fiksne stroške obratovanja in vzdrževanja, režijske stroške, obratni kapital ter rezerve za nadomestilo in obnovo naprave in opreme ter variabilne sestavine, ki vključuje stroške obratovanja in vzdrževanja (kemikalije, elektrika). Fiksni znesek osnovnih proizvodnih stroškov se mesečno prilagaja z indeksom rasti drobno prodajnih cen v Sloveniji.

Prenosljivi so tisti stroški, ki koncesionarju nadomestijo celotne stroške naslednjih davkov in dajatev: prometni davek in davek na dodano vrednost na nabavljeno blago in storitve, davke na nepremično premoženje ali enakovredne dajatve, ekološke davke in dajatve za naravne vire in stroške v zvezi z depozitom pri Banki Slovenije²⁴.

2.1.2.4.b Pogodba s člani konzorcija

Na dan podpisa koncesijske pogodbe s koncesionarjem je občina sklenila s člani konzorcija pogodbo o gospodarskem sodelovanju, katere namen je bil pospešiti ekonomski razvoj Maribora, države in sosednjih držav z ustanovitvijo regijskega razvojnega centra in v nadaljevanju proizvodne enote v Mariboru, investicijskega sklada za financiranje komunalnih in ekoloških projektov. Pogodba velja, če je podpisana tudi pogodba med občino in odvisno družbo SLDE. Če članice konzorcija ne bi izpolnile obveznosti po tej pogodbi, so dolžne kot pogodbeno kazni sprejeti razširitev koncesijske pogodbe na gradnjo in delovanje male čistilne naprave med šestim in osmim letom trajanja koncesijske pogodbe. Gradnja male čistilne naprave ne bi bremenila občine z nikakršnimi stroški kapitala, občina bi morala plačevati le nekatere fiksne in variabilne stroške delovanja naprave²⁵.

Presojanje te pogodbe ni bil predmet revizije, ker ni bila realizirana.

Pojasnilo bivše odgovorne osebe

Občina za realizacijo te pogodbe ni storila ničesar. Še danes bi na podlagi 11. člena podpisane pogodbe brez stroškov lahko dobila manjšo čistilno napravo za 1.000 prebivalcev enot.

²³ Izračunano po prilogi 7 in prilogi 8 koncesijske pogodbe.

²⁴ Aquasystems je na podlagi dogovora o sporazumu nove faznosti naprave in aneksa h koncesijski pogodbi zaračunaval prenosljive stroške v dogovorjeni višini 1,75 odstotka od obračunanih stroškov kapitala in izvajalskih stroškov.

²⁵ Pogodba navaja 5 milijonov tolarjev fiksnih stroškov letno in 5,33 tolarja na kubični meter po cenah leta 1997, ki se povečujejo s stopnjo inflacije v Republiki Sloveniji.

2.1.2.5 Povzetek nepravilnosti, ugotovljenih pri preveritvi pravilnosti podelitve koncesije za izgradnjo čistilne naprave in izvajanje gospodarske javne službe

Presoja pravilnosti podelitve koncesije za izgradnjo čistilne naprave izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda v Mariboru je bila omejena, ker med izvajanjem revizije ponudb, ki so podlaga za presojo, ni bilo mogoče pridobiti, saj je občina pisno pojasnila, da ponudb nima.

Na podlagi pridobljenih dokazov lahko potrdimo, da je bil v postopku pogajanj s predhodnim ugotavljanjem usposobljenosti izbran ponudnik, ki ga je kot najugodnejšega izbrala komisija, imenovana za pregled in ocenjevanje ponudb. Izbor SLDE sta predlagala izvršni odbor komisije in delovno telo komisije.

Ugotovljeni nepravilnosti:

- Občina je kršila določilo 15. člena odloka o koncesiji, ker ni izvedla javne objave seznama vseh zainteresiranih strank, ki so se odzvale na poziv za ugotavljanje usposobljenosti in seznama usposobljenih strank — točka 2.1.2.1.
- Komisija za ocenjevanje ponudb ni sestavila poročila o ponudbah in ni predlagala ponudnika z najugodnejšo ponudbo, kot določa 20. člen odloka o koncesiji — točka 2.1.2.3.

2.1.3 Pravilnost določil v koncesijski pogodbi in njihovega izvajanja

2.1.3.1 Pravilnost določil v koncesijski pogodbi

ZGJS v 39. členu določa, da koncedent in koncesionar s koncesijsko pogodbo uredita medsebojna razmerja v zvezi z opravljanjem koncesionarne gospodarske javne službe, zlasti pa določa nekatere osnovne elemente, ki jih mora vsebovati koncesijska pogodba.

Koncesijska pogodba vsebuje osnovne zahteve, določene v 39. členu ZGJS, in sicer:

- način in roke plačil,
- razmerja v zvezi s sredstvi, ki jih vloži koncedent,
- dolžnost koncesionarja poročati koncedentu o vseh dejstvih, ki utegnejo vplivati na izvajanje javne službe na način in pod pogoji, določenimi v koncesijskem aktu,
- način finančnega in strokovnega nadzora, ki ga izvaja koncedent,
- medsebojna razmerja v zvezi z morebitno škodo, povzročeno z izvajanjem ali neizvajanjem javne službe in način spreminjanja pogodbe,
- prenehanje koncesijske pogodbe in prenos objektov in naprav po prenehanju koncesije.

Koncesijska pogodba vsebuje poleg elementov, opredeljenih v ZGJS, tudi naslednja določila, opredeljena v 24. členu odloka o koncesiji:

- tveganja koncedenta in koncesionarja v zvezi s financiranjem in izgradnjo čistilne naprave,
- tveganja koncedenta in koncesionarja pri obratovanju in vzdrževanju čistilne naprave,
- način določitve uporabnikov za storitve, ki so predmet ponudbe, in obremenitev uporabnikov,
- odgovornost za vzdrževanje vseh zmogljivosti infrastrukture in opreme, ki je povezana s koncesijo,

- pravico koncedenta do učinkovitega nadzora skladnosti izvajanja projekta s koncesijsko pogodbo in ustreznimi zakoni.

S primerjavo določil koncesijske pogodbe z ostalimi določili ZGJS in določili odloka o koncesiji, smo ugotovili naslednja neskladja:

- *Neskladje med koncesijsko pogodbo in 6. členom odloka o koncesiji*

Koncesijska pogodba določa, da je storitvena pristojbina edino plačilo, ki ga prejme koncesionar od občine. Storitvena pristojbina se plačuje iz zbranih taks in kanalščine, ki jih zaračunava in pobira občina ali njen pooblaščenec. Občina ukrene vse potrebno, da se v skladu s predpisi Republike Slovenije takse in kanalščina določajo v takšni višini ter pobirajo tako učinkovito, da so tekoče zagotovljena zadostna sredstva za izpolnjevanje pogodbenih obveznosti. Če namensko zbrana sredstva ne bi zadoščala za plačevanje koncesionarjeve mesečne storitvene pristojbine, plača občina razliko iz svojega proračuna ali drugih sredstev, ki jih ima na voljo.

Odlok o koncesiji v 6. členu določa, da dobi koncesionar povrnjena sredstva, vložena v izgradnjo čistilne naprave, ter v izvajanje dejavnosti, ki je predmet koncesije, iz cene, ki naj bi jo za njegove storitve plačevali uporabniki. Določbe v točki 8 koncesijske pogodbe niso v skladu s 6. členom odloka o koncesiji. Po odloku so dolžniki do Aquasystems uporabniki storitve in ne občina.

V 8. točki koncesijske pogodbe je opredeljeno odplačno razmerje med Aquasystemsom in občino. Občina je prevzela vsa pomembna tveganja - povezava s točko 2.2.2.2.b, zato koncesijska pogodba ni v skladu s 6. členom odloka o koncesiji.

- *Druga neskladja*
 - V koncesijski pogodbi sta se stranki zavezali, da spremenita določbe koncesijske pogodbe, če bi bila katera od določb v nasprotju z zakonodajo ali koncesijskim aktom. Določba v točki 1.6. koncesijske pogodbe ni potrebna, saj je v 39. členu ZGJS določeno, da če pride do *neskladja med koncesijsko pogodbo in koncesijskim aktom*, velja določba koncesijskega akta.
 - Nekateri v koncesijski pogodbi urejeni *načini prenehanja pogodbe* niso v skladu z načini prenehanja, ki so določeni v 41. do 45. členu ZGJS in v 25. do 29. členu odloka o koncesiji. V pogodbi niso navedeni vsi možni načini prenehanja (odvzem koncesije, odkup koncesije, prevzem v režijo).

Pojasnilo občine

Občina je pojasnila, da je mestna uprava obvestila mestni svet, da ni mogoče ob ceni storitve čiščenja odpadnih voda, ki jo že plačujejo občani, plačevati tudi stroškov kapitala iz proračuna občine, ne da bi s tem ogrozili ali celo onemogočili izvajanje osnovnih nalog občine.

2.1.3.2 Pravočasnost izgradnje CČN, načrt razvojnih programov

Pravočasnost izgradnje

V koncesijski pogodbi so bile predvidene tri faze izgradnje CČN. Z aneksom k pogodbi o izgradnji CČN in koncesiji za čiščenje odpadnih voda v Mariboru (v nadaljevanju: aneks h koncesijski pogodbi), ki sta ga občina in koncesionar podpisala 31. 1. 2003, sta bili druga in tretja faza združeni v novo drugo fazo.

Roki izgradnje CČN so določeni v koncesijski pogodbi in v aneksu h koncesijski pogodbi.

Tabela 6: Roki izgradnje CČN

Opis	Roki po koncesijski pogodbi in aneksu	Datum prevzema posamezne faze
Predhodni prevzem I. faze	9. 6. 2002	10. 6. 2002
Končni prevzem I. faze	9. 3. 2003	27. 5. 2003
Predhodni prevzem II. faze	9. 2. 2004	10. 2. 2004
Končni prevzem II. faze	9. 11. 2004	10. 11. 2004

Viri: koncesijska pogodba, aneks h koncesijski pogodbi in potrdila o prevzemu I. in II. faze.

Skrajni rok za končni prevzem I. faze je bil 9. 3. 2003. Končni prevzem je bil izveden 27. 5. 2003, kar je skoraj tri mesece po roku. Končni prevzem je bil izveden z zamudo, ker je Ministrstvo za okolje in prostor izdalo odločbo, s katero je dovolilo poskusno obratovanje I. faze CČN v obdobju od 23. 5. 2002 do 23. 5. 2003. V tem času je moral Aquasystems izvesti meritve emisij pri odvajanju odpadnih vod iz komunalnih čistilnih naprav ter meritve emisij snovi v zrak. Če bi ugotovil čezmerno obremenitev okolja, bi moral izvesti dodatne okolje varstvene ukrepe.

Koncesijska pogodba določa, da se lahko rok med predhodnim in končnim prevzemom podaljša zaradi zahteve državnih organov. Zaradi izdane odločbe ministrstva so bile izvedene meritve emisij, zato je bil v skladu s koncesijsko pogodbo spremenjen rok za končni prevzem.

Načrt razvojnih programov

Mestni svet občine je 15. 6. 1998 sprejel investicijski program, v katerem je bila opredeljena možnost izgradnje CČN na podlagi koncesijske pogodbe. Občina je izgradnjo s koncesijsko pogodbo podelila Aquasystems. V koncesijski pogodbi je določila način financiranja. Prevzem I. faze izgradnje CČN je bil izveden 27. 5. 2003.

ZJF v 12. členu določa, da se v načrtu razvojnih programov izkazujejo načrtovani izdatki proračuna za investicije in državne pomoči v prihodnjih štirih letih, razčlenjenih po programih, letih in virih financiranja za celovito izvedbo programov. Načrt razvojnih programov se letno dopolnjuje. V načrt razvojnih programov se torej vključijo vsi programi ne glede na to, kako so financirani. ZJF v 113. členu določa, da se določbe, ki se nanašajo na načrt razvojnih programov, prvič uporabijo za pripravo občinskih proračunov za leto 2001.

Občina je v načrtu razvojnih programov za leti 2002 in 2003 za izgradnjo CČN kot vir financiranja načrtovala namenska sredstva, ki se zbirajo v ceni vode (ekološki tolar) v skupnem znesku 660.000 tisoč tolarjev. Navedla je tudi, da sredstva za gradnjo CČN zagotavlja izbrani koncesionar, ni pa navedla zneska. Za leto 2004 je načrtovala sredstva ekološkega tolarja in sredstva občinskega proračuna v znesku 295.000 tisoč tolarjev, za leto 2005 pa sredstva občinskega proračuna v znesku 20.000 tisoč tolarjev.

Občina je za storitveno pristojbino in stroške kapitala od začetka obratovanja CČN v juniju 2002 do 31. 12. 2005 plačala 1.707.130 tisoč tolarjev, kar je bistveno več od načrtovanega zneska v načrtu razvojnih

programov. Občina je imela na dan 31. 12. 2005 za 1.423.215 tisoč tolarjev odprtih obveznosti za CČN — povezava s točko 2.1.5.1.a. Občina ni dosledno upoštevala določil 12. člena ZJF, zato njeni načrti razvojnih programov od vključno leta 2002 niso popolni za del, ki se nanaša na stroške kapitala.

2.1.3.3 Monitoring študija odpadnih voda

Monitoring študija odpadnih voda so meritve za pridobitev podatkov za določitev in dimenzioniranje biološkega čiščenja na CČN. Koncesijska pogodba v točki 4.10 določa, da mora koncesionar najkasneje tri mesece po podpisu koncesijske pogodbe, to je najkasneje novembra 1998, začeti z monitoring študijo. Aquasystems tega roka ni upošteval, saj je začel z monitoring študijo julija 1999, kar je sedem mesecev po pogodbeno določenem datumu.

Pojasnilo občine

Da se je lahko monitoring študija pričela, je bilo potrebno strokovno uskladiti program izvajanja monitoringa, kar je trajalo nekoliko dlje, kot je predvidevala pogodba. Razlog je predvsem v tem, da je občina zahtevala zelo podroben pristop izvajalca študije in da je bila potrebna usklajitev le-tega z domačimi podjetji. Kasnejši začetek ni vplival na vsebino in kvaliteto študije, prav tako tudi ne na izpolnitev pogodbenih obvez oziroma razlogov, zakaj je občina predvidela to študijo.

2.1.3.4 Odvoz blata

Koncesijska pogodba določa, da je občina na svoje stroške odgovorna za prevoz, razkladanje in odlaganje viškov blata. Dokler občina ne najde ustreznega stalnega prostora za obdelovanje viškov blata naj bi koncesionar ustrezno stabiliziral in dehidriral vse blato ter začasno shranil viške blata znotraj lokacije CČN za dobo največ enega leta. Občina je v skladu s koncesijsko pogodbo odgovorna za pridobitev stalnega prostora za shranjevanje, razkladanje in odlaganje viškov blata ter vseh dovoljenj in soglasij zanj v roku enega leta od predhodnega prevzema prve faze, to je do 10. 6. 2003.

Občina ni pridobila stalnega prostora za shranjevanje, razkladanje in odlaganje viškov blata ter vseh dovoljenj in soglasij zanj do dogovorjenega roka. Šele v letu 2005 se je *ustno* dogovorila z Javnim podjetjem Snaga, d. o. o., Maribor (v nadaljevanju: Snaga), da je izvedlo javni razpis za izbor izvajalca za odvoz blata in z njim 1. 8. 2005 sklenilo pogodbo.

Občina je ravnala v neskladju z določili 22. člena ZJN-1, ki določa, da sme naročnik za izvedbo postopka oddaje javnega naročila *pisno* pooblastiti drugo osebo javnega ali zasebnega prava, ki izvede postopek v imenu in za račun javnega naročnika.

Občina je za dve leti zamudila rok, določen za ureditev ravnanja z viški blata. Koncesionar je občini za leti 2004 in 2005 izstavil pet računov v skupnem znesku 20.329 tisoč tolarjev. Občina je plačala tri račune za obdelavo odpadnega blata v skupnem znesku 3.742 tisoč tolarjev, razliko v znesku 16.587 tisoč tolarjev pa je na dan 31. 12. 2005 še dolgovala.

2.1.3.5 Pogoji za spremembo pogodbe, aneks h koncesijski pogodbi

Pogoji za spremembo pogodbe so določeni v koncesijski pogodbi. Občina lahko spremeni projektne zahteve in tehnične standarde pred datumom predhodnega prevzema tretje faze. Vse izvršene spremembe

so razlog za prilagoditev storitvene pristojbine, da je koncesionar na takšen način v enakem finančnem položaju kot pred uveljavitvijo sprememb, ter da dobi povrnjene vse dodatne stroške. Koncesionar lahko na podlagi parametrov vtoka in zahtevani stopnji čiščenja poda predlog revidirane izhodiščne fiksne cene izgradnje druge faze naprave, ki temelji na predlaganih spremenjenih zahtevah.

Na podlagi spremenjenih projektnih zahtev občine ter združitve druge in tretje faze izgradnje CCN v novo drugo fazo sta občina in koncesionar 31. 1. 2003 podpisala aneks h koncesijski pogodbi. Temeljne določbe aneksa so:

- Druga in tretja faza se združita v novo drugo fazo, ki vključuje odstranjevanje ogljikovih, dušikovih in fosforjevih spojin.²⁶
- Zaradi združitve faz naj bi bila CCN zgrajena približno štiri leta in štiri mesece pred rokom, določenim v koncesijski pogodbi.²⁷
- Skupna izhodiščna gradbena cena se je povečala s 54.694 tisoč nemških mark na 58.442 tisoč nemških mark, kar je preračunano v evre 29.881 tisoč evrov.²⁸
- Povprečna storitvena pristojbina pri količini odpadne vode 13,5 milijona kubičnih metrov na leto na leto se je povečala od 69,05 tolarja na kubični meter na 78,72 tolarja na kubični meter.²⁹
- Občina je za pobiranje storitvene pristojbine od uporabnikov storitve določila svojega pooblaščenca.³⁰

Razlogi za spremembo koncesijske pogodbe so nastali nekaj let pred sklenitvijo aneksa. Občina je v letu 1999 pri dveh izvajalcih naročila izdelavo študije o stanju stoletnih voda reke Drave. Rezultati obeh študij so pokazali, da je priporočljivo zvišanje platoja CCN za 1,5 metra. Tudi o novih trasah dovozne ceste in spremembi trase izpustnega tlačnega voda v hidro kanal se je občina dogovorila z Aquasystemsom v letu 1999. Predlog sprememb faznosti je koncesionar poslal občini 20. 4. 2000, dogovor o sporazumu nove faznosti naprave pa sta občina in koncesionar podpisala 8. 7. 2002. Občina je pridobila revizijsko poročilo dogovora o novih fazah gradnje, kjer je navedeno, da je dogovor za občino ekonomsko sprejemljiv.

Občina je kot enega od razlogov za podpis dogovora in aneksa navedla določbo Uredbe o emisiji snovi pri odvajanju odpadnih vod iz komunalnih čistilnih naprav³¹, ki je veljala ob podpisu pogodbe, vendar je takrat občina ni upoštevala v celoti. Kot mejno vrednost parametrov odpadnih vod za nove komunalne čistilne naprave in čistilne naprave v rekonstrukciji 4. člen te uredbe določa tudi amonijev dušik. V 5. členu odloka o koncesiji je določeno, da obračune za storitveno pristojbino izstavlja koncedent, tretja oseba ali pa koncesionar. Z aneksom h koncesijski pogodbi je občina za zaračunavanje storitvene pristojbine določila svojega pooblaščenca. Občina ni predložila dokazov, da se je s koncesionarjem pogajala za znižanje cene storitve, ker je prevzela stroške pobiranja pristojbine — povezava s točkama 2.1.4.5 in 2.2.4.

²⁶ Dogovor o sporazumu nove faznosti naprave z dne 8. 7. 2002.

²⁷ V aneksu h koncesijski pogodbi je določen rok predhodnega prevzema druge faze 9. 2. 2004, za predhodni prevzem tretje faze pa je bil v koncesijski pogodbi določen rok 9. 6. 2008.

²⁸ Preračunano po tečaju 1,95583 nemške marke za 1 evro. Na povečanje cene je vplivala sprememba projektnih zahtev (zvišanje platoja CCN za 1,5 metra, nova trasa dostopne ceste do CCN in nova trasa izpustnega tlačnega voda v hidro kanal).

²⁹ Dogovor o sporazumu nove faznosti naprave.

³⁰ Aquasystems naj bi izstavljal račune za storitveno pristojbino pooblaščenca občine, to je Javno podjetje Nigrad, d. d., Maribor (v nadaljevanju: Nigrad).

³¹ Uradni list RS, št. 35/96, 90/98, 31/01, 62/01.

Razlika pri izhodiščni gradbeni ceni in stroških kapitala, določenih v koncesijski pogodbi in aneksu

V koncesijski pogodbi je bila izhodiščna gradbena cena določena v znesku 54.694 tisoč nemških mark (27.965 tisoč evrov³²) z aneksom h koncesijski pogodbi pa je bila povečana na 58.442 tisoč nemških mark (29.881 tisoč evrov).

Na podlagi koncesijske pogodbe naj bi Aquasystems v celotni koncesijski dobi zaračunal občini 70.901 tisoč evrov stroškov kapitala. Izvajalski in prenosljivi stroški predstavljajo manjši del storitvene pristojbine. Razlika med izhodiščno gradbeno ceno in delom storitvene pristojbine za stroške kapitala, ki bi jih Aquasystems v celotni koncesijski dobi zaračunal občini na podlagi koncesijske pogodbe, je približno 42.936 tisoč evrov.

Občina ob podpisu koncesijske pogodbe ni pretehtala drugih možnih alternativ, ampak se je brez tega odločila skleniti koncesijsko pogodbo z izbranim ponudnikom. Občina je svojo odločitev utemeljila s tem, da je v postopku izbire ponudnika s pogajanjem od začetnih pogajanj znižala storitveno pristojbino za polovico, da se je zmanjšala prvotna izhodiščna gradbena cena s 115.000 tisoč nemških mark na 54.000 tisoč nemških mark. Občina je tudi dosegla, da ni dvojne indeksacije (nemške in slovenske), zmanjšali so dodatek za prenosljive stroške za 20 odstotkov³³. Na podlagi teh podatkov je občina sprejela dano ponudbo kot najugodnejšo.

Na podlagi sklenjenega aneksa h koncesijski pogodbi in razpoložljivih podatkov na dan 31. 12. 2005 naj bi Aquasystems v celotni koncesijski dobi zaračunal občini 84.820 tisoč evrov (ob upoštevanju prilagoditvenega faktorja³⁴ naj bi zaračunal 92.090 tisoč evrov) stroškov kapitala. Razlika med izhodiščno gradbeno ceno in delom storitvene pristojbine za stroške kapitala (brez upoštevanja prilagoditvenega faktorja), ki naj bi jih Aquasystems v celotni koncesijski dobi zaračunal občini, je približno 54.939 tisoč evrov.

Stroški kapitala so razdeljeni na koncesijsko obdobje 22 let in so v koncesijski pogodbi določeni v skupnem znesku 70.901 tisoč evrov, v aneksu pa so večji za 13.919 tisoč evrov in znašajo 84.820 tisoč evrov. Razlika v znesku 13.919 tisoč evrov ni bila enakomerno razdeljena na celotno koncesijsko obdobje. V prvih sedmih letih so stroški kapitala povprečno večji za 1.946 tisoč evrov letno³⁵, v preostalih petnajstih letih pa za 20 tisoč evrov³⁶. Ob enakomerni porazdelitvi bi bili stroški kapitala povprečno večji za 633 tisoč evrov letno. Izvajalski stroški predstavljajo manjši delež storitvene pristojbine in se z aneksom niso bistveno spremenili — povezava s točko 2.2.3.2.

Pojasnilo občine

Občina je pojasnila, da iz proračuna ni več mogoče kriti razlike storitvene pristojbine, ki jo zahteva koncesionar. Razlika storitvene pristojbine je upoštevana kot subvencija cene in bi jo občina morala kriti iz rednih nenamenskih virov, ki pa komaj zadoščajo za financiranje zakonskih obveznosti in nujnih programov občine. Občina predlaga, da se za financiranje dela že dokončane investicije uporabijo sredstva iz dela okoljske dajatve za odpadne vode.

³² Preračunano po tečaju 1, 95583 nemške marke za 1 evro.

³³ Povzeto po Poročilu o stanju na projektu CČN Maribor, ki ga je 11. 6. 1998 pripravil vodja projekta.

³⁴ Prilagoditveni faktor stroškov kapitala je količnik med skupno gradbeno ceno in skupno izhodiščno gradbeno ceno, ki ga koncesionar upošteva na računih, izstavljenih občini za stroške kapitala.

³⁵ 466.339 tisoč tolarjev po tečaju 239,640 tolarja za evro.

³⁶ 4.793 tisoč tolarjev po tečaju 239,640 tolarja za evro.

Priporočilo

Ker ima občina težave pri plačevanju obveznosti, ki se nanašajo na razliko storitvene pristojbine, ki je ne plačuje v dogovorjenih rokih, priporočamo, da se s koncesionarjem dogovori za spremembo koncesijske pogodbe. Predlagamo enakomerno porazdelitev stroškov kapitala na preostalo koncesijsko obdobje in s tem možnost poplčila iz storitvene pristojbine.

2.1.3.6 Pogoji za prekinitev pogodbe

V koncesijski pogodbi so določeni pogoji za prenehanje koncesijskega razmerja v točki 14.1, ki določa, da lahko koncesijska pogodba preneha veljati zaradi kršitev ali opustitev dejanj, določenih v točkah 12.7 do 12.10 koncesijske pogodbe. Točka 12.10 določa, da ima koncesionar pravico do razdrtja pogodbe, če mu občina ne plača razlike storitvene pristojbine v roku 60 dni od dospelosti, razen če je neplačilo posledica višje sile oziroma nepravilnega ravnanja ali opustitve koncesionarja.

Ugotovili smo, da je imela občina na dan 31. 12. 2005 za 666.943 tisoč tolarjev zapadlih obveznosti za storitveno pristojbino, ki so zapadle v plačilo pred več kot šestdesetimi dnevi. Obveznosti so nastale v letih 2004 in 2005.

Koncesijska pogodba določa obveznosti občine, če bi koncesijska pogodba prenehala veljati zaradi kršitev občine. Občina bi morala koncesionarju poleg osnovnih stroškov prenehanja plačati še znesek, ki je enak:

- stroškom in izdatkom koncesionarja zaradi prenehanja vseh pogodb, ki jih je koncesionar sklenil, če jih ni mogoče prenesti na občino, vključno z vsemi pristojbinami, izdatki, dajatvami, penali in stroški, ki jih je koncesionar imel zaradi predčasne prekinitve katere koli odprte ali neizkoriščene posojilne pogodbe ali ugodnosti, ter vseh penalov, izdatkov, stroškov in dajatev povezanih s takšnim prenehanjem, ter
- koncesionarjevemu dobičku za preostala leta do konca koncesijske dobe, pri čemer beseda dobiček pomeni višjo od naslednjih vrednosti:
 - koncesionarjev povprečni čisti dobiček v preteklih letih koncesijske pogodbe ali
 - koncesionarjev predvideni dobiček, vsebovan v finančnih predpostavkah, ki jih je pripravil koncesionar in so priložene koncesijski pogodbi, za naslednjih pet let.

Pravica koncesionarja razdreti koncesijsko pogodbo je po 41. do 45. členu ZGJS omejena kot izjema. Koncesionar sme razdreti koncesijsko pogodbo praviloma le, če koncedent ne izpolnjuje svojih obveznosti tako, da to koncesionarju onemogoča izvajanje pogodbe. Smisel koncesije je, da se nemoteno izvaja in zagotavlja javno službo. Na podlagi 41. do 45. člena ZGJS koncesionarju ni mogoče dopustiti tako širokega odstopnega upravičenja, kot ga ima po koncesijski pogodbi³⁷ — povezava s točko 2.1.3.1.

³⁷ Dr. Aleksij Mužina, izvedensko pravno mnenje z dne 13. 11. 2006, točka 4.3.

2.1.3.7 Povzetek nepravilnosti, ugotovljenih pri preveritvi pravilnosti določil v koncesijski pogodbi in njihovega izvajanja

- Koncesijska pogodba v točki 8 določa obveznost občine za plačilo storitvene pristojbine koncesionarju. To določilo ni v skladu s 6. členom odloka o koncesiji, ki določa, da dobi koncesionar povrnjena sredstva iz cene, ki jo plačajo uporabniki — točka 2.1.3.1 in povezava s točko 2.1.5.1.a.
- Občina je za dve leti zamudila rok, določen za ureditev ravnanja z viškom blata. Aquasystems je občini zaračunal storitve ravnanja z odpadnim blatom v letih 2004 in 2005 v znesku 20.329 tisoč tolarjev. Občina je ravnala v neskladju z določili 22. člena ZJN-1, ki določa, da sme naročnik za izvedbo postopka oddaje javnega naročila *pisno* pooblastiti drugo osebo javnega ali zasebnega prava, ki izvede postopek v imenu in za račun javnega naročnika — točka 2.1.3.4.
- Občina je pri navedbi razlogov za podpis dogovora in aneksa h koncesijski pogodbi navedla določila Uredbe o emisiji snovi pri odvajanju odpadnih vod iz komunalnih čistilnih naprav, ki je bila sprejeta in je bila v veljavi ob podpisu pogodbe, a določila v pogodbi niso bila upoštevana. Občina ni predložila dokazov, da se je s koncesionarjem pogajala za znižanje cene storitve, ker je prevzela stroške pobiranja pristojbine — točka 2.1.3.5.
- Občina ni plačala razlike storitvene pristojbine v roku 60 dni od dospelosti v znesku 666.943 tisoč tolarjev — točka 2.1.3.6.

2.1.4 Pravilnost določanja cene in zaračunavanja storitev čiščenja odpadnih voda

2.1.4.1 Uvod

Uredba o predhodni prijavi cen komunalnih storitev³⁸ (v nadaljevanju: uredba o predhodni prijavi cen) v 1. členu določa, da mora zavezanec, ki opravlja storitve zbiranja, čiščenja in distribucije vode, predhodno prijaviti cene na Ministrstvo za gospodarstvo (v nadaljevanju: ministrstvo).

Aquasystems je na podlagi sklenjene koncesijske pogodbe koncesionar za čiščenje odpadnih voda v Mariboru in je zavezanec za predhodno prijavo cen svojih storitev.

2.1.4.2 Prvo uveljavljanje cene storitvene pristojbine

Aquasystems je 19. 7. 2002 poslal ministrstvu prijavo cene komunalne storitve, ki jo opravlja - storitvena pristojbina za čiščenje odpadnih voda (prvo uveljavljanje cene storitvene pristojbine). Priloge k prijavi, ki so določene v 5. členu uredbe o predhodni prijavi cen, je pripravil v sodelovanju z občino in Nigradom, ki opravlja komunalne storitve odvajanja odpadnih voda.

Prva faza gradnje CČN je bila končana 10. 6. 2002 in je omogočala mehansko čiščenje odpadne vode. Koncesionar je imel pravico zaračunati storitev občini na podlagi določil koncesijske pogodbe.

³⁸ Uradni list RS, št. 41/02, 106/02.

Ministrstvo je 4. 4. 2003 obvestilo koncesionarja in občino, da je sporočilo o predhodni prijavi cen za storitev čiščenja odpadnih in padavinskih voda za občino v skladu s 1. in 2. členom uredbe o predhodni prijavi cen. Ministrstvo je predlagalo, da se cena čiščenja za gospodinjstva realizira tako:

- 102,40 tolarja na kubični meter od 1. 4. 2003,
- 180,00 tolarja na kubični meter od 1. 7. 2003,
- 256,00 tolarja na kubični meter od 1. 1. 2004.

2.1.4.3 Prvo uveljavljanje spremembe cene storitvene pristojbine

Aquasystems je 27. 2. 2004 poslal ministrstvu prijavo spremembe cene komunalne storitve, ki jo opravlja – storitvena pristojbina za čiščenje odpadnih voda, in 6. 4. 2004 dopolnitev prijave. Koncesionar je predlagal zvišanje cene na 291,90 tolarja. Ceno je potrdil mestni svet 24. 11. 2003 za leto 2004.

Izgradnja druge faze CCN, ki omogoča biološko in kemijsko čiščenje, je bila zaključena 10. 2. 2004. Koncesionar je za povišanje cene navedel naslednje razloge:

- obratovati je začela druga faza čistilne naprave, zato so stroški čiščenja večji,
- podlaga za zaračunavanje stroškov čiščenja je količina porabljene pitne vode, ki se od leta 2002 zmanjšuje (zato so stroški na enoto večji),
- pogodbena obrestna mera za posojilo, najeto pri Evropski banki za obnovo in razvoj (v nadaljevanju: EBRD), je od 23. 11. 2003 fiksna 8,5 odstotka letno, do tega datuma pa je bila spremenljiva in odvisna od tržne obrestne mere (3,5 odstotka).

Iz kalkulacije cene storitvene pristojbine je razvidno, da je vkalkuliran 10-odstotni dobiček. V letu 2002 je znašal vtok odpadnih voda v CCN 4.780.420 kubičnih metrov, v letu 2003 pa 8.914.410 kubičnih metrov.

Ministrstvo je 19. 5. 2004 obvestilo Aquasystems, da je predhodna prijava cene v skladu s 5. in 8. členom uredbe o predhodni prijavi cen in da lahko koncesionar uporablja novo povprečno ceno 291,90 tolarja na kubični meter za storitev čiščenja odpadnih in padavinskih voda po prejemu obvestila.

Mestni svet je 31. 1. 2005 sprejel sklep, da znaša za leto 2005 storitvena pristojbina 291,90 tolarja na kubični meter, kar je enaka cena kot za leto 2004.

2.1.4.4 Zaračunavanje čiščenja odpadnih voda od 10. 6. 2002 do 31. 3. 2003

Aquasystems izstavlja po dva računa mesečno, enega za stroške kapitala in drugega za storitveno pristojbino. Storitvena pristojbina na računu se nanaša na izvajalske stroške in prenosljive stroške. Oba računa skupaj pomenita zaračunano storitveno pristojbino, kot je opredeljena v koncesijski pogodbi (stroški kapitala, izvajalski stroški in prenosljivi stroški).

V letu 2002 je občina izkazala odhodke za stroške kapitala in storitveno pristojbino, ki jo je plačala Aquasystems na podlagi prejetih računov za obdobje od 10. 6. 2002 do 31. 12. 2002 v skupnem znesku

506.660 tisoč tolarjev, v letu 2003 pa je izkazala odhodke v skupnem znesku 905.673 tisoč tolarjev³⁹. Račune je občina plačala iz naslednjih proračunskih virov: 42 – ekološki tolar, 47 – nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča, 48 – občinska komunalna taksa, kredit.

Ker je bila prva faza gradnje CČN končana 10. 6. 2002 in je omogočala mehansko čiščenje odpadnih voda, je imel koncesionar pravico zaračunavati uporabnikom storitve storitveno pristojbino za čiščenje odpadnih voda. V koncesijski pogodbi je določeno, da mora občina ukreniti vse potrebno, da zagotovi plačilo storitvene pristojbine. Odlok o koncesiji v 6. členu določa, da dobi koncesionar povrnjena sredstva iz cene, ki jo za njegove storitve plačujejo uporabniki.

Nepravočasna uvedba storitvene pristojbine in ekološki tolar

Občina je iz proračunskih sredstev za leto 2002 in 2003 plačala Aquasystems na podlagi računov, prejetih od Aquasystems in Nigrada, 1.412.333 tisoč tolarjev, čeprav bi glede na določila koncesijske pogodbe lahko del zneska poravnala s storitveno pristojbino, če bi jo začela zaračunavati pravočasno, vendar tega ni storila. Storitveno pristojbino je Nigrad začel zaračunavati uporabnikom storitve šele od 1. 4. 2003 dalje.

V tem obdobju je občina prek javnega podjetja zaračunavala porabnikom vodo po ceni, ki je vključevala ekološki tolar za CČN. Revizijske ugotovitve, ki se nanašajo na nepravilnosti pri zaračunavanju ekološkega tolarja, so navedene v revizijskem poročilu o poslovanju Mestne občine Maribor v letu 2002⁴⁰ in v revizijskem poročilu o poslovanju Mestne občine Maribor v letu 2004⁴¹.

V revizijskem poročilu o poslovanju občine v letu 2002 so v točki 4.2.2.3 obravnavani drugi nedavčni prihodki – ekološki tolar. Z odlokom o proračunu je mestni svet določil, da se zbrana sredstva ekološkega tolarja, ki se pobirajo v ceni vode, nakažejo v proračun občine kot namenska sredstva za gradnjo CČN. Računsko sodišče je ugotovilo, da zaračunavanje ekološkega tolarja v ceni vode za vse odjemalce vode nima pravne podlage.

Računsko sodišče je pri opravljanju revizije pravilnosti poslovanja Mariborskega vodovoda, javnega podjetja, d. d., Maribor (v nadaljevanju: Mariborski vodovod) za leti 2001 in 2002⁴² ugotovilo, da je Mariborski vodovod občini v omenjenih dveh letih neupravičeno nakazal sredstva ekološkega tolarja v skupnem znesku 686.229 tisoč tolarjev.

V revizijskem poročilu o poslovanju občine v letu 2004⁴³, so namenska sredstva v ceni vode oziroma ekološki tolar obravnavana v točki 3.2.2.6. Občina v letu 2004 ni izvajala popravljalnih ukrepov dosledno, saj je še v letu 2004 načrtovala in izkazala prihodke ekološkega tolarja v znesku 60.200 tisoč tolarjev.

³⁹ Znesek vključuje tudi zamudne obresti in tečajne razlike.

⁴⁰ Številka 1215-12/2003-21 z dne 10. 9. 2004, www.rs-rs.si.

⁴¹ Številka 1215-2/2005-23 z dne 13. 12. 2005, www.rs-rs.si.

⁴² Številka 1209-2/2003-19 z dne 5. 5. 2004, www.rs-rs.si.

⁴³ Številka 1215-2/2005-23 z dne 13. 12. 2005, www.rs-rs.si.

Občina pri zaračunavanju storitvene pristojbine uporabnikom storitve ni ravnala v skladu s področnimi predpisi in koncesijsko pogodbo, ker :

- je storitveno pristojbino začela obračunavati šele od 1. 4. 2003 in ne od 10. 6. 2002 in
- je hkrati brez pravne podlage uporabnikom vode zaračunavala ekološki tolar in ga namenila za financiranje CCN.

Pojasnilo občine

Ker je s pričetkom obratovanja CCN (10. 6. 2002) pričela teči obveza plačevanja storitvene pristojbine in ker je bila hkrati še vedno obračunana polna taksa za obremenjevanje voda, se je občina odločila, da ne more takoj bremeniti uporabnikov z obema stroškoma in je del storitvene pristojbine pokrivala iz proračuna oziroma iz zbranih sredstev ekološkega tolarja, ki je bil temu tudi namenjen.

2.1.4.5 Zaračunavanje čiščenja odpadnih voda od 1. 4. 2003

Občina je za izvajalca za obračun in izstavitev računov za storitveno pristojbino za čiščenje odpadnih voda določila svojega pooblaščenca. Nigrad, kot pooblaščenec občine, zaračunava pristojbino od vključno aprila 2003, na podlagi pogodbe o obračunu storitev čiščenja odpadnih komunalnih voda na centralni čistilni napravi v Mariboru, ki sta jo 28. 7. 2003 sklenila občina in Nigrad. Drugo pogodbo sta sklenila 19. 1. 2005 in določila, da se uporablja od 1. 1. 2004, aneksa k pogodbi sta podpisala 10. 5. 2005 za leti 2004 in 2005.⁴⁴ Občina je prevzela obveznosti pred sklenitvijo pogodb in aneksov, kar je v nasprotju s 50. členom Zakona o javnih financah⁴⁵ (v nadaljevanju: ZJF) — povezava s točkama 2.1.5.1.b in 2.2.4.

Izvajalca za obračun in izstavljanje računov za storitveno pristojbino za čiščenje odpadnih voda, občina ni izbrala na podlagi izvedenega javnega naročila. Občina je ravnala v neskladju z določili 53. člena ZJF, saj bi morala storitve, ki jih je kot njen pooblaščenec opravljal Nigrad, oddati z javnim naročilom.

Pojasnilo občine

Nigrad in Mariborski vodovod sta javni podjetji, ki sta v večinski lasti Mestne občine Maribor. Ena izmed njunih obveznih nalog je vodenje baze podatkov, na podlagi katere se zaračunavajo različne storitve, vezane na pitno ali umazano vodo. Posledica izbire drugega podjetja bi bila poraba dodatnega časa, kar bi zvišalo ceno.

Pri zaračunavanju storitvene pristojbine je Nigrad upošteval cene, prikazani v tabeli 7.

⁴⁴ V pogodbah in aneksih so določene tudi obveznosti občine do Nigrada za povračilo stroškov zaračunavanja čiščenja odpadnih komunalnih voda.

⁴⁵ Uradni list RS, št. 79/99, 124/00, 79/01, 30/02.

Tabela 7: Cena čiščenja odpadnih voda v obdobju od leta 2003 do 2005

v tolarjih na kubični meter vode⁴⁶

Obdobje	Gospodinjstva	Pravne osebe in zasebniki
1. 4. 2003 do 30. 6. 2003	102,40	230,00
1. 7. 2003 do 31. 12. 2003	180,00	230,00
1. 1. 2004 do 30. 6. 2004	256,00	256,00
1. 7. 2004 do 31. 12. 2005	291,90	291,90

Viri: 7. člen pogodbe o obračunu storitev čiščenja odpadnih komunalnih voda na centralni čistilni napravi v Mariboru z dne 28. 7. 2003 in 7. člen pogodbe z dne 19. 1. 2005; delovni zapis Nigrad, št. C2-4.2-04/3-1 (Nigrad).

Storitvena pristojbina se je od 1. 4. 2003 do 31. 12. 2005 za gospodinjstva povečala za 185 odstotkov, za pravne osebe pa za 27 odstotkov.

Računsko sodišče je v revizijskem poročilu o pravilnosti poslovanja Nigrada v letih 2002 in 2003⁴⁷ navedlo, da je Nigrad zaračunaval storitveno pristojbino za čiščenje odpadnih voda na CČN vsem uporabnikom vode, ne glede na to, ali se njihove odpadne vode čistijo na CČN ali ne. Takšno zaračunavanje je v nasprotju z 12. in 13. členom Odloka o odvajanju in čiščenju odpadnih voda⁴⁸, ki določata obveznost plačila le za uporabnike storitve čiščenja odpadnih voda.

Tudi Ministrstvo za okolje in prostor je z dopisom št. 35406-35/2006/12 z dne 31. 5. 2006 občino opozorilo na neustreznost zaračunavanja storitvene pristojbine vsem porabnikom vode.

Pojasnilo občine

Vsem fizičnim in pravnim osebam, ki živijo na področju Mestne občine Maribor, je obvezno opravljati čiščenje na CČN, kar je v skladu s slovensko zakonodajo in zakonodajo Evropske unije. Čiščenje na CČN obsega čiščenje odpadnih komunalnih voda, čiščenje padavinskih voda, odvajanih iz utrjenih zasebnih in javnih površin v kanalizacijo, čiščenje tehnoloških odpadnih voda in čiščenje grezničnih usedlin in blata iz malih čistilnih naprav. Za vse te vrste padavinskih voda je naprava tehnološko koncipirana in tudi izvedena. Poudariti pa je potrebno, da je občina uredila pobiranje pristojbine z odlokom, ki pa mu je v delu, ki je obravnaval lastnike greznic in malih čistilnih naprav, ugovarjalo Ministrstvo za okolje in prostor. Na podlagi ugovora je občina spremenila odlok in sistem zaračunavanja storitev čiščenja grezničnih usedlin in blata iz malih čistilnih naprav, na katerega pa od Ministrstva za okolje in prostor še nismo dobili odgovora.

Ukrepi občine

Župan je 15. 5. 2006 izdal sklep o prenehanju veljavnosti Pravilnika o tarifnem sistemu za obračun odvajanja in čiščenja odpadnih in padavinskih voda. Občina je 14. 7. 2006 Nigrad pisno obvestila, naj od 1. 7. 2006 lastnikom greznic ne zaračunava storitvene pristojbine. Občina je sprejela Odlok o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne in padavinske

⁴⁶ Cene ne vključujejo 8,5-odstotni DDV.

⁴⁷ Revizijsko poročilo o pravilnosti poslovanja Nigrad, javno komunalno podjetje, d. d., Maribor v letih 2002 in 2003, št. 1209-6/2004-25 z dne 12. 9. 2005, stran 26 do 27, www.rs-rs.si.

⁴⁸ Medobčinski uradni vestnik, št. 14/02, 11/03.

vode⁴⁹, na podlagi katerega bo pripravila nov pravilnik o tarifnem sistemu. Odlok v 11. členu določa, da so zavezanci za plačilo stroškov čiščenja odpadnih voda vsi, ki uporabljajo pitno vodo in so priključeni na javno kanalizacijo. Čiščenje odpadnih voda in nepretočnih greznic ter blata iz pretočnih greznic plačujejo zavezanci, ko izvajalec javne službe pripelje odpadno vodo in blato na CCN.

Zaračunavanje pristojbin uporabnikom od 1. 1. 2004

Ker je bila druga faza gradnje CCN končana 10. 2. 2004 in je omogočala biološko in kemijsko čiščenje odpadnih voda, bi lahko Nigrad, ki je zavezanec za plačilo takse po Uredbi o taksi za obremenjevanje vode⁵⁰, v skladu z določili 19. člena te uredbe, znižal osnovo za odmero takse, koncesionar pa je imel pravico zaračunavati uporabnikom storitve storitveno pristojbino za čiščenje odpadnih voda. V koncesijski pogodbi je določeno, da mora občina ukreniti vse potrebno, da zagotovi plačilo storitvene pristojbine.

Od 1. 1. 2004 do 30. 6. 2004 je Nigrad uporabnikom zaračunaval takso po ceni 51,31 tolarja, kar je za 76,00 tolarjev manj od cene pred tem datumom in za enak znesek je zaračunal višjo ceno za storitveno pristojbino za fizične osebe, ki je znašala 256,00 tolarjev (pred tem datumom 180,00 tolarjev). Za pravne osebe je znašalo zvišanje storitvene pristojbine le 26,00 tolarjev, ker je bila cena pred tem datumom višja kot za fizične osebe, in sicer 230,00 tolarjev. Povišanje in znižanje cen je prikazano v tabeli 8.

Tabela 8: Prikaz spremembe cen

Datum	Taksa	Pristojbina	
		Fizične osebe	Pravne osebe
31. 12. 2003	127,31	180,00	230,00
1. 1. 2004	51,31	256,00	256,00
Razlika	76,00	76,00	26,00

v tolarjih

Vir: podatki občine in Nigrada.

Mestni svet je 24. 11. 2003 odločal o politiki oblikovanja cen komunalnih proizvodov in storitev za leto 2004. Sprejel je sklep, da se storitvena pristojbina poviša na 291,90 tolarja. Sprememba cene se uvede sočasno z znižanjem takse za obremenjevanje vode tako, da je nova skupna cena za takso in storitveno pristojbino nižja od prejšnje za 5 odstotkov. Primerjava zaračunavanja takse in pristojbine od 1. 1. 2004 je prikazana v tabeli 9.

⁴⁹ Medobčinski uradni vestnik, št. 23/06.

⁵⁰ Uradni list RS, št. 41/95, 44/95, 8/96, 124/00, 49/01, 8/04, 23/04. Podobno določilo je tudi v 21. členu Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda, Uradni list RS, št. 123/04, 142/04-popr., 68/05.

Tabela 9: Zaračunavanje takse in pristojbine

v tolarjih

Zap. št.	Obdobje	Taksa	Pristojbina	Skupni znesek takse in pristojbine
1	od 1. 1. 2004 do 30. 6. 2004	51,31	256,00	307,31
2	od 1. 7. 2004 do 31. 12. 2005	15,41	291,90	307,31
3	Razlika (1 – 2)	35,90	35,90	0
4	od 1. 1. 2006	7,98	291,90	299,88
5	Razlika (2 – 4)	7,43	0	7,43

Vir: podatki občine in Nigrada.

Iz tabele 9 je razvidno, da je Nigrad od 1. 7. 2004 do 31. 12. 2005 zaračunaval uporabnikom takso in pristojbino v skupnem znesku 307,31 tolarja, kar je enako kot v prejšnjem obdobju. Mestni svet je 28. 6. 2004 sprejel spremembo sklepa, s katerim je za leto 2004 določil storitveno pristojbino po ceni 291,90 tolarja, skupni znesek pa je ostal nespremenjen in je znašal 307,31 tolarja.

Iz obrazložitve Nigrada z dne 9. 6. 2006 in Ministrstva za okolje in prostor izhaja, da bi bila taksa za obremenjevanje vode ukinjena, če bi upoštevali zahtevo občine. Ministrstvo meni, da učinek čiščenja odpadnih voda tudi teoretično ne more biti 100-odstoten, zato ostaja podlaga za odmero takse.

Pojasnilo občine

V letu 2004 občina ni več mogla plačati razlike med pobrano in občini zaračunano storitveno pristojbino. Storitvena pristojbina, ki jo v Mariboru plačujejo občani, je dosegla raven, ki je ni mogoče povečati. Občina ni mogla pridobiti dodatnih sredstev z dvigom cen storitev. V limitirano porabo gre vsako prevzemanje obveznosti, občina pa ima limit že dosežen.

2.1.4.6 Povišanje pristojbine v povezavi z DDV

Koncesijska pogodba določa, da mora občina koncesionarju nadomestiti celotne stroške davkov in dajatev po slovenskih predpisih, kamor sodi tudi davek na dodano vrednost (v nadaljevanju: DDV). Občina koncesionarju ne vrača nobenih drugih davkov, ki s pogodbo niso določeni.

V dogovoru o sporazumu nove faznosti naprave, ki sta ga koncesionar in občina podpisala 8. 7. 2002, je določeno, da se storitvena pristojbina zaradi vpliva DDV (0,30 odstotka in 1,45 odstotka) poveša z 77,36 tolarja za kubični meter na 78,72 tolarja.

V povzetku dogovora o novih fazah gradnje z dne 4. 7. 2002 je opredeljen vpliv povračila DDV za naslednja primera:

- Sprememba Zakona o davku na dodano vrednost⁵¹ (v nadaljevanju: ZDDV) je koncesionarju povzročila dodatne stroške financiranja zaradi podaljšanja obdobja za uveljavljanje vračila DDV z enega na šest mesecev. Zaradi tega se poveša storitveno pristojbino za 0,30 odstotka.

⁵¹ Uradni list RS, št. 30/01.

Za obdobje od julija 2001 do decembra 2002, ko je bil koncesionar polletni zavezanec za obračun DDV in je lahko vsakih šest mesecev poračunaval vstopni in izstopni DDV, so po mnenju koncesionarja družbeniki kreditirali zneske zadržanega DDV v skupnem ocenjenem znesku 656.516 tisoč tolarjev⁵². Od tega zneska je koncesionar obračunal obresti z upoštevanjem medbančne obrestne mere (euribor) od 3,3 do 4,4 odstotka in maržo za posojilo družbenikov v višini 4,5 odstotka, ter negativne tečajne razlike (opremo je uvažal in jo plačeval v evrih). Preračunano na cene iz leta 2000 so stroški financiranja znašali 33.662 tisoč tolarjev. Ocenili so, da ta znesek pomeni 0,30 odstotka od storitvene pristojbine posameznega leta v obdobju od 2002 do 2024, to je 97.392 tisoč tolarjev. Ocenjujemo, da je povišanje storitvene pristojbine v skladu s koncesijsko pogodbo.

- Koncesionar ni uveljavljal odbitka vstopnega DDV pri nabavah in uvozu blaga za obdobje od julija 1999 do decembra 2000 v znesku 141.801 tisoč tolarjev, zato naj bi povišal storitveno pristojbino za 1,45 odstotka.

S povišanjem pristojbine za 1,45 odstotka bi občina po oceni Aquasystems v obdobju od leta 2002 do 2024 plačala koncesionarju 470.726 tisoč tolarjev, ker koncesionar ni uveljavljal odbitnega vstopnega DDV. Menimo, da občina ni dolžna nadomestiti odbitka vstopnega DDV, ki ga koncesionar ni uveljavljal pravočasno. Za obdobje od leta 2002 do konca leta 2005 je koncesionar zaračunal previsoko storitveno pristojbino v ocenjenem znesku 94.619 tisoč tolarjev, občina pa je znesek potrdila. V obdobju od leta 2006 do 2024 bo koncesionar zaračunal previsoko storitveno pristojbino zaradi nadomestitve DDV v ocenjenem znesku 376.107 tisoč tolarjev. Občina ni upoštevala določil enajstega odstavka 2. člena ZJF, ker je prevzela obveznosti, čeprav niso bili z zakoni in drugimi predpisi izpolnjeni pogoji za prevzem in plačilo obveznosti.

Davčna uprava Republike Slovenije, Glavni davčni urad Ljubljana je 11. 7. 2001 zavrnil zahtevo koncesionarja za vračilo DDV v znesku 141.801 tisoč tolarjev, ker koncesionar ni uveljavljal odbitka vstopnega DDV pravočasno, to je, v davčnem obdobju, v katerem je prejel račune za opravljen promet blaga in storitev oziroma carinske deklaracije za uvoženo blago.

Davčna uprava Republike Slovenije, Davčni urad Maribor je 11. 9. 2006 izdal Aquasystems odločbo o vračilu neupravičeno zaračunane obveznosti v znesku 141.801 tisoč tolarjev in zamudnih obresti v znesku 172.395 tisoč tolarjev. Odločba je bila izdana na podlagi sodbe Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, ki je odločilo, da je bila odločba prvostopenjskega organa v nasprotju s 6. direktivo in sodno prakso Sodišča evropskih skupnosti na tem področju.

Aquasystems je 26. 9. 2006 na podlagi davčne odločbe Nigradu izdal dobropis v znesku 135.696 tisoč tolarjev, Nigrad pa je za enak znesek izdal 11. 10. 2006 dobropis občini.

2.1.4.7 Povzetek nepravilnosti, ugotovljenih pri preveritvi določanja cen in zaračunavanja čiščenja odpadnih voda

- Občina je iz proračunskih sredstev za leti 2002 in 2003 plačala Aquasystems na podlagi računov, prejetih od Aquasystems in Nigrada, 1.412.333 tisoč tolarjev, čeprav bi glede na določila koncesijske pogodbe lahko del zneska poravnala s storitveno pristojbino, če bi jo začela zaračunavati pravočasno, vendar tega ni storila. Storitveno pristojbino je Nigrad začel zaračunavati uporabnikom storitve šele od 1. 4. 2003. Občina pri zaračunavanju storitvene pristojbine uporabnikom storitve ni ravnala v skladu z odlokom o koncesiji in koncesijsko pogodbo — točka 2.1.4.4.

⁵² Iz obrazcev DDV-0 za obračun davka na dodano vrednost je razvidno, da je presežek DDV v tem obdobju znašal 680.645 tisoč tolarjev, kar je za 24.129 tisoč tolarjev nad ocenjenim zneskom.

- Izvajalca za obračun in izstavljanje računov za storitveno pristojbino za čiščenje odpadnih voda, občina ni izbrala na podlagi izvedenega javnega naročila, zato je občina je ravnala v neskladju z določili 53. člena ZJF — točka 2.1.4.5.
- Po navodilu občine je Nigrad zaračunaval storitveno pristojbino za čiščenje odpadnih voda na CČN vsem uporabnikom vode ne glede na to, ali se njihove odpadne vode čistijo na CČN ali ne. Takšno zaračunavanje je v nasprotju z 12. in 13. členom Odloka o odvajanju in čiščenju odpadnih voda, ki določata obveznost plačila le za uporabnike storitve čiščenja odpadnih voda — točka 2.1.4.5.
- Občina ni dolžna nadomestiti odbitka vstopnega DDV, ki ga koncesionar ni uveljavljal pravočasno. Za obdobje od leta 2002 do konca leta 2005 je koncesionar zaračunal previsoko storitveno pristojbino v ocenjenem znesku 94.619 tisoč tolarjev, občina pa je znesek potrdila. V obdobju od leta 2006 do 2024 bo koncesionar zaračunal previsoko storitveno pristojbino zaradi nadomestitve DDV v ocenjenem znesku 376.107 tisoč tolarjev — točka 2.1.4.6.

2.1.5 Pravilnost spremljanja izvajanja koncesijske pogodbe

2.1.5.1 Izkazovanje odhodkov in obveznosti

2.1.5.1.a Izkazovanje odhodkov

Občina je za storitveno pristojbino in stroške kapitala od začetka obratovanja CČN v juniju 2002 do 31. 12. 2005 plačala 1.707.130 tisoč tolarjev.

Tabela 10: Prikaz plačila storitvene pristojbine in stroškov kapitala po letih

					v tisoč tolarjih
Izdajatelj računov	2002	2003	2004	2005	Skupaj
Aquasystems	506.288	815.233	-	-	1.321.521
Nigrad	-	71.829	313.780	-	385.609
Skupaj	506.288	887.062	313.780	-	1.707.130

Vir: konto kartice odhodkov občine.

Plačila Aquasystems su je občina izvršila na podlagi računov za storitveno pristojbino in stroške kapitala, prejetih od Aquasystems. Plačila Nigradu je občina izvršila na podlagi prejetih računov za razliko pristojbine med prejetimi računi Aquasystems in izstavljenimi računi Nigrada uporabnikom storitve in na podlagi zahtevkov, ki jih je izstavil Nigrad občini za razliko med fakturirano in plačano pristojbino uporabnikov storitve.

Ostali odhodki, povezani s CČN, ki jih je občina izkazala v obdobju od junija 2002 do 31. 12. 2005 so še:

- plačila Aquasystems su v skupnem znesku 6.067 tisoč tolarjev za tečajne razlike in 43.938 tisoč tolarjev za zamudne obresti,
- plačila Nigradu za povračilo stroškov obračunavanja storitev čiščenja odpadnih vod v letih 2003 in 2004 v skupnem znesku 42.670 tisoč tolarjev,
- plačala Aquasystems su za obdelavo odpadnega blata v letu 2004 v znesku 3.742 tisoč tolarjev.

Občina je imela od začetka obratovanja CČN v juniju 2002 do 31. 12. 2005 za 1.803.547 tisoč tolarjev odhodkov, povezanih s CČN.

2.1.5.1.b Izkazovanje obveznosti

Občina je imela na dan 31. 12. 2005 za 1.423.215 tisoč tolarjev odprtih obveznosti, povezanih s CČN. Odprte obveznosti do Nigrada znašajo 927.863 tisoč tolarjev, odprte obveznosti do Aquasystems pa znašajo 495.352 tisoč tolarjev.

Občina prevzetih obveznosti ni vključila v proračun za leto 2005. Tudi s proračunom za leto 2004 ni bil načrtovan ustrezen del teh obveznosti, kar je računsko sodišče že navedlo v Revizijskem poročilu o poslovanju Mestne občine Maribor v letu 2004⁵³.

Odprte obveznosti do Nigrada se nanašajo na:

- obveznosti v znesku 583.099 tisoč tolarjev za razliko pristojbine med prejetimi računi Aquasystems in izstavljenimi računi Nigrada uporabnikom (4. člen pogodbe o obračunu storitev),
- obveznosti v znesku 155.290 tisoč tolarjev za razliko med fakturirano pristojbino zavezancem in plačano pristojbino zavezancev, na podlagi zahtevkov, ki jih izstavi Nigrad (5. člen pogodbe o obračunu storitev),
- obveznosti v znesku 189.474 tisoč tolarjev za povračilo stroškov obračuna storitev čiščenja odpadnih komunalnih vod.

Ugotovili smo, da je na računu za junij 2005 izračun prilagoditvenega faktorja za izvajalske stroške nepravilen. Aquasystems je Nigradu in posredno občini preveč zaračunal storitveno pristojbino v znesku 2.859 tisoč tolarjev.

Občina je zaradi te napake prejela od Nigrada za 2.859 tisoč tolarjev previsok račun za nezaračunano razliko pristojbine med prejetimi računi Aquasystems in fakturirano pristojbino uporabnikom in v svojih poslovnih knjigah izkazuje za 2.859 tisoč tolarjev previsoke obveznosti.

Podlaga za obveznosti v znesku 189.474 tisoč tolarjev za povračilo stroškov obračunov storitev čiščenja odpadnih komunalnih vod sta podpisani pogodbi o obračunu storitev čiščenja odpadnih voda na CČN z aneksi⁵⁴. Sklenjeni pogodbi o obračunu storitev čiščenja odpadnih komunalnih voda na CČN nimata pravne podlage v koncesijskem aktu oziroma odloku o koncesiji za čiščenje odpadnih voda, saj ta ne določa virov financiranja za stroške pobiranja storitvene pristojbine za čiščenje odpadne vode na CČN. Občina bi morala v skladu s 33. členom ZGJS določiti način plačila koncesionarja in vire financiranja gospodarske javne službe v koncesijskem aktu. Viri financiranja za stroške pobiranja storitvene pristojbine za čiščenje odpadnih voda na CČN v koncesijskem aktu niso opredeljeni, zato obveznosti v znesku 189.474 tisoč tolarjev in odhodki v znesku 42.670 tisoč tolarjev nimajo podlage v koncesijskem aktu.

⁵³ Št. 1215-2/2005-23 z dne 13. 12. 2005, točka 3.2.1.2, www.rs-rs.si.

⁵⁴ Pogodba o obračunu storitev čiščenja odpadnih komunalnih voda na CČN v Mariboru, sklenjena med občino in Nigradom 28. 7. 2003, ter pogodba o obračunu storitev čiščenja odpadnih komunalnih voda na CČN v Mariboru, sklenjena med občino in Nigradom 19. 1. 2005 z dvema aneksoma. Aneksa k pogodbi o obračunu storitev čiščenja odpadnih komunalnih voda na CČN v Mariboru za leto 2004 v znesku 102.126 tisoč tolarjev in za leto 2005 v znesku 90.807 tisoč tolarjev sta bila podpisana 10. 5. 2005.

Občina je obveznosti za povračilo stroškov obračunavanja storitev čiščenja odpadnih komunalnih vod za leto 2004 izkazala na podlagi dveh prejetih računov ⁵⁵v skupnem znesku 102.126 tisoč tolarjev.

Aneks, v katerem so določeni stroški obračuna storitev za leto 2004, je bil podpisan 10. 5. 2005. Sklepanje aneksa za nazaj je nedopustno saj ZJF v 50. členu določa, da se pogodbe, kjer neposredni proračunski uporabnik prevzema določene obveznosti, sklepajo v pisni obliki, podlaga sklenjeni pogodbi pa morajo biti načrtovana proračunska sredstva. Proračunske obveznosti je mogoče sprejemati le vnaprej, saj sicer tudi ni mogoče zadostiti 54. členu ZJF, ki za vsako izplačilo zahteva verodostojno knjigovodsko listino, ki mora imeti veljavni pravni temelj (pogodbo). Občina je kršila 50. člen ZJF, ker je v letu 2004 prevzela obveznosti za obračun storitev brez podlage v sklenjeni pogodbi oziroma aneksu — povezava s točko 2.1.4.5.

Preverili smo, če je občina izkazane obveznosti po stanju 31. 12. 2005 uskladila z Nigradom in ugotovili neskladje pri izkazovanju.

Na dan 31. 12. 2005 izkazuje Nigrad za 174.404 tisoč tolarjev manj terjatev do občine, kot izkazuje občina obveznosti do Nigrada. Neskladje je posledica izvedenega enostranskega pobota na podlagi pobotne izjave z dne 21. 12. 2005, s katero je Nigrad občino obvestil, da naj bi izvedel pobot zapadlih obveznosti občine za stroške obračunavanja čiščenja na CCN v znesku 174.404 tisoč tolarjev, v skladu z 3. členom aneksa k pogodbi o obračunu storitev za leto 2005. Pobot je Nigrad izvedel 27. 12. 2005.

Pogoj za pobot je obstoj vzajemnih terjatev (311. člen Obligacijskega zakonika; v nadaljevanju: OZ⁵⁶). Ker občina do Nigrada ne izkazuje nobenih terjatev, enostranski pobot, ki ga je opravil Nigrad, ni mogoč. Znesek obveznosti za obračun storitev, ki ga izkazuje občina na dan 31. 12. 2005, je zato pravilen.

Odprte obveznosti do Aquasystems se nanašajo na:

- obveznosti v znesku 225.702 tisoč tolarjev za operativne stroške, stroške kapitala in stroške ravnanja z blatom,
- obveznosti v znesku 269.650 tisoč tolarjev za zamudne obresti.

Obveznosti v znesku 269.650 tisoč tolarjev je občina izkazala na podlagi osmih računov, prejetih od Aquasystems za zamudne obresti. Obveznosti imajo pravno podlago v koncesijski pogodbi, ki določa, da pogodbeni stranki pripadajo zakonite zamudne obresti za vse dospele neplačane račune in druge dospele denarne zahtevke. Občina je v obdobju od začetka obratovanja CCN v juniju 2002 do 31. 12. 2005 Aquasystems plačala 43.938 tisoč tolarjev zamudnih obresti.

Utemeljenosti obračuna zamudnih obresti občina ne preverja, zato obstaja tveganje, da Aquasystems občini neutemeljeno zaračunava zamudne obresti. Utemeljenost izračuna zamudnih obresti smo preverili le v manjšem delu, ker občina nima vse dokumentacije, na podlagi katere bi bilo mogoče preveriti pravilnost zneskov. Občini očitamo, da ni pridobila podatkov oziroma listin od Aquasystems, na podlagi katerih bi lahko preverjala obračune zamudnih obresti.

⁵⁵ Račun št. 56415 z dne 26. 11. 2004 za obdobje od 1. 1. 2004 do 30. 11. 2004 v znesku 99.656 tisoč tolarjev in račun št. 57524 z dne 24. 1. 2005 za obdobje od 1. 12. 2004 do 31. 12. 2004 v znesku 2.470 tisoč tolarjev.

⁵⁶ Uradni list RS, št. 83/01, 32/04.

Pri preveritvi utemeljenosti izkazanih obveznosti za zamudne obresti smo ugotovili naslednjo nepravilnost:

Občina je 5. 12. 2005 prejela od Aquasystemsra račun za zamudne obresti za obratovalne stroške v znesku 3.121 tisoč tolarjev in račun za zamudne obresti za stroške kapitala v znesku 101.217 tisoč tolarjev (oba računa je koncesionar izdal 2. 12. 2005). Na računih so zaračunane zamudne obresti za obdobje od leta 2002 do novembra 2005.

Zamudne obresti iz teh dveh računov se nanašajo na računa št. MoM - SF - D – 01 z dne 2. 12. 2005 v znesku 203.523 tisoč tolarjev za razliko stroškov kapitala, potrjeno z izjavo z dne 12. 7. 2005 (v nadaljevanu: izjava), in št. MoM - SF - D – 02 z dne 2. 12. 2005 v znesku 5.592 tisoč tolarjev za razliko v operativnih stroških, potrjeno z izjavo. Eden od razlogov za podpis izjave je bilo zavarovanje terjatev Aquasystemsra. Obe stranki v izjavi potrjujeta, da znaša znesek zapadle in neplačane glavnice po koncesijski pogodbi 783 tisoč evrov za stroške kapitala in 5.154 tisoč tolarjev za operativne stroške za obdobje od 10. 6. 2002 do 31. 12. 2002. Razlika je nastala v letu 2002, ker je Aquasystems zaračunaval operativne stroške in stroške kapitala po prilogi 8 koncesijske pogodbe in delno (del, ki se nanaša na spremembo projektnih zahtev) po dogovoru o sporazumu nove faznosti naprave z dne 8. 7. 2002. Aquasystems je imel v tem dogovoru tudi podlago za zaračunavanje preostale razlike, ki izhaja iz združitve faz CCN, vendar tega takrat ni storil. Oba računa je Aquasystems izdal 2. 12. 2005, občina pa prejela 5. 12. 2005. Na obeh je naveden rok plačila 30 dni po prejemu računa. Tudi koncesijska pogodba določa, da je dospelost računov 30 dni po tem, ko občina prejme račun.

Menimo, da občina prejetih računov za zamudne obresti v skupnem znesku 104.338 tisoč tolarjev ne bi smela potrditi in izkazati kot svojo obveznost, ker Aquasystems ni upošteval dogovora iz leta 2002 v celoti, občina pa je računa za razliko stroškov kapitala in razliko operativnih stroškov prejela 5. 12. 2005 in ne v letu 2002. Če je v zamudi upnik, ker ne pošlje računa, dolžnik ne more priti v zamudo, s tem pa tudi ne dolguje obresti (301. člen OZ). Občina ni upoštevala določil enajstega odstavka 2. člena ZJF, ker je prevzela obveznosti, čeprav niso bili z zakoni in drugimi predpisi izpolnjeni pogoji za prevzem in plačilo obveznosti.

Aquasystems je zaračunaval stroške kapitala v evrih, ki so bili plačljivi v tolarjih po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan plačila. Prav tako je zaračunaval zamudne obresti v evrih. Nigrad in občina sta obveznosti izkazovala le v tolarjih, zato zneski obveznosti v poslovnih knjigah občine ne izkazujejo dejanskega stanja.

2.1.5.2 Izkazovanje investicije v teku

Po stanju 31. 12. 2005 izkazuje občina 2.064.205 tisoč tolarjev na kontu 023228 – nepremičnine v gradnji – čistilna naprava Maribor. Izkazani odhodki so nastali v obdobju od leta 1996 do 2005. Ugotovili smo, da se večji del zneska nanaša na zemljišča in kolektor, kar ni bilo predmet revizije. Po oceni občine se na CCN nanaša le približno 68.600 tisoč tolarjev. Za izbrani vzorec smo preverili račune in odredbe za izplačila ter ugotovili, da je občina kot investicijo v teku za CCN financirala in izkazala odhodke za pregled ponudb, pravna svetovanja, pripravo analiz, ocen in mnenj, izdelavo investicijskega programa, za tehnično tehnološka opravila, za spremljanje in nadzor nad izvajanjem koncesijske pogodbe za izgradnjo CCN in drugo. Občina je v projekt CCN vključevala večje število zunanjih sodelavcev za različna področja.

V nekaj primerih smo primerjali račune s poročili in mnenji, ki jih je občina plačala na podlagi teh računov, in ugotovili naslednja neskladja in nepravilnosti:

- Občina je 4. 2. 2002 izstavila izvajalcu naročilnico št. 21/02-DŠ za pregled pravnega, finančnega in tehničnega predloga Aquasystems za dopolnitev koncesijske pogodbe. Izvajalec je občini izročil februarja in junija 2002 dve revizijski poročili »CČN dogovor o novih fazah gradnje«. Račun št. 22/2002 z dne 26. 2. 2002 v znesku 920 tisoč tolarjev in št. 31/06/02 z dne 14. 6. 2002 v znesku 870 tisoč tolarjev je občini izstavil MAGRAF, d. o. o., Ljubljana. V poročilu je navedeno, da je predlog za občino sprejemljiv, finančni izračuni so izdelani korektno in sestavlja poročila nima pripomb.
- Občina je 4. 2. 2002 izstavila izvajalcu naročilnico št. 22/02-DŠ za pregled pravnega, finančnega in tehničnega predloga Aquasystems za dopolnitev koncesijske pogodbe. Izvajalec je 5. 6. 2002 občini izročil »strokovno mnenje k dogovoru o novih fazah gradnje«. Račun št. 35-02-3 z dne 8. 4. 2002 v znesku 920 tisoč tolarjev je občini izstavil Kontocommerce, d. o. o., Kranj (v nadaljevanju: Kontocommerce). Račun je bil izstavljen pred datumom izdelave strokovnega mnenja (5. 6. 2002).
- Občina je 27. 5. 2002 izstavila izvajalcu naročilnico št. 122/02-DŠ za končno pripravo poročila za aneks h koncesijski pogodbi za CČN. Račun št. 54-02-3 z dne 3. 7. 2002 v znesku 912 tisoč tolarjev je občini izstavil Kontocommerce. Po pojasnilu občine naj bi se tudi ta račun nanašal na »strokovno mnenje k dogovoru o novih fazah gradnje«.

V navedenih primerih so bila ugotovljena neskladja med navedbo izvajalca na naročilnicah, računih in poročilih oziroma mnenjih. Občina ni dosledno upoštevala določil 54. člena ZJF in nima vzpostavljenih notranjih kontrol, ki bi neskladja med listinami odkrile in preprečile.

Občina je v letu 2000 na podlagi računa št. 11/2000 z dne 13. 7. 2000, plačala 351 tisoč tolarjev za pregled in finančno oceno ponudbe za kredit EBRD. Dokaza (poročila) o opravljeni finančni oceni občina računskemu sodišču ni predložila. Občina nima dokaza, da so bila sredstva porabljena namensko.

2.1.5.3 Delovanje notranjih kontrol

Pravni okvir za notranje kontrole

Sistem notranjega kontroliranja je celotna ureditev računovodskih in drugih kontrol, ki jih vzpostavi vodstvo, da bi zagotovilo gospodarno, učinkovito in uspešno poslovanje, zanesljivost računovodskih informacij ter skladnost poslovanja s predpisi. K vzpostavitvi notranjih kontrol občino zavezuje 100. in 101. člen ZJF ter Pravilnik o usmeritvah za usklajeno delovanje notranjega nadzora javnih financ⁵⁷.

Delovanje notranjih kontrol na področju CČN

Med izvajanjem revizije smo ocenili sistem in delovanje notranjega kontroliranja pri podelitvi koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave in izvajanje koncesije za izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda. Ugotovili smo naslednje pomanjkljivosti in slabosti:

2.1.5.3.a Računalniški program za preverjanje izračuna storitvene pristojbine

V skladu s koncesijsko pogodbo je koncesionar 14. 10. 2002 izročil občini (komunalni direkciji – odsek za ekonomiko in finance) računalniški program za preverjanje izračuna storitvene pristojbine, ki pa ga je občina

⁵⁷ Uradni list RS, št. 72/02.

začela uporabljati šele med izvedbo revizije v letu 2006. Pred izvršitvijo plačil občina ni preverjala resničnosti in pravilnosti navedb na računih, kar je v nasprotju s 54. členom ZJF. V izjavi z dne 14. 10. 2002 je določeno, da je za mesečno preverjanje izračuna storitvene pristojbine odgovoren odsek za ekonomiko in finance. Notranja kontrola je torej bila vzpostavljena, vendar občina ni poskrbela za njeno izvajanje.

Ukrep občine

Občina je pojasnila, da od marca 2006 preverja pravilnost zneskov na računih, prejetih od Aquasystems. Pri tem uporablja model za preveritev pravilnosti računov, ki ga je prejela od Aquasystems.

Ugotovili smo, da je na računu za junij 2005 izračun prilagoditvenega faktorja za izvajalske stroške nepravilen. Aquasystems je uporabil indeks cen na drobno 386,3⁵⁸, pravi indeks cen na drobno za junij pa je bil 368,3. Pravilno izračunan prilagoditveni faktor⁵⁹ je 1,8019, na računu pa je bil upoštevan faktor 1,8899. Aquasystems je Nigradu in posredno občini preveč zaračunal storitveno pristojbino v znesku 2.859 tisoč tolarjev.

Občina je zaradi te napake prejela od Nigrada za 2.859 tisoč tolarjev previsok račun za nezaračunano razliko pristojbine med prejetimi računi Aquasystems in fakturirano pristojbino uporabnikom. Občina izkazuje za 2.859 tisoč tolarjev previsoke obveznosti. Notranje kontrole občine niso bile ustrezne, zato napake niso odkrile — povezava s točko 2.1.5.1.b.

Popravljalni ukrep

Za preveč zaračunane izvajalske stroške je med izvajanjem revizije Aquasystems 21. 7. 2006 izstavil dobropis Nigradu, ta pa istega dne občini.

2.1.5.3.b Vsebinski pregled računov za storitveno pristojbino in stroške kapitala

Po podpisu aneksa h koncesijski pogodbi in pogodbe o obračunu storitev bi moral Aquasystems od aprila 2003 račune izstavljati Nigradu, kopijo računa pa občini, ki bi morala račun pred izplačilom odobriti. Obveznost občine je, da v treh dneh od prejema računa, pooblaščen predstavnik občine potrdi pravilnost in s tem upravičenost plačila računa. Občina nima računov Aquasystems za obdobje po podpisu pogodbe o obračunu storitev, to je po 28. 7. 2003, zato ni bilo mogoče preveriti, ali je pooblaščen predstavnik občine potrdil pravilnost in s tem upravičenost plačila izdanih računov Aquasystems.

Občina ne preverja resničnosti podatkov o prostornini odpadne vode, ki vstopi v posameznem mesecu v CCN. Prostornina vtoka odpadnih voda se uporablja za izračun variabilnega dela izhodiščnih izvajalskih stroškov. Občina tudi ne preverja količin predelanih usedlin, ki se uporabijo pri izračunu stroškov čiščenja usedlin, ker notranje kontrole za preveritev računov niso bile vzpostavljene.

2.1.5.3.c Določanje cen in zaračunavanje čiščenja odpadnih voda

Občina nima ustreznih kontrol, ki bi preprečevale sklepanje pogodb z neustreznimi podatki in druge nepravilnosti, navedene v točki 2.1.4.7.

⁵⁸ Indeks cen na drobno (izdelki in storitve skupaj) se uporablja za izračun prilagoditvenega faktorja (indeks za tekoči mesec/povprečje leta 1992).

⁵⁹ Indeks na drobno za junij 2005/indeks cen na drobno za januar 1997.

2.1.5.3.d Neskladje med knjigovodskimi listinami in nepravilno oddana naročila male vrednosti

Pri preveritvi izkazovanja investicije v teku so bila ugotovljena neskladja med navedbo izvajalca na naročilnicah, računih in poročilih oziroma mnenjih. Občina nima uvedenih notranjih kontrol, ki bi takšna neskladja odkrile in preprečile — povezava s točko 2.1.5.2.

2.1.5.3.e Preverjanje računov Nigrada

Ocenjujemo, da občina nima vzpostavljenega zadostnega sistema notranjih kontrol, ki bi omogočal učinkovito spremljanje prejetih računov od Nigrada in skrbel za dejanski pregled in ovrednotenje posameznih računov. Na posameznih računih so zapisani samo skupni stroški za določeno obdobje in občina ne pozna podlag za izračun teh zneskov in stroškov, ki dejansko nastajajo pri obračunu storitvene pristojbine — povezava s točko 2.2.4.2.

2.1.5.3.f Preverjanje obračunov zamudnih obresti

Občina ne preverja utemeljenosti obračuna zamudnih obresti, zato obstaja tveganje, da Aquasystems občini neutemeljeno zaračunava zamudne obresti. Utemeljenost izračuna zamudnih obresti smo preverili le v manjšem delu, ker občina nima vse dokumentacije, na podlagi katere bi lahko preverili pravilnost zneskov.

2.1.5.4 Povzetek nepravilnosti, ugotovljenih pri preveritvi pravilnosti spremljanja izvajanja koncesijske pogodbe

- Sklenjene pogodbe o obračunu storitev čiščenja odpadnih komunalnih voda na CČN nimajo pravne podlage v koncesijskem aktu oziroma odloku o koncesiji, ki ne določa virov financiranja za stroške pobiranja storitvene pristojbine za čiščenje odpadne vode na CČN. Prav tako nimajo podlage v koncesijskem aktu odhodki za povračilo stroškov za obračunavanje storitev čiščenja odpadnih vod v znesku 42.670 tisoč tolarjev — točka 2.1.5.1.b.
- Prevzetih obveznosti v znesku 1.423.215 tisoč tolarjev občina ni vključila v proračun za leto 2005. Tudi s proračunom za leto 2004 ni bil načrtovan ustrezen del teh obveznosti — točka 2.1.5.1.b.
- Občina je kršila 50. člen ZJF, ker je v letu 2004 prevzela obveznosti za obračun storitev brez podlage v sklenjeni pogodbi oziroma aneksu — točki 2.1.4.5. in 2.1.5.1.b.
- Občina prejetih računov za zamudne obresti v skupnem znesku 104.338 tisoč tolarjev ne bi smela potrditi in izkazati kot svojo obveznost, ker Aquasystems ni upošteval dogovora iz leta 2002 v celoti, občina pa je računa za razliko stroškov kapitala in razliko operativnih stroškov prejela 5. 12. 2005 in ne v letu 2002 (kršitev določil 11. točke 2. člena ZJF — točka 2.1.5.1.b).
- Občina je v letu 2000 na podlagi računa plačala 351 tisoč tolarjev za pregled in finančno oceno ponudbe za kredit EBRD. Dokumenta o opravljeni storitvi računskemu sodišču ni predložila. Občina nima dokaza, da so bila sredstva porabljena namensko — točka 2.1.5.2.
- Koncesionar je 14. 10. 2002 izročil občini računalniški program za preverjanje izračuna storitvene pristojbine, ki pa ga je le-ta začela uporabljati šele med izvajanjem revizije v letu 2006. Pred izvršitvijo plačil občina ni preverjala resničnosti in pravilnosti navedb na računih, kar je v nasprotju s 54. členom ZJF — točka 2.1.5.3.a.
- Občina izkazuje za 2.859 tisoč tolarjev previsoke obveznosti, ker je Aquasystems Nigradu in posredno občini zaračunal preveč storitvene pristojbine, notranje kontrole pa te napake niso odkrile — točka 2.1.5.3.a.

- Občina ne preverja resničnosti podatkov o prostornini odpadne vode, ki vstopi v posameznem mesecu v CCN. Občina tudi ne preverja količin predelanih usedlin, ki se uporabijo pri izračunu stroškov čiščenja usedlin. Menimo, da notranje kontrole za preveritev računov niso ustrezne — točka 2.1.5.3.b.
- Notranje kontrole občine niso odkrile in preprečile neskladje med naročilnicami, računi in poročili — točka 2.1.5.3.d.
- Ocenjujemo, da občina nima vzpostavljenega zadostnega sistema notranjih kontrol, ki bi omogočal učinkovito spremljanje prejetih računov od Nigrada in skrbel za dejanski pregled in ovrednotenje posameznih računov. Na posameznih računih so zapisani samo skupni stroški za določeno obdobje in občina ne pozna podlag za izračun teh zneskov in stroškov, ki dejansko nastajajo pri obračunu storitvene pristojbine — točka 2.1.5.3.e.
- Utemeljenosti obračuna zamudnih obresti občina ne preverja, zato obstaja tveganje, da Aquasystems občini neutemeljeno zaračunava zamudne obresti. Utemeljenost izračuna zamudnih obresti smo preverili le v manjšem delu, ker občina nima vse dokumentacije, na podlagi katere bi lahko preverili utemeljenost zneskov. — točka 2.1.5.3.f.

2.1.6 Dogodki po 31. 12. 2005

2.1.6.1 Določanje cene za storitev čiščenja odpadnih voda po 31. 12. 2005

V obvestilu Nigrada občini z dne 3. 5. 2006 je navedeno, da je od 1. 1. 2006 cena okoljske dajatve za onesnaževanje odpadnih voda 7,98 tolarja ob upoštevanju obratovalnega monitoringa in nove cene za obremenitev vode ter spremembe Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje odpadnih voda⁶⁰. Izračun ne vsebuje več okoljske dajatve za padavinsko odpadno vodo.

Pristojbina je ostala enaka, to je 291,90 tolarja, skupna cena (taksa in pristojbina) pa je 299,88 tolarja, kar je za 7,43 tolarja manj, kot je bilo do 31. 12. 2005.

Mestni svet je 19. 12. 2005 sprejel sklep, da znaša za leto 2006 storitvena pristojbina 299,82 tolarja na kubični meter. Mestna uprava je pripravila predlog sklepa za sejo mestnega sveta za spremembo cene. Predlagala je, naj bi se za 5 tolarjev na kubični meter znižala cena vode – namenski investicijski vir in za enak znesek povečala cena storitvene pristojbine, ki naj bi znašala 304,82 tolarja na kubični meter. Plačilo uporabnikov storitev (poraba vode in čiščenje odpadne vode) bi ostalo enako, občina pa bi pridobila vir za pokrivanje razlike med zaračunano pristojbino, ki jo zaračuna Aquasystems, in prejetimi plačili od uporabnikov storitve. V skladu s koncesijsko pogodbo je to razliko dolžna kriti občina. Mestni svet je predlagani sklep obravnaval 18. 7. 2006, vendar ga ni sprejel.

Aquasystems je 12. 4. 2006 vložil vlogo na Ministrstvo za okolje in prostor za povišanje cene za izvajanje storitve čiščenja komunalne odpadne vode in padavinske vode z 291,90 tolarja na kubični meter na 299,82 tolarja na kubični meter. Navedel je naslednja razloga za povišanje cene:

- podlaga za zaračunavanje stroškov čiščenja je količina porabljene pitne vode, ki se je zmanjšala od 8,8 milijona kubičnih metrov na leto v letu 2002 na 7,3 milijona kubičnih metrov na leto v letu 2005 in se še zmanjšuje;
- občina ne pokriva svojih obveznosti na podlagi koncesijske pogodbe.

⁶⁰ Sprememba uredbe je bila objavljena v Uradnem listu RS, št. 68/05.

Zaradi dobrega učinka biološkega čiščenja se je taksa za obremenjevanje vode z marcem 2006 znižala za 7,93 tolarja, zato se skupna obremenitev uporabnikov storitve zaradi povečanja storitvene pristojbine ne bi povečala.

Ministrstvo za okolje in prostor ni izdalo pozitivnega strokovnega mnenja k vlogi za povišanje cene storitvene pristojbine, ker je ugotovilo, da:

- CCN ne obratuje s celotnimi kapacitetami, zato je potrebno pospešeno graditi povezovalne kanale za priključitev področij, za katera je bila CCN predvidena;
- sredstva ne bi bila namenjena za zmanjšanje obremenjevanja okolja, ampak za pokrivanje stroškov izvajanja storitve.

2.1.6.2 Koncesijska pogodba in njeno izvajanje

Občina je imela na dan 31. 12. 2005 za 1.423.215 tisoč tolarjev odprtih obveznosti, povezanih s CCN. Obveznosti so v letu 2006 še naraščale.

Občina in koncesionar sta začela s pogajanja o načinu plačila zapadlih obveznosti občine. Koncesionar je 13. 6. 2006 predlagal reprogramiranje dolga, ki naj bi ga občina odplačala v naslednjih desetih letih in zagotovil, da bi, če bi bil predlog sprejet, odpisal neplačane zamudne obresti. Stranki se nista sporazumeli. Koncesionar je 27. 6. 2006 obvestil občino, da naj bi spor predložil v reševanje arbitražnemu senatu arbitraže pri Gospodarski zbornici Slovenije in 7. 7. 2006 je to tudi storil. Občina je 30. 8. 2006 vložila proti tožbo pri Gospodarski zbornici Slovenije. Hkrati potekajo pogajanja med obema strankama o reprogramiranju dolga občine.

2.2 Smotrnost ravnanja občine pri podelitvi koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda

2.2.1 Obrazložitev revizije

Revizijo smotrnosti ravnanja občine pri podelitvi koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda smo revidirali tako, da smo za revizijsko preizkušanje oblikovali naslednje podsegmente:

- učinkovitost podelitve koncesije za izgradnjo čistilne naprave,
- učinkovitost prevzema plačevanja mesečne storitvene pristojbine in
- učinkovitost plačevanja stroškov Nigradu za zaračunavanje storitvene pristojbine.

Predmet presoje je bil učinkovitost procesov, ki se nanašajo na podelitev koncesije za izgradnjo CCN, ter plačevanje storitvene pristojbine in stroškov Nigradu.

Za pridobitev zadostnih in ustreznih revizijskih dokazov smo uporabili metode preiskovanja, primerjanja in poizvedovanja. Podatke smo preizkušali na primerno velikih vzorcih, ki smo jih določili nestatistično. Za preizkušanje smotrnosti ravnanja občine smo pripravili podroben revizijski program.

2.2.2 Učinkovitost podelitve koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave

2.2.2.1 Podlage za izgradnjo centralne čistilne naprave

Zaradi slabih gospodarskih razmer konec osemdesetih in v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja so bili pogoji in pripravljenost za investiranje v Sloveniji na nizki ravni. Zaradi pomanjkanja javnih sredstev se je občina odločila, da za investicijo uporabi zasebni kapital.

Cilj izgradnje CCN je rešitev problematike odpadnih vod v občini. Izgradnja CCN predstavlja logičen zaključek projektov izgradnje kanalizacijskega omrežja levega in desnega brega reke Drave. Izgradnja čistilne naprave je bila pomembna tudi z vidika izpolnitve zahtev iz Uredbe o emisiji snovi pri odvajanju odpadnih vod iz komunalnih čistilnih naprav in posledično zmanjšanje obremenitve občanov z okoljsko takso, ki jo nalaga Uredba o taksi za obremenjevanje vode.

V letih med 1985 in 1995 so bile izvedene študije⁶¹, ki so pokazale potrebo po izgradnji primerne objekta za čiščenje odpadnih voda. V tistem času je bilo v Mariboru precej industrije, ki je proizvedla veliko količino odplak, pa tudi področje občine je bilo bistveno večje.

Član Izvršnega sveta Skupščine Občine Maribor je 17. 1. 1994 pripravil Informacijo o sodelovanju med EBRD in občino za pripravo projektov ravnanja z odpadki in ravnanja z odpadnimi vodami⁶² (v nadaljevanju: informacija o sodelovanju med EBRD in občino), ki vsebuje naslednje pomembnejše navedbe:

- Prek Ministrstva za okolje in prostor je Maribor na področju varstva okolja vključen v Ekološki projekt Podonavja, ki v sodelovanju z EBRD pripravlja aktivnosti za izvedbo projekta Ravnanja z odpadnimi vodami Maribora.
- Sodelovanje z EBRD je potekalo že več kot eno leto. Predstavnika EBRD sta 13. 1. 1994 predstavila osnutek dokumenta za vodenje celotnega postopka izvedbe državno-zasebnega partnerstva za realizacijo projekta Ravnanja z odpadnimi vodami Maribora. EBRD je zainteresirana, da Sloveniji pomaga v največji možni meri z nasveti, s pripravo projektov, z izvedbo in s finančno participacijo.
- EBRD meni, da je le z medsebojnim primerjanjem večih projektov in potencialnih zasebnih partnerjev mogoče poiskati za Maribor najustreznejši in najcenejši pristop. Ker gre pri dajanju koncesij za javne službe zasebnim partnerjem za posel z dolgoročnimi dobički, je konkurenca na tem področju velika.
- EBRD je pripravila terminski plan za pripravo zahtev za usposobljenost potencialnih investitorjev, ki se objavijo kot mednarodni javni natečaj. V enem letu bi lahko že opravili podpis koncesijske pogodbe.

⁶¹ Program pridobivanja novih količin voda za preskrbo Mariborskega področja, analize kvalitete reke Drave, avgust 1985, izvajalec: Združena komunala Komunalni inženiring Maribor p. o., Ocena vpliva mariborske kanalizacije na Dravo, 26. 10. 1994, izvajalec: Zavod za zdravstveno varstvo Celje, Študija variant izgradnje CCN Maribor (študija vsebuje le projekcijo takse za obremenjevanje vode in projekcijo porabe vode ter projekcijo financiranja države, občine in koncesionarja), izvajalec: KP Nigrad Maribor (brez datuma), Ocene obremenitve čistilne naprave z odpadnimi vodami iz industrije 1. faza, april 1993, izvajalec: Institut za ekološki inženiring Akcijski program izgradnje javne kanalizacije mesta Maribor, 6. 10. 1994, izvajalec: KP Nigrad, Izgradnja čistilne naprave in podelitev koncesije, da ali ne? (seminarska naloga pri predmetu podjetništvo in ekonomika podjetja), izvajalec: dr. Egon Repovž, Slavko Bunderla (brez datuma).

⁶² Informacija je bila namenjena kot gradivo za Skupščino Občine Maribor in za zbornice skupščine občine.

- Vse strokovne podlage, ki jih EBRD potrebuje za sodelovanje z Mariborom, vključno z vsemi konzultacijami različnih mednarodnih strokovnih institucij za tehnična, pravna, finančna in druga vprašanja, financira EBRD.
- EBRD je zagotovila, da naj bi finančno sodelovala z Mariborom s kapitalom po najnižji možni ceni. Denar naj bi posodila Mariboru in ne potencialnemu zasebnemu partnerju, ki bi bil izbran za koncesionarja.

Kot krovni projekt, ki daje podlago za reševanje problematike odpadnih vod mestnega področja Maribora, je bil projekt »Ravnanje z odpadnimi vodami v Mestni Občini Maribor«⁶³ sprejet na seji Mestnega sveta 20. 12. 1995.

Nigrad je 6. 10. 1994 pripravil »Akcijski program izgradnje javne kanalizacije mesta Maribor« (v nadaljevanju: akcijski program). Akcijski program vsebuje opis trenutnega stanja in aktivnosti, potrebne za izgradnjo mestne kanalizacije v nadaljnjih letih. Iz akcijskega programa je razvidno, da je za doseg cilja priključitev 95 odstotkov vseh možnih uporabnikov CCN, potrebno zgraditi še 83 kilometrov sekundarne kanalske mreže in 21 kilometrov primarne in s tem priključiti še 8.794 porabnikov. Tabela 11 prikazuje rast števila priključkov (v odstotkih) oziroma načrt izgradnje kanalske mreže do leta 2008.

Tabela 11: Rast števila priključkov v odstotkih oziroma načrt izgradnje kanalske mreže do leta 2008
v odstotkih

Leto	Rast prebivalstva	Priključeni uporabniki	Rast industrije
1996	0,25	81	0
1997	0,25	83	0
1998	0,25	85	2
1999	0,25	87	2
2000	0,5	89	1
2001	0,5	91	1
2002	0,5	93	1
2003	0,5	95	1
2004	0,5	95	1
2005	0,5	95	1
2006	0,5	95	1
2007	0,5	95	1
2008	0,5	95	1

Vir: Investicijski program izgradnje glavnega kanalizacijskega zbiralnika in centralne čistilne naprave za odpadne vode Mestne Občine Maribor, avgust 1997, izvajalec: Projekt MR inženiring, d. d.

⁶³ Občina revizorjem ni predložila dokumentacije za ta projekt. Izročili so izjavo, da te dokumentacije nimajo.

Mestni svet občine je 15. 6. 1998 sprejel investicijski program, v katerem je bila opredeljena možnost izgradnje CCN na podlagi koncesijske pogodbe. Iz investicijskega programa je razvidna pričakovana rast porabe vode za gospodinjstva in za gospodarstvo. Vpliv na rast količin naj bi imela rast prebivalstva in delež priključenih uporabnikov ter pri gospodarstvu stopnja rasti. Tabela 12 prikazuje predvidene količine prečiščene vode do leta 2020. Ob tem je treba upoštevati še čiščenje meteorne vode.

Tabela 12: Predvidene količine prečiščene vode do leta 2020

v tisoč kubičnih metrih			
Leto	Poraba - gospodinjstvo	Poraba - gospodarstvo	Skupna količina
1998	8.500	2.000	10.500
2000	8.739	2.081	10.820
2002	8.796	2.123	10.919
2004	8.880	2.166	11.046
2006	8.969	2.209	11.178
2008	9.059	2.254	11.313
2010	9.150	2.299	11.449
2012	9.242	2.345	11.578
2014	9.335	2.392	11.727
2016	9.427	2.440	11.867
2018	9.522	2.489	12.011
2020	9.617	2.539	12.232

Vir: Investicijski program izgradnje glavnega kanalizacijskega zbiralnika in centralne čistilne naprave za odpadne vode Mestne Občine Maribor, avgust 1997, izvajalec: Projekt MR inženiring, d. d., Maribor.

Koordinator projekta na občini je pripravil poročilo »CCN Maribor 1994-2006« z dne 6. 2. 2006. V njem navaja, da so analize in meritve pokazale, da so trendi porabe pitne vode takšni, da je pri tehničnih parametrih CCN potrebno upoštevati 8,5 milijona kubičnih metrov na leto porabljenе pitne vode, 2,5 milijona kubičnih metrov na leto industrijskih tehnoloških odpadnih voda in 2,5 milijona kubičnih metrov na leto padavinskih voda, kar skupaj znaša 13,5 milijona kubičnih metrov na leto.

Iz tabele 12 je za leto 2006 razvidna predvidena količina odpadne vode 11,2 milijona kubičnih metrov na leto⁶⁴. Dejansko je poraba pitne vode po podatkih Nigrada v Mestni občini Maribor skupaj z občinama Hoče – Slivnica in Miklavž v letu 2004 znašala 8,4 milijona kubičnih metrov na leto in v letu 2005 8 milijonov kubičnih metrov na leto, kar je skoraj tretjino manj, kot je bilo predvideno v investicijskem programu⁶⁵.

⁶⁴ Meteorne vode niso vključene.

⁶⁵ Za leto 2005 v investicijskem programu ni podatka o predvideni količini odpadne vode.

Iz investicijskega programa izgradnje centralne čistilne naprave za odpadne vode Mestne občine Maribor, ki ga je za občino pripravilo podjetje Projekt MR inženiring, d. d., je razvidno, da vseh primestnih naselij zaradi prevelikih stroškov ne bi bilo smiselno priključevati na CČN. Tako bi se vzporedno z gradnjo CČN reševala problematika primestnih naselij parcialno z lastnimi kanalizacijskimi sistemi in lastnimi čistilnimi napravami za odpadne vode. Tak režim je bil v investicijskem programu predviden za naslednja primestna naselja: Bresternica, Malečnik, Slivnica, Orehova vas, Hotinja vas, Dobrovce, Skoke in Gaj. Meja prispevnega območja CČN obsega mesto Maribor in primestna naselja Laznico, Limbuš, Pekre, Razvanje, Radvanje, Bohovo, Hoč, Rogozo, Miklavž, Dogoš, Zrkovce in Kamnico. Znotraj prispevnega območja CČN je po popisu na dan 31. 12. 1997 živelo 119.905 prebivalcev.

Pri izvajanju investicij, ki se nanašajo na urejanje komunalnih zadev, se ne ugotavljajo tržne možnosti, od katerih bo odvisno, ali se investira ali ne glede na to, ali investicija prinaša dobičke, temveč se investicije, ki so povezane z zagotavljanjem varovanja okolja po uredbi o emisiji snovi, morajo izvesti. Po določilih 11. člena uredbe o emisiji snovi mora biti sanacijski program zbiranja in odvajanja komunalnih odpadnih voda za sekundarno čiščenje odpadne vode⁶⁶ za območja poselitve z več kot 100.000 PE⁶⁷ izveden do 31. 12. 2005 in za terciarno čiščenje odpadne vode⁶⁸ do 31. 12. 2008.

Član strokovne komisije za strokovno proučitev ponujenih projektov za čistilno napravo odpadnih vod Maribora prof. dr. Mitja Rismal je 25. 3. 1998 pripravil elaborat »Tehnološko ekonomska presoja ponujenih projektov za čistilno napravo odpadnih voda in utemeljitev alternativne tehnologije čiščenja«. Svoje zaključke je predstavil tudi v članku z naslovom »Drago čiščenje Drave ni ekološka in gospodarska prednostna naloga«⁶⁹, v katerem kritično ocenjuje izgradnjo čistilne naprave v Mariboru. Meni namreč, da je treba izkoristiti veliko samočistilno sposobnost Drave, saj rezultati dolgoletnih, natančnih in obsežnih meritev kakovosti Drave, ki jih izvaja Hidrometeorološki zavod Republike Slovenije v sklopu rednih meritev kakovosti površinskih voda Slovenije, kažejo, da načrtovana izgradnja čistilne naprave ne more zaznavno izboljšati kakovosti Drave pod Mariborom.

Pojasnilo občine

Mestna občina Maribor pri načrtovanju projekta CČN, katerega dimenzije so bile projektirane za obdobje tridesetih let, ni mogla predvideti vseh izpadov potrošnje pitne vode, ki niso v njeni domeni (propad industrijskih gigantov, samoregulacija potrošnikov pitne vode, nedoslednost države v občinah Miklavž in Hoče – Slivnica ...).

Primerjalne analize

Občina je ocenila pridobljene ponudbe možnih koncesionarjev in izbrala najugodnejšo ponudbo (povezava s točko 2.1.2), vendar ni postavila zgornje meje, do katere lahko sprejme ponudbo, ki je še primerljiva s ceno, ki bi jo lahko zagotovilo javno podjetje. Pred odločitvijo o izvedbi projekta CČN občina namreč ni opravila primerjalne analize, iz katere bi bila razvidna ocena stroškov izgradnje CČN in

⁶⁶ Sekundarno čiščenje odpadne vode je postopek čiščenja odpadne vode, ki vključuje biološko čiščenje s sekundarnim vsedanjem, ali drug način čiščenja, s katerim se zagotavlja doseganje mejne vrednosti, ki so določene v prvem odstavku 4. člena uredbe.

⁶⁷ PE pomeni populacijski ekvivalent in je enota za obremenjevanje vode z odvajanjem voda na določenem območju poselitve (glavni dejavnik je gostota poselitve).

⁶⁸ Terciarno čiščenje odpadne vode je postopek čiščenja odpadne vode, s katerim se dosega eliminacija dušika in fosforja tako, da se zagotavlja doseganje mejnih vrednosti iz 5. člena uredbe.

⁶⁹ Znanje za razvoj, 7. 6. 1995.

izvajanja gospodarske javne službe, če bi projekt izvedlo javno podjetje. Občina je pisno navedla, da nima dokumentacije, ki bi se nanašala na takšno analizo.

Analiza vplivov na proračun in predlogi variant za doseganje ciljev

Občina ni pripravila analize vplivov podelitve koncesije za izgradnjo CCN in izvajanje javne službe čiščenja odpadnih voda na proračun. Takšno analizo bi lahko uporabila kot eno od strokovnih podlag za ocenjevanje upravičenosti in učinkovitosti podelitve koncesije. Očitno je, da bi bila takšna analiza potrebna, saj ima občina odprte zapadle obveznosti do koncesionarja, ki jih ni načrtovala.

Za oceno izvedljivosti ciljev je obvezna izdelava variant, ki se med seboj razlikujejo glede na predračunske vrednosti investicije, virov in načine financiranja, roke izvedbe in druge pomembnejše elemente investicije. V posameznih primerih se upoštevajo variante, ki so posledica vsebinskih razlik pri oddaji del ali načinov financiranja (fazna gradnja, koncesije, gradnja »na ključ«). V opredelitev vrednotenja vrednostnega in fizičnega obsega stroškov in koristi vsake od variant naj bi bili vključeni stroški in koristi posameznih udeležencev v celotnem procesu izvajanja gradnje in izvajanja storitve čiščenja odpadnih voda. Vsako od variant je potrebno presoati tudi z vidika omejitvenih dejavnikov (finančnih, zakonskih, ...). V predstavitvi rezultatov bi morali biti navedeni cilji, obravnavane variante, primerjava variant, način ocenjevanja.

Občina ni upoštevala navedenih elementov dobre prakse, zato ocenjujemo, da se ni mogla kompetentno pogajati s ponudniki o višini še sprejemljive ponudbe in o prevzemu oziroma prenosu tveganj.

2.2.2.2 Koncesijska pogodba

2.2.2.2.a Sklenitev koncesijske pogodbe

S koncesijsko pogodbo je bila koncesionarju podeljena izključna pravica in obveznost čiščenja odpadne vode v kanalizacijskem omrežju prispevnega območja ter spremljanje in čiščenje vseh usedlin iz greznic prispevnega območja CCN za obdobje 22 let, ki se začne z datumom predhodnega prevzema prve faze, ko se začne obračunavati tudi storitvena pristojbina, kot je določeno v koncesijski pogodbi.

Gre za koncesijo tipa BOT po principu javnega zasebnega partnerstva, ki je značilna za področje energetike, gradnje vodovodnih sistemov in čistilnih naprav, ravnanja s smetmi, stanovanjske gradnje in prometne infrastrukture.

2.2.2.2.b Delitev tveganj v koncesijski pogodbi - povezava s točko 2.1.3.1

Pridobili smo informacije⁷⁰ o možnih tveganjih, ki se pojavljajo pri javno zasebnih partnerstvih in običajen prenos tveganj med pogodbenima strankama. Pri sodelovanju te vrste se pojavljajo tveganja na naslednjih področjih:

- načrtovanje in izgradnja,
- obratovanje in vzdrževanje,
- sprememba povpraševanja,
- razvoj tehnologije,

⁷⁰ Nacionalni revizijski urad Velike Britanije.

- sprememba zakonodaje,
- financiranje in podobno.

Opredelevitev razmejitve tveganj kot razlikovalnega sodila za presojo o tem, ali gre pri posameznem poslu za koncesijo ali javno naročilo, je utemeljena v sprejeti evropski praksi (povezava s točko 2.1.3.1). Če večino tveganj v zvezi s povračilom investicije oziroma drugim izvajanjem dejavnosti prevzame izvajalec del, gre za koncesijo, če pa tveganja pretežno prevzame lokalna skupnost, gre za javno naročilo. Razlikovanje med javnim naročilom in koncesijo je odvisno od tega, kdo nosi poslovno tveganje obratovanja CCN⁷¹.

Koncesijska pogodba določa, da so vse spremembe, ki jih občina izvrši v skladu s točko 4.2, razlog za prilagoditev storitvene pristojbine, da bi bil tako *koncesionar v enakem finančnem položaju*. Spremembe se nanašajo na projektne zahteve in/ali tehnične standarde. Opozarjamo na prevzemanje tveganja občine v zvezi z morebitnimi spremembami in nejasno določitev o enakem finančnem položaju koncesionarja, pri čemer niso navedena merila, po katerih se meri finančni položaj koncesionarja.

Koncesijska pogodba določa, da je koncesionar odgovoren za obdelavo, shranjevanje, transport in odstranitev vseh ostankov – razen viškov blata – na obstoječe občinsko odlagališče odpadkov. Občina pa je na svoje stroške odgovorna za prevoz, razkladanje in odlaganje vseh viškov blata. Opozarjamo na prevzemanje tveganj občine glede viškov blata.

Koncesijska pogodba določa, da je občina odgovorna za pridobitev stalnega prostora za shranjevanje, razkladanje in odlaganje viškov blata ter vseh dovoljenj in soglasij zanj v enem letu od datuma predhodnega prevzema prve faze. Občina naj bi koncesionarju povrnila vse stroške, obveznosti in izdatke, ki bi jih utegnil utrpeti zaradi zamude občine pri pridobitvi trajne lokacije. Tudi v takšnem primeru je tveganje prevzela občina.

Koncesijska pogodba določa zvišanje izhodiščnih izvajalskih stroškov in izhodiščnih stroškov za čiščenje usedlin iz greznice, ki jih koncesionarju plačuje občina zaradi morebitnega povečanja davka na dobiček pravnih oseb oziroma drugih javnih dajatev, pri čemer je zvišanje povračila občine tolikšno, da ostane pričakovani čisti dobiček koncesionarja prav tolikšen, kot bi bil, če do sprememb ne bi prišlo. Opozarjamo na nejasnost določitve »pričakovani čisti dobiček koncesionarja« in nedoločenost kriterijev za višino čistega dobička, ki ga koncesionar pričakuje, ter na to, da je občina prevzela tveganja za koncesionarjev dobiček.

Koncesijska pogodba določa, da občina ukrene vse potrebno, da pobrane takse in kanalščina od uporabnikov zadoščajo za izpolnitev obveznosti do koncesionarja. Določa tudi, da razliko med pobrano storitveno pristojbino in zaračunano storitveno pristojbino, plačuje občina iz proračuna. Opozarjamo, da je s to določbo občina prevzela obveznost plačevanja razlike med zaračunano in pobrano storitveno pristojbino. Razlike dejansko obstajajo, zato opozarjamo na nezadostno predhodno analizo pričakovane višine pobranih sredstev od uporabnikov in na prevzem tveganja.

Občina naj bi koncesionarju plačevala storitveno pristojbino, vključno s fiksno sestavino stroškov obratovanja tudi, če bi bilo ugotovljeno, da je vhodni vtok, izmerjen po postopkih, določenih v prilogi 13 koncesijske pogodbe, enak nič. S tem določilom pogodbe je tveganje v zvezi z zmanjšanjem vtoka, ki izključno vpliva

⁷¹ Dr. Aleksij Mužina, izvedensko pravno mnenje z dne 13. 11. 2006, točka 3.2.

na variabilni del storitvene pristojbine, v celoti preneseno na občino, saj mora občina stroške obratovanja plačati tudi, če je vtok enak nič.

Občina je s podpisom koncesijske pogodbe prevzela vsa pomembna tveganja. Prevzela je vsa tveganja v zvezi s financiranjem (povračilo za tehnologijo, projektiranje, zagon, izgradnjo naprave). V tem delu koncesionar ni prevzel nobenega poslovnega tveganja. Občina se je zavezala, da naj bi neodvisno od uspeha projekta koncesionarju povrnila v koncesijo vložena sredstva. Prevzela je tudi tveganja v zvezi s spremembami zakonodaje, z viški blata, v zvezi s količino vtoka in predvsem s sprejemom obveznosti plačevanja razlike med zaračunano in pobrano storitveno pristojbino. Prav zaradi teh določb je občina v velikih finančnih težavah, ker ne more izpolniti obveznosti do koncesionarja.

Pri koncesiji bi se morala na koncesionarja prenesti pravica do izkoriščanja zgrajenega objekta in tveganje, povezano z izkoriščanjem objekta. Če koncesionar plačil ne prejme odvisno od intenzivnosti izkoriščanja objekta, potem ni mogoče govoriti o pravici izkoriščanja objekta. Sklenjena koncesijska pogodba je torej po svoji vsebini pogodba, ki ureja javno naročniško razmerje in ne koncesije.

2.2.2.3 Oblike financiranja drugih CČN

Občina se je za financiranje izgradnje CČN odločila za model javno zasebnega partnerstva za obdobje 24 let (od tega dve leti za izgradnjo prve faze). V letu 1999 je pridobila finančna sredstva v vrednosti 6,5 milijona evrov za izgradnjo glavnega kanalizacijskega zbiralnika, ki je bil zato izvzet iz obsega koncesije.

Sosednja občina, Slovenska Bistrica, je za investicijo izgradnje čistilne naprave uspela pridobiti finančna sredstva PHARE v višini 50 odstotkov celotne investicije. Ostali viri financiranja so bili:

- državne takse (okoljska dajatev – 36,5 odstotka),
- sredstva Ministrstva za okolje in prostor (8,2 odstotka) in
- občinski proračun (5,3 odstotka).

Centralna čistilna naprava v Celju je bila v 47 odstotkih financirana s sredstvi evropskega sklada ISPA. Finančni memorandum je bil podpisan 18. 12. 2000. Čistilna naprava Celje je zgrajena za obremenitev 85.000 populacijskih enot. Obratovati je začela aprila 2004.

Centralna čistilna naprava v Ljubljani je začela obratovati septembra 2005. Sredstva za izgradnjo so bila zagotovljena iz okoljske takse za obremenjevanje vode.

Ocenjujemo, da je Mestna občina Maribor ravnala gospodarno, ker v koncesijsko pogodbo ni vključila izgradnje glavnega kanalizacijskega zbiralnika, saj je za izgradnjo uspela pridobiti nepovratna sredstva PHARE. S tem je znižala stroške, ki bi izhajali iz koncesijske pogodbe zaradi izgradnje glavnega kanalizacijskega zbiralnika za vsaj 6,5 milijona evrov, kolikor znašajo sredstva, ki jih je občina pridobila od Evropske unije.

Občina Maribor v letu 1998 ni mogla z gotovostjo predvideti možnosti pridobitve dodatnih evropskih sredstev za izgradnjo CČN, zato se je odločila za druge vire financiranja.

2.2.2.4 Taksa za obremenjevanje vode

V letu 1995 je Vlada Republike Slovenija sprejela uredbo o taksi. Za realizacijo te uredbe je pristojno Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija Republike Slovenije za okolje (v nadaljevanju: MOP). Uredba o taksi določa, da se na območjih, kjer odvajanje in čiščenje odpadnih voda ni urejeno oziroma se odpadne vode ne očistijo v zadovoljivi meri, plačuje taksa, da se lahko zbrana sredstva koristijo namensko za izboljšanje razmer odvajanja in čiščenja odpadnih vod.

Takso so dolžni plačevati vsi, tako fizične kot pravne osebe, ki trošijo pitno in tehnološko vodo. Višino takse po enoti obremenitve (1 EO) oziroma po preračunu za 1 kubični meter uporabljene vode vsakoletno na koncu leta za naslednje leto določa Vlada Republike Slovenije.

Tabela 13: Taksa za enoto obremenitve vode od leta 1997 do leta 2006

		v tolarjih
Obdobje	Znesek	
1997	1.200	
1998	2.100	
1999	2.800	
2000	3.600	
2001	4.600	
1. 1. 2002 – 31. 3. 2002	4.600	
1. 4. 2002 – 31. 12. 2002	5.980	
1. 1. 2003 – 31. 6. 2003	5.980	
1. 7. 2003 – 31. 12. 2003	6.150	
1. 1. 2004 – 31. 6. 2004	6.150	
1. 7. 2004 – 28. 2. 2005	6.236	
1. 3. 2005 – 31. 12. 2005	6.236	
2006	6.329,5	

Vir: sklepi vlade o določitvi cene na enoto obremenitve vode za posamezna leta.

V letu 2004 je bila sprejeta Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda, ki namesto takse opredeljuje okoljsko dajatev. Največja novost nove uredbe je v tem, da mora z letom 2007 zavezanec pobrano okoljsko dajatev nakazovati v državni proračun. Za koriščenje okoljske dajatve pa je pristojno ministrstvo na podlagi izdelanih programov lokalnih skupnosti izdelalo prednostno listo investicij, za katere bo mogoče koristiti okoljsko dajatev. Do sedaj se je zbrana okoljska dajatev koristila na območju istih lokalnih skupnosti.

V obdobju od 1. 4. 2002 do 31. 12. 2005 se je taksa povečala le za 4 odstotke, s 5.980 tolarjev na enoto obremenitve vode na 6.236 tolarjev na enoto obremenitve vode.

Pojasnilo binše odgovorne osebe

Višina državne take, ki kasneje ni naraščala, kot je občina načrtovala, je bila pomemben argument za združitev dveh faz gradnje CCN.

2.2.2.5 Priključitev drugih občin

Med izvajanjem določil koncesijske pogodbe sta se iz Mestne občine Maribor izločili dve novo nastali občini, in sicer Miklavž na Dravskem polju in Hoče – Slivnica⁷². Ta izločitev predstavlja zmanjšanje števila prebivalstva za 12,75 odstotka. Novo ustanovljeni občini se do sedaj nista priključili na čistilno napravo in tudi nista podpisali pristopa h koncesijski pogodbi — povezava s točko 1.2.4.

Pojasnilo občine

Vodja projektov na komunalni direkciji Mestne občine Maribor je 6. 6. 2006 pojasnil, da je bila CCN projektirana za kapacitete občine, ko sta bili občini Hoče – Slivnica in Miklavž na Dravskem polju še del občine, zato so za priključitev teh občin še proste kapacitete na CCN.

Opozarjamo na nedoslednost občine pri izvajanju Dogovora o nosilcih priprave nalog, ki jih je potrebno skupno izvesti za pripravo aktov iz sporazuma o načinu razdelitve, ki nalaga komunalni direkciji občine pripravo akta, ki bi določal pogoje, da se novo nastalima občinama omogoči čiščenje odpadnih voda na CCN do 9. 5. 2001. Občina sporazuma ni pripravila.

Mestna občina Maribor je Občino Duplek v letu 2000 obvestila, da je možna priključitev dela kanalizacijskega sistema Občine Duplek na CCN. Občina Duplek je 15. 4. 2004, 20. 5. 2004 in 7. 9. 2004 poslala Mestni občini Maribor pobudo in prošnjo za priključitev, vendar ni dobila odgovora. 18. 1. 2006 je Občina Duplek poslala Mestni občini Maribor še pismo o nameri za priključitev dela kanalizacijskega sistema na CCN, vendar tudi ni dobila odgovora.

Mestna občina Maribor je ravnala negospodarno, saj ni zagotovila priključitve novo nastalih občin na CCN in ni odgovorila na pobude Občine Duplek, posledica tega pa je manj pobranih sredstev za pokrivanje storitvene pristojbine od uporabnikov in večji delež občine pri zagotavljanju razlike od pobranih sredstev od uporabnikov in zaračunane storitvene pristojbine od koncesionarja.

Priporočilo

Občina naj pospeši aktivnosti za priključitev novo nastalih občin in dela kanalizacijskega sistema v Občini Duplek na CCN.

⁷² Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij (ZUODNO-B) je sprejel Državni zbor Republike Slovenije na seji 22. julija 1998. Izhodišče za delitev občine je bila bilanca stanja in premoženjska bilanca občine Maribor na dan 31. 12. 1998.

2.2.2.6 Manjša količina odpadne komunalne vode, kot je bilo prvotno načrtovano

V zadnjih letih Nigrad beleži upadanje porabe pitne vode v občini, kar je podlaga tudi za obračun stroškov odvajanja komunalnih voda. Občina je predložila podatke o porabi vode od leta 1995 do leta 2005, ki jih je pridobila od Nigrada in so predstavljeni v tabeli 14.

Tabela 14: Poraba vode v Mestni občini Maribor od leta 1995 do leta 2005

v kubičnih metrih			
Leto	Maribor	Hoče – Slivnica*	Miklavž na Dravskem polju*
1995	10.256.948	/	/
1996	10.156.424	/	/
1997	10.220.619	/	/
1998	10.269.373	/	/
1999	9.225.805	253.237	253.145
2000	9.152.588	301.085	259.159
2001	9.012.139	318.221	289.943
2002	8.683.851	296.142	274.554
2003	8.393.522	303.431	278.012
2004	7.879.285	272.154	286.606
2005	7.507.053	261.265	258.488
Skupaj	100.757.607	2.005.535	1.899.907

Vir: podatki Nigrada.

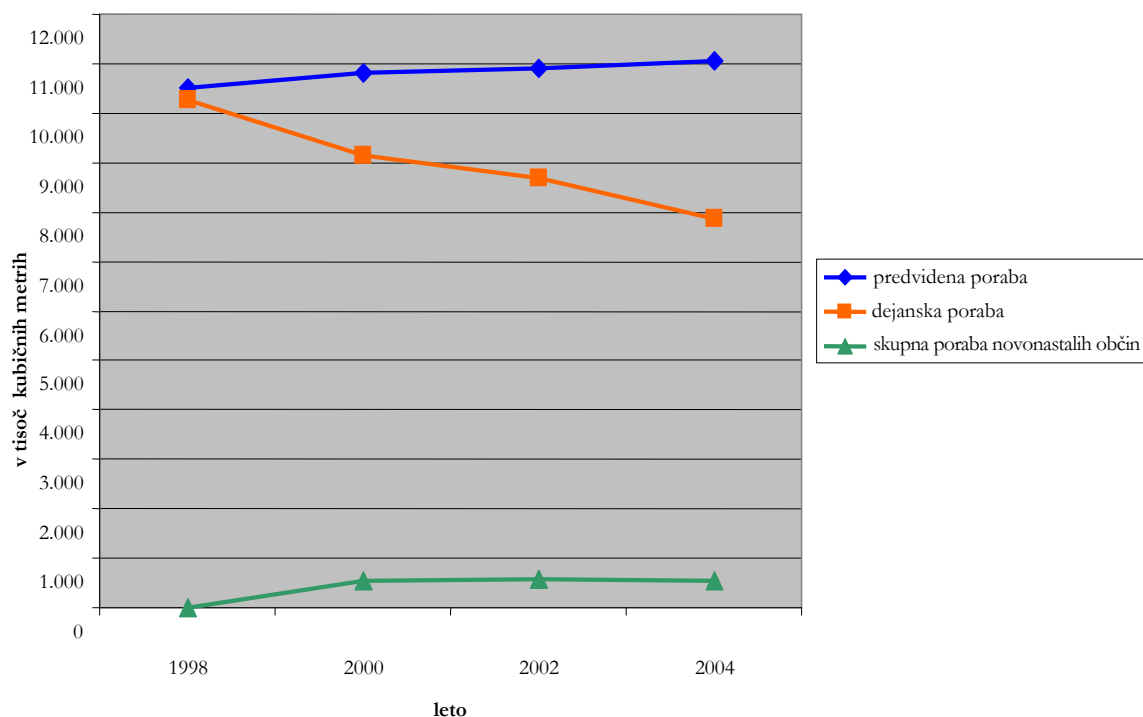
* S 1.1.1999 se je Občina Maribor preoblikovala v tri občine.

Skupna poraba vode se je v obdobju od leta 1995 do leta 2005 zmanjšala za 22 odstotkov. Od tega je na novo nastali občini v letu 1999 prešlo 5,2 odstotka skupne porabe. Skupna poraba vode se je v občini Maribor od nastanka novih občin v letu 1999 zmanjšala za 19 odstotkov.

Skupna poraba vode v občini Hoče – Slivnica je bila v letu 2005 za 3 odstotke večja kot v letu 1999, ko se je občina odcepila od Mestne občine Maribor. Skupna poraba vode v občini Miklavž na Dravskem polju je bila v letu 2005 za 2 odstotka večja kot v letu 1999, ko se je občina odcepila.

Iz investicijskega programa, ki je bil pripravljen avgusta 1997, so razvidne predvidene količine prečiščene vode do leta 2020. V letu 1998 je bilo predvideno 10.500 tisoč kubičnih metrov prečiščene vode, dejansko je bilo prečiščene vode 10.269 tisoč kubičnih metrov. Po letu 1998 se je začela poraba vode zmanjševati (povprečno za 5,2 odstotka letno), investicijski program pa je predvidel rast porabe za 1,4 odstotka letno. Slika 1 prikazuje razliko med predvideno in dejansko količino porabljenе vode in porabo vode v novo nastalih občinah.

Slika 1: Razlika med predvideno in dejansko porabo vode ter poraba vode v novo nastalih občinah

Vir: podatki Nigrada.

Storitvena pristojbina se obračunava po kubičnih metrih porabe pitne vode. Cene storitvene pristojbine za gospodinjstva in gospodarstvo od 1. 4. 2003 do 31. 12. 2005 so prikazane v tabeli 7. Cena kubičnega metra čiščenja odpadne vode za gospodinjstva je bila konec leta 2005 za 185 odstotkov višja kot v drugi četrtini leta 2003, za pravne osebe pa je bila višja za 27 odstotkov. Ocenjujemo, da visoka rast cene kubičnega metra čiščenja odpadnih voda v kratkem časovnem obdobju vpliva na manjšo porabo pitne vode in na večjo osveščenost uporabnikov.

Pojasnilo binše odgovorne osebe

Visoka cena vode in visoka storitvena pristojbina vplivata na manjšo porabo vode in manjši vtok, kar je neugodno za delovanje CCN, je pa zelo pozitivno z vidika varovanja vodnih virov.

2.2.2.7 Povzetek presoje učinkovitosti podelitve koncesije za izgradnjo CCN

- Mestni svet občine je sprejel investicijski program, ki je vseboval možnost izgradnje CCN s koncesijsko pogodbo, saj občina v tistem času ni mogla sama zagotoviti zadostnih sredstev za izgradnjo oziroma se ni mogla dodatno zadolžiti. Občina je 29. 7. 1998 z Aquasystemsom podpisala koncesijsko pogodbo po sistemu BOT — točka 2.2.2.1.
- Občina ni izdelala ustreznih primerjalnih analiz vplivov na proračun in predlogov variant za doseganje ciljev, zato ocenjujemo, da se ni mogla kompetentno pogajati s ponudniki o višini še sprejemljive ponudbe in o prevzemu oziroma prenosu tveganj — točka 2.2.2.1.

- Občina je s podpisom koncesijske pogodbe prevzela vsa pomembna tveganja. Prevzela je vsa tveganja v zvezi s financiranjem, s spremembami zakonodaje, z viški blata, v zvezi s količino vtoka in predvsem s sprejemom obveznosti plačevanja razlike med zaračunano in pobrano storitveno pristojbino. Prav zaradi te določbe je občina v velikih finančnih težavah, ker ne more izpolniti obveznosti do koncesionarja. Odplačilo kapitala je skoncentrirano na začetek koncesijske dobe, saj je potrebno 77 odstotkov kapitala vrniti v prvi polovici koncesijskega obdobja — točki 2.2.2.2 in 2.2.3.1).
- Ocenjujemo, da je občina ravnala učinkovito, ker je iz koncesijske pogodbe izločila izgradnjo glavnega kanalizacijskega zbiralnika, ko je za izgradnjo uspela pridobiti nepovratna sredstva po programih PHARE. S tem je znižala stroške, ki bi izhajali iz koncesijske pogodbe zaradi izgradnje glavnega kanalizacijskega zbiralnika za vsaj 6,5 milijona evrov, kolikor znašajo sredstva, ki jih je občina pridobila od Evropske unije — točka 2.2.2.3.
- Opozarjamo na nedoslednost občine pri izvajanju Dogovora o nosilcih priprave nalog, ki jih je potrebno skupno izvesti za pripravo aktov iz Sporazuma o načinu razdelitve premoženja občine z dne 21. 3. 2001, ki nalaga komunalni direkciji občine pripravo akta, ki naj bi določal pogoje, da se novo nastalima občinama Hoče – Slivnica in Miklavž na Dravskem polju omogoči čiščenje odpadnih voda na CČN do 9. 5. 2001. Občina sporazuma ni pripravila, in tako ni zagotovila priključitve novo nastalih občin na CČN in ni odgovorila na pobude Občine Duplek za priključitev na CČN, posledica tega pa je manj pobranih sredstev za pokrivanje storitvene pristojbine od uporabnikov in večji delež občine pri zagotavljanju razlike od pobranih sredstev od uporabnikov in zaračunane storitvene pristojbine od koncesionarja — točka 2.2.2.5.

2.2.2.8 Uspešnost doseganja ciljev

Investicijska dokumentacija ne temelji na ustreznih podatkih in predvidevanjih, zato cilji niso bili načrtovani realno in niso bili uresničeni v naslednjih primerih:

- Iz tabele 12 je za leto 2006 razvidna predvidena količina odpadne vode 11,2 milijona kubičnih metrov na leto. Dejansko je poraba pitne vode po podatkih Nigrada v Mestni občini Maribor skupaj z občinama Hoče – Slivnica in Miklavž v letu 2005 znašala 8 milijonov kubičnih metrov na leto brez količine meteornih voda, kar je skoraj tretjino manj, kot je bilo predvideno v investicijskem programu — točka 2.2.2.1. Po letu 1998 se je začela poraba vode zmanjševati (povprečno za 5,2 odstotka letno in s tem tudi količina prečiščene vode), v investicijskem programu pa je predvidena rast porabe za 1,4 odstotka letno — točka 2.2.2.6.
- Občina ni zagotovila priključitve novo nastalih občin na CČN — točka 2.2.2.5.

Občina tudi ni odgovorila na pobude Občine Duplek za priključitev dela njenega kanalizacijskega sistema na CČN — točka 2.2.2.5.

Posledica teh ugotovitev je neizkoriščena kapaciteta CČN in visoka cena storitve čiščenja odpadnih voda. Pri doseganju ciljev občina v navedenih primerih ni bila uspešna⁷³.

⁷³ Uspešnost je stopnja doseganja ciljev in razmerje med predvidenimi in dejanskimi vplivi določene dejavnosti.

2.2.3 Učinkovitost prevzema plačevanja mesečne storitvene pristojbine

2.2.3.1 Storitvena pristojbina

V koncesijski pogodbi je določeno, da je storitvena pristojbina vsota stroškov kapitala, izvajalskih stroškov in prenosljivih stroškov. V tej pogodbi je določeno tudi, da je storitvena pristojbina edino plačilo, ki naj bi ga koncesionar prejel za vse stroške kapitala, izvajalske stroške, vzdrževalne stroške za napravo, stroške obratnega kapitala ter stroške načrtovanih in nenačrtovanih popravil, obnov, zamenjav na napravi, zahtevanih zavarovanj in bančnih garancij ter na splošno vseh ostalih stroškov, povezanih s koncesionarjevimi pogodbenimi obveznostmi. Storitvena pristojbina naj bi bila tako edino plačilo, ki bi ga koncesionar prejel od občine za izpolnjevanje pogodbenih obveznosti razen morebitnih subvencij, prejetih za čiščenje usedlin greznic. Povprečna storitvena pristojbina v dvaindvajsetletnem koncesijskem obdobju je 0,43 evra na kubični meter.

Koncesionar ima pravico do storitvene pristojbine od dne, ki sledi datumu predhodnega prevzema prve faze. Storitvena pristojbina se izračunava za vsako leto v obliki fiksne cene, kot je določeno v prilogi 8. Storitvena pristojbina je sestavljena iz fiksnega in variabilnega dela, variabilni del pa je izključno odvisen od vtoka odpadne vode. V tabeli 15 so prikazane količine vtoka odpadne vode na CCN za obdobje od junija 2002 do decembra 2005.

Tabela 15: Količina vtoka odpadne vode v CCN za obdobje od junija 2002 do decembra 2005

v kubičnih metrih				
Mesec	2002	2003	2004	2005
Januar	/	785.610	826.370	687.200
Februar	/	675.760	679.930	671.400
Marec	/	726.040	689.630	904.660
April	/	720.670	454.650	1.003.550
Maj	/	653.020	539.280	821.110
Junij	143.900	653.260	806.460	750.870
Julij	604.390	636.130	666.560	956.240
Avgust	733.500	744.090	529.910	1.001.230
September	705.080	836.090	553.830	965.760
Oktober	865.690	847.750	663.280	792.380
November	740.100	851.710	574.920	799.980
December	997.760	780.280	625.460	886.700
Skupaj	4.790.420	8.910.280	7.610.280	10.241.080

Vir: podatki Aquaystems.

Iz tabele 15 je razvidno, da se je skupna količina vtoka odpadne vode v CČN v letu 2005 zvišala za 35 odstotkov primerjavi z letom 2004 in je znašala 10,2 milijona kubčnih metrov. CČN je projektirana za ocenjeno letno količino vtoka 13,5 kubičnega metra.

Stroški kapitala so tista sestavina storitvene pristojbine, s katero občina povrne koncesionarju njegove stroške za tehnologijo, projektiranje, izgradnjo ter zagon naprave. Vsi izhodiščni stroški kapitala so določeni za koncesijsko dobo za vsako leto posebej in so predvideni v prilogi 8 koncesijske pogodbe. Podatki o stroških kapitala za celotno obdobje koncesijske pogodbe, izračunani na podlagi priloge 8 aneksa h koncesijski pogodbi, so prikazani v tabeli 22.

Odplačilo kapitala je koncentrirano na začetek koncesijske dobe, saj je potrebno 77 odstotkov kapitala vrniti v prvi polovici koncesijskega obdobja. Poleg tega je združevanje faz izgradnje še povečalo odplačilno obvezo v teh letih. Občina je obveznosti za prvo leto obratovanja po računih Aquasystems redno plačevala.

Koncesionar za storitveno pristojbino izstavi račun vsak prvi delovni dan v mesecu za pretekli mesec. Za razliko pristojbine med prejetim računom od Aquasystems in izstavljenimi računi uporabnikom Nigrad izstavi račun občini za razliko v ceni in v porabi vode. Po določitih koncesijske pogodbe naj bi občina plačevala razliko iz svojega proračuna, če namensko zbrana sredstva ne bi zadoščala za plačevanje koncesionarjeve mesečne storitvene pristojbine.

V nadaljevanju so prikazani stroški kapitala in stroški čiščenja v letih 2003, 2004 in 2005 po računih, ki jih je izdal Aquasystems.

Tabela 16: Stroški kapitala in stroški čiščenja v letih 2003, 2004 in 2005

	v tisoč tolarjih				
	2003	2004	2005	Indeks 2004/2003	Indeks 2005/2004
Stroški kapitala	1.704.049	2.112.030	1.667.004	124	79
Stroški čiščenja	161.450	634.515	758.115	393	119
Skupaj	1.865.499	2.746.545	2.425.119	147	88

Vir: podatke je občina pridobila od Aquasystems.

Iz tabele 16 je razvidno, da so stroški kapitala v letu 2005 za 21 odstotkov nižji kot v letu 2004 in za 24 odstotkov višji kot v letu 2003. Stroški čiščenja pa po posameznih letih naraščajo.

V nadaljevanju je prikazana razlika med zaračunano storitveno pristojbino Aquasystems Nigradu in Nigrada ter Mariborskega vodovoda uporabnikom v letih 2003, 2004 in 2005.

Tabela 17: Razlika med zaračunano storitveno pristojbino Aquasystems Nigradu in občini ter Nigrada in Mariborskega vodovoda uporabnikom za obdobje od leta 2003 do 2005

v tisoč tolarjih					
Zap. št.	Opis	1. 1. 2003 – 31. 12. 2003	1. 1. 2004 – 31. 12. 2004	1. 1. 2005 – 31. 12. 2005	Skupaj
1.	Izdani računi Aquasystems	1.865.499	2.746.545	2.425.119	7.037.163
1.1	<i>stroški kapitala</i>	<i>1.704.049</i>	<i>2.112.030</i>	<i>1.667.004</i>	<i>5.483.083</i>
1.2	<i>stroški čiščenja</i>	<i>161.450</i>	<i>634.515</i>	<i>758.115</i>	<i>1.554.080</i>
2.	Izdani računi uporabnikom	1.105.800	2.265.623	2.322.942	5.694.365
3.	Razlika (1-2)	759.699	480.922	102.177	1.342.798
4.	Prejeta plačila uporabnikov	886.906	2.136.579	2.293.109	5.316.594 ⁷⁴
5.	Razlika (4-2)	218.894	129.044	29.833	377.771
6.	Zadržana sredstva Nigrada	0	114.975	88.375	203.350
7.	Razlika (1-4)	978.593	609.966	132.010	1.720.569
8.	Razlika (7-6)	978.593	494.991	43.635	1.517.219

Vir: podatki Nigrada Mestni občini Maribor z dne 31. 1. 2006.

Razlika med pobrano in nakazano takso znaša 203.350 tisoč tolarjev, kar predstavlja 3,57 odstotka vseh pobranih sredstev od uporabnikov in 3,82 odstotka fakturirane takse. Razlika med fakturirano in pobrano takso znaša 377.771 tisoč tolarjev, kar predstavlja 6,6 odstotka fakturirane takse.

Razlika med izdanimi računi uporabnikom in izdanimi računi Aquasystems je v obdobju od 1. 4. 2003 do 31. 12. 2005 je znašala 1.342.798 tisoč tolarjev, razlika med pobranimi sredstvi od uporabnikov in zaračunanimi sredstvi uporabnikom pa 377.771 tisoč tolarjev. Skupaj znaša razlika 1.720.569 tisoč tolarjev. To razliko, povečano za provizijo Nigrada, je dolžna pokrivati občina po določilih koncesijske pogodbe.

Na podlagi koncesijske pogodbe je občina prevzela obveznosti za plačilo storitvene pristojbine v znesku 2.654.634 tisoč tolarjev. Znesek se nanaša na:

- odprte obveznosti do Nigrada za razliko storitvene pristojbine v znesku 583.099 tisoč tolarjev,
- odprte obveznosti do Nigrada⁷⁵ za razliko med fakturirano pristojbino zavezancem in plačano pristojbino zavezancev v znesku 155.290 tisoč tolarjev,
- obveznosti do Aquasystems za razliko stroškov kapitala iz leta 2002 v znesku 203.523 tisoč tolarjev,
- obveznosti do Aquasystems za razliko v operativnih stroških iz leta 2002 v znesku 5.592 tisoč tolarjev in
- odhodke za stroške kapitala in storitveno pristojbino v letih od 2002 do 2005 v znesku 1.707.643 tisoč tolarjev.

⁷⁴ V ta znesek je vključeno tudi plačilo Mariborskega vodovoda v januarju 2006.

⁷⁵ Občina nakazuje sredstva Nigradu, ta pa Aquasystems.

Ocena storitvene pristojbine za čas trajanja koncesijske pogodbe⁷⁶

Ocenili smo velikost storitvene pristojbine za ves čas trajanja koncesijske pogodbe ter za enako obdobje znesek, ki se zaračuna uporabnikom čiščenja. Ocenimo smo izdelali tako, da smo upoštevali dejanske podatke za leta 2002 do 2005, za preostala leta do junija 2024 pa smo uporabili podatke, veljavne konec leta 2005, in približke doseženih povprečij leta 2005⁷⁷. Tako ocenjujemo, da bo Aquasystems v dvaindvajsetletni koncesijski dobi zaračunal 164.619 tisoč evrov z DDV storitvene pristojbine, uporabnikom čiščenja na CČN pa bo zaračunanih 202.442 tisoč evrov z DDV za storitev čiščenja na CČN. Razlika 37.823 tisoč evrov predstavlja presežek zaračunanih storitev uporabnikom čiščenja na CČN nad obveznostjo občine za storitveno pristojbino. Presežek bo v skladu s koncesijsko pogodbo nakazan v proračun občine.

⁷⁶ Povzeto po Revizijskem poročilu o izgradnji centralne čistilne naprave v Mariboru in izvajanju gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda s koncesijo v obdobju od leta 1997 do 2005 v družbi Aquasystems, d. o. o., Maribor, številka 1209-10/2005-28.

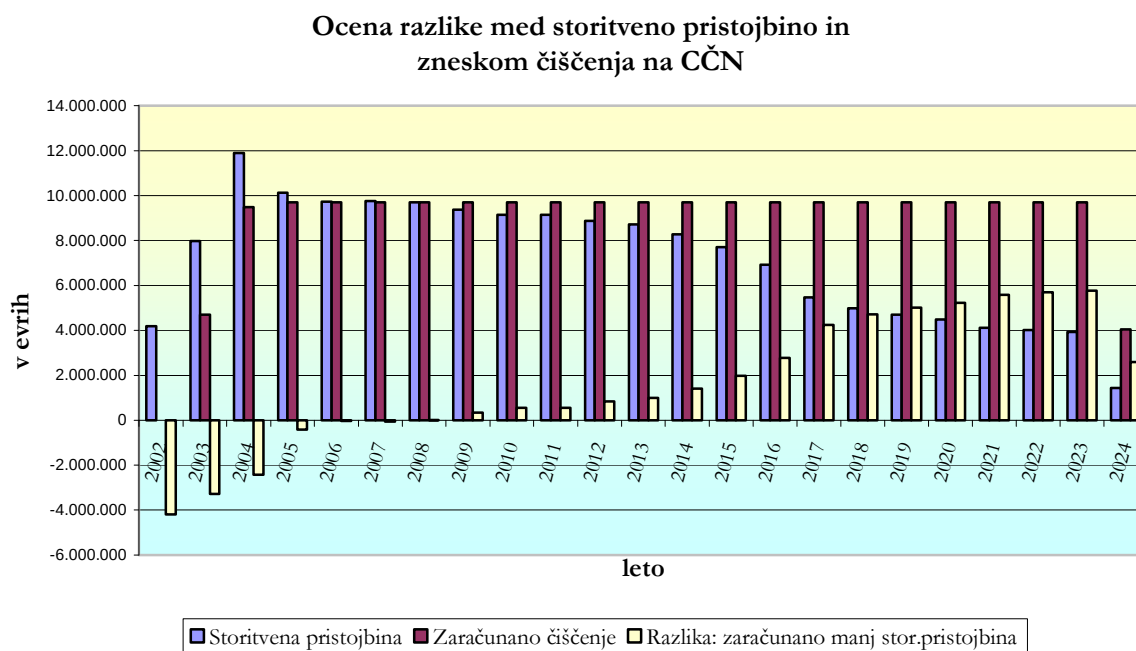
⁷⁷ Pri tem smo upoštevali stroške kapitala po prilogi koncesijske pogodbe; izvajalske stroške, zaračunane za december 2005 v znesku 55.517 tisoč tolarjev, in tečaj 239,64 tolarja za evro; 886.700 kubičnih metrov vtoka v CČN v decembru 2005; zaračunano mesečno povprečje leta 2005 za čiščenje na CČN (Nigrad) 193.593 tisoč tolarjev in tečaj 239,64 tolarja za evro.

Tabela 18: Projekcija storitvene pristojbine čiščenja na CCN od leta 2002 do 2024

Štev. leta	Leto	Storitvena pristojbina v evrih z DDV	Zaračunano čiščenje v evrih z DDV	Razlika: manj zaračunana storitvena pristojbina v evrih z DDV
1	2002	4.191.563	0	(4.191.563)
2	2003	7.983.120	4.700.486	(3.282.634)
3	2004	11.900.722	9.479.522	(2.421.200)
4	2005	10.118.959	9.694.376	(424.583)
5	2006	9.724.395	9.696.000	(28.395)
6	2007	9.756.984	9.696.000	(60.984)
7	2008	9.690.204	9.696.000	5.796
8	2009	9.365.896	9.696.000	330.104
9	2010	9.141.055	9.696.000	554.945
10	2011	9.141.281	9.696.000	554.719
11	2012	8.867.992	9.696.000	828.008
12	2013	8.708.840	9.696.000	987.160
13	2014	8.277.969	9.696.000	1.418.031
14	2015	7.710.361	9.696.000	1.985.639
15	2016	6.921.909	9.696.000	2.774.091
16	2017	5.461.326	9.696.000	4.234.674
17	2018	4.986.088	9.696.000	4.709.912
18	2019	4.689.824	9.696.000	5.006.176
19	2020	4.478.625	9.696.000	5.217.375
20	2021	4.117.104	9.696.000	5.578.896
21	2022	4.010.335	9.696.000	5.685.665
22	2023	3.930.815	9.696.000	5.765.185
	2024	1.443.590	4.040.000	2.596.410
Skupaj		164.618.957	202.442.384	37.823.427

Vir: prilogi 8 in 7 koncesijske pogodbe - aneks 1 in podatki Nigrada.

Slika 2: Grafikon ocene storitvene pristojbine, zneska čiščenja na CČN in razlik

Iz ocene izhaja, da je točka preloma v letu 2008, ko bo storitvena pristojbina enaka znesku, ki bo uporabnikom zaračunan za čiščenje na CČN.

2.2.3.2 Kreditni pogodbi in stroški kapitala

2.2.3.2.a Kreditna pogodba med Aquasystemsom in EBRD — povezava s točko 2.2.3.2.c

V informaciji o sodelovanju med EBRD in občino je navedeno, da naj bi EBRD finančno sodelovala z Mariborom *s kapitalom po najnižji možni ceni* in ne s potencialnim zasebnim partnerjem oziroma koncesionarjem — povezava s točko 2.2.2.1. Kreditno pogodbo je EBRD sklenila s koncesionarjem.

Aquasystems in EBRD sta 28. 4. 2000 podpisala dopolnjeno in prečiščeno kreditno pogodbo⁷⁸ (v nadaljevanju: kreditna pogodba).

Pogodba določa, da znesek kredita ne presega 28.100 tisoč evrov. Po določilih pogodbe je kreditojemalec dolžan vrniti kredit v 48 anuitetah z začetkom 23. 11. 2003. Prvi obrok je fiksni in znaša 400 tisoč evrov. Obrestna mera je fiksna in znaša 8,5 odstotka. Odplačevanje kredita se izteče 24. 8. 2015.

⁷⁸ Dopolnjena in prečiščena kreditna pogodba je bila podpisana, ker v okviru prvotne kreditne pogodbe ni prišlo do izplačila.

Iz amortizacijskega načrta je razvidno, da je obveznost Aquasystems za odplačilo kredita v letu 2005 znašala 3.752 tisoč evrov. V celotnem obdobju odplačila kredita⁷⁹ bo Aquasystems odplačal EBRD anuitete v skupnem znesku 44.485 tisoč evrov, od tega znašajo obresti 16.385 tisoč evrov.

Med izvajanjem revizije je ostalo za odplačilo posojila še 35 obrokov, ostanek dolga na dan 23. 11. 2006 znaša 22.988 tisoč evrov. Ocenili smo, kakšne bi bile obresti, če bi Aquasystems v letu 2006 pri EBRD najel novo posojilo za odplačilo dolga v znesku 22.988 tisoč evrov do leta 2015. Trenutno znaša za dolgoročno posojila referenčna obrestna mera z maržo 5,735 odstotka. Aquasystems bi za novo posojilo plačal obresti v znesku 7.378 tisoč evrov, po veljavnem amortizacijskem načrtu za vračilo posojila pa bo od 23. 11. 2006 do konca odplačevanja posojila (do leta 2015) EBRD plačal 9.841 tisoč evrov obresti. Če bi najel nov kredit, bi torej plačal za 2.463 tisoč evrov manj obresti.

Pridobili smo tudi informativne izračune obresti pri treh poslovnih bankah v Sloveniji za znesek kredita 22.988 tisoč evrov z rokom odplačila do leta 2015. Aquasystems bi v takšnem primeru plačal obresti v znesku 6.392 tisoč evrov, 6.700 tisoč evrov ali 7.381 tisoč evrov, kar je najmanj za 2.460 tisoč evrov manj, kot bo po veljavnem amortizacijskem načrtu plačal EBRD.

Iz navedenih podatkov lahko povzamemo, da so kreditni pogoji, ki Aquasystems in posredno občino zavezujejo k vračilu kredita EBRD, neugodni.

Priporočilo

Občini priporočamo, da se zaradi velikih sprememb na finančnem trgu z Aquasystemsom in banko dogovori za reprogramiranje dolga in spremembo obrestne mere, kar bo tudi ugodno vplivalo na dolg občine do Aquasystems. Pri tem opozarjamo na navedbo v informaciji o sodelovanju med EBRD in občino, da bo EBRD finančno sodelovala s kapitalom po najnižji možni ceni.

Zaradi popolnejše predstave kreditnega odnosa med Aquasystemsom in EBRD v nadaljevanju povzemamo ugotovitev iz Revizijskega poročila o izgradnji centralne čistilne naprave v Mariboru in izvajanju gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda s koncesijo v obdobju od 1997 do 2005 v družbi Aquasystems, d. o. o., Maribor.

Aquasystems ima pravico, da kadar koli po datumu zaključka projekta z najmanj tridesetdnevni predhodnim obvestilom banki izvrši predplačilo celotnega ali delnega, tedaj neplačanega, zneska glavnice kredita, vendar pod pogojem, da banki istočasno plača vse pripadajoče obresti in druge zneske, plačljive na predplačilo glavnice kredita ter vse druge zneske, ki zapadejo v plačilo po tej pogodbi. Delno predplačilo ne sme biti manjše od 2.500 tisoč evrov. Posojilojemalec na datum predplačila plača banki pristojbino za predplačilo v odstotku zneska glavnice kredita, ki se plača v predplačilu. Odstotek pristojbine je odvisen od datuma predplačila - dlje časa ko preteče od datuma zaključka projekta, manjši je odstotek provizije. Kreditna pogodba vsebuje določilo, da zneskov posojila, ki jih posojilojemalec plača v predplačilu, ni mogoče ponovno dati kot posojilo.

Čeprav so v drugem delu leta 2006 nastopili trendi zviševanja obrestnih mer, so bili pogoji za zadolževanje v letu 2006 bolj ugodni kot leta 2000, ko je Aquasystems sklenil pogodbo z EBRD. Pri ocenjevanju morebitnih koristi iz refinanciranja posojila je treba upoštevati, da posojilna pogodba določa tudi stroške

⁷⁹ Obdobje odplačila kredita je od 23. 11. 2003 do 24. 8. 2015.

vračanja v prvotno stanje. Posojilojemalec mora ob predplačilu celotnega ali katerega koli deleža posojila EBRD plačati tudi neto zneske katerih koli stroškov, izdatkov ali izgub, ki bi jih zaradi predčasnega poplačila utrpela EBRD. Čeprav so bile med izvajanjem revizije tržne obrestne mere nižje od dogovorjene obrestne mere v posojilni pogodbi z EBRD, bi moral Aquasystems glede na kreditno pogodbo EBRD povrniti tudi morebitno razliko med pogodbeno obrestno mero in nižjo obrestno mero, ki bi jo iztržil EBRD pri nadomestitvi posojila. S tem bi izgubil tudi morebitne koristi iz refinanciranja posojila.

Iz navedenih dejstev izhaja, da je s kreditno pogodbo EBRD zelo zavarovala svoje interese in bo občina predlagane spremembe dosegla le v dogovoru z EBRD.

2.2.3.2.b Kreditna pogodba med Aquasystemsom in lastniki — povezava s točko 2.2.3.2.c

Aquasystems je 22. 4. 2002 z lastniki družbe podpisal aneks št. 1 h kreditni pogodbi, v katerem je navedeno, da dajejo lastniki Aquasystems u kredit v znesku 7.400 tisoč evrov za obdobje 12 let po obrestni meri euribor + 5,5 odstotka, kar skupaj znaša 8,3 odstotka⁸⁰. Aquasystems bo obresti zaračunaval do leta 2013, v letu 2016⁸¹ pa bodo lastniki prejeli vrnjeno glavnico v celotnem znesku 7.400 tisoč evrov.

Ocenjujemo, da bo znašalo odplačilo kredita in obresti lastnikom 14.156 tisoč evrov, kar je 6.756 tisoč evrov oziroma 91 odstotkov več, kot je znašal kredit. Iz navedenih podatkov lahko povzamemo, da so kreditni pogoji, ki Aquasystems in posredno občino zavezujejo k vračilu kredita lastnikom, neugodni glede na sedanje razmere na finančnem trgu.

2.2.3.2.c Stroški kapitala

Stroški kapitala so del storitvene pristojbine, ki je sestavljena še iz izvajalskih stroškov in prenosljivih stroškov. Stroške kapitala zaračunava Aquasystems mesečno z uporabo prilagoditvenega faktorja stroškov kapitala na izhodiščne stroške kapitala. Izhodiščni stroški kapitala so določeni v prilogi 8 koncesijske pogodbe in so prikazani v tabeli 19.

⁸⁰ Trimesečni euribor na dan 3. 4. 2006 je znašal 2,8 odstotka.

⁸¹ Glavnica lastnikom bo odplačana 180 koledarskih dni po tem, ko bo odplačan kredit EBRD.

Tabela 19: Stroški kapitala za celotno obdobje koncesijske pogodbe, izračunani na podlagi priloge 8 aneksa h koncesijski pogodbi

v tisoč evrih

Leto	Izhodiščni stroški kapitala na mesec-faza 1	Izhodiščni stroški kapitala na leto-faza 1	Izhodiščni stroški kapitala na mesec-faza 2	Izhodiščni stroški kapitala na leto-faza 2	Skupaj izhodiščni stroški kapitala
1	473	5.681	-	-	5.681
2	562	6.748	-	-	6.748
3	197	2.369	306	3.666	6.036
4	188	2.255	302	3.626	5.881
5	198	2.378	269	3.229	5.607
6	198	2.378	269	3.229	5.607
7	189	2.265	269	3.229	5.494
8	157	1.889	266	3.197	5.086
9	157	1.889	266	3.197	5.086
10	157	1.889	266	3.197	5.086
11	136	1.638	257	3.083	4.721
12	136	1.638	257	3.084	4.721
13	124	1.482	231	2.776	4.258
14	123	1.482	198	2.372	3.853
15	76	914	166	1.997	2.911
16	56	674	95	1.137	1.811
17	42	507	83	1.002	1.508
18	42	506	70	835	1.341
19	20	235	67	803	1.038
20	20	234	52	624	858
21	20	234	45	543	777
22	20	234	40	478	713
Skupaj	-	39.517	-	45.303	84.820

Vir: priloga 8 aneksa h koncesijski pogodbi.

Iz izračuna je razvidno, da bo občina iz stroškov kapitala Aquasystems plačala 84.820 tisoč evrov. Ob upoštevanju prilagoditvenega faktorja⁸² so stroški kapitala ocenjeni na 91.500 tisoč evrov. Stroški kapitala, ki jih plačuje občina, ne vključujejo samo kredita, ki ga je koncesionar najel pri EBRD, vključujejo tudi kredit lastnikov, vlaganja lastnikov, dobiček lastnikov, znanje, vloženo v izgradnjo CČN, tveganja, ki so opredeljena v koncesijski pogodbi in drugo.

Pred odločitvijo o izvedbi projekta CČN občina ni opravila primerjalne analize, iz katere bi bila razvidna ocena stroškov izgradnje CČN in izvajanja gospodarske javne službe, če bi projekt izvedlo javno podjetje. Občina je pisno navedla, da nima dokumentacije, ki bi se nanašala na takšno analizo, zato nimamo podlage za primerjavo, kolikšni stroški bi nastali v takšnem primeru.

Priporočilo

Občina naj prouči možnost znižanja fiksne obrestne mere pri EBRD in znižanje obrestne mere za kredit lastnikom, da bi dosegla optimalnejše cene kapitala ter tako zagotovi znižanje odbodkov, povezanih s ceno kapitala.

2.2.3.3 Združitev prve in druge faze izgradnje CČN

Aquasystems je 8. 3. 1999 občini poslal dopis glede spremembe projektnih zahtev, spremembe trase dovozne ceste in spremembe trase izpustnega tlačnega voda v hidro kanal. Vodja projekta na občini je z dopisom z dne 18. 3. 1999 soglašal s predlaganimi spremembami. Navedene spremembe vplivajo na povečanje storitvene pristojbine. Iz priloge 3 dokumenta Spremembe projektnih zahtev z dne 19. 6. 2002 je razvidno, da spremembe projektnih zahtev in združitve druge in tretje faze izgradnje CČN, povzročajo 12,9-odstotno povečanje storitvene pristojbine v primerjavi z izhodiščno ponudbo. Navedeno zvišanje storitvene pristojbine naj bi se kompenziralo z znižanjem takse za obremenjevanje vode ob začetku delovanja druge faze, kar naj bi bilo štiri leta prej, kot je bilo predvideno v koncesijski pogodbi.

Inštitut za ekološki inženiring, d. o. o., Maribor je 5. 7. 1999 izdelal elaborat »Problematika protipoplavne varnosti CČN Maribor in dostopne ceste«, v katerem zaradi spremembe kote stoletnih voda reke Drave z 241,48 metra na 241,51 metra, predlaga varnostno nadvišanje platoja CČN za 1,5 metra.

Pogodbeni stranki sta 8. 7. 2002 podpisali Dogovor o sporazumu nove faznosti naprave (v nadaljevanju: dogovor o novih fazah), s katerim sta se sporazumeli o združitvi druge in tretje faze in s tem o nastanku nove druge faze izgradnje CČN ter o posledicah takega ravnanja. Z združitvijo druge in tretje faze izgradnje CČN se storitvena pristojbina prilagodi. Pogodbeni stranki sta se dogovorili, da naj bi v 90 dneh od podpisa dogovora sklenili aneks h koncesijski pogodbi, ki naj bi upošteval vse potrebne tehnične, finančne in pravne spremembe, ter pripravili in podpisali prečiščeno besedilo koncesijske pogodbe.

Dogovor je razdeljen na tri glavna področja: tehnično, finančno in pogodbeno, ki vsebujejo priporočila in učinke, ki se nanašajo na te vidike. Pomembne navedbe iz dogovora so naslednje:

- druga in tretja faza čiščenja se združita v novo drugo fazo, ki vključuje čiščenje dušika in fosforja,
- gradnja druge faze se podaljša za osem mesecev zaradi povečanega obsega dela,

⁸² Prilagoditveni faktor stroškov kapitala je količnik med skupno gradbeno ceno in skupno izhodiščno gradbeno ceno, ki ga koncesionar upošteva na računih, izstavljenih občini za stroške kapitala.

- prilagoditev storitvene pristojbine za 0,3 odstotka zaradi neugodnega vpliva zakonodaje (polletni zahtevki za povračilo DDV namesto mesečnih zahtevkov),
- povišanje storitvene pristojbine za 1,45 odstotka zaradi neuspešnih pravnih postopkov za povračilo neupravičeno plačanega DDV v obdobju med 1. 7. 1999 in 21. 12. 2000,
- zaradi zgoraj navedenih vzrokov se storitvena pristojbina zviša z 77,36 tolarja na kubični meter na 78,72 tolarja na kubični meter (ob nespremenjeni predpostavki stalnih količin odpadnih voda 13,5 kubičnega metra na leto,
- predvidoma se povišanje storitvene pristojbine kompenzira s prihranki pri taksi za obremenjevanje voda, za katero je predvideno strmo naraščanje, v obdobju od leta 2004 do 2008,
- celovito čiščenje odpadnih voda in popolna tehnologija naj bi bila na voljo štiri leta prej, kot je bilo prvotno načrtovano.

Koncesionar je občini predlagal spremembo pogodbe:

- zaradi spremembe Uredbe o emisiji snovi pri odvajanju odpadnih vod iz komunalnih čistilnih naprav je koncesionar predlagal ustrezno spremembo faznosti naprave, da bi se izpolnili pogoji iz uredbe,
- zaradi uvedbe enotne evropske valute (evro), s čimer se valuta nemška marka konvertira in je izražena v valuti evro,
- zaradi zvišanja izračunanega vodostaja stoletnih voda reke Drave,
- zaradi spremembe slovenske zakonodaje v skladu s prilagajanjem evropskemu pravnemu redu.

Občina je za proučitev razlogov za podpis aneksa h koncesijski pogodbi zaprosila več strokovnjakov z različnih področij. Iz obrazložitve izhaja, da je občina prevzela dodatno tveganje s tem, ko se je zavezala, da je odgovorna koncesionarju za plačilo storitvene pristojbine, če pride do zamude plačila, neplačila ali delnega plačila pooblaščenca (Nigrada).

Pri preveritvi vzrokov za združitev prve in druge faze smo ugotovili, da bi lahko zahtevo o emisiji snovi pri odvajanju odpadnih vod iz komunalnih čistilnih naprav po biološkem čiščenju vključili že v osnovno koncesijsko pogodbo. Uredba o taksi za obremenjevanje vode podpira predčasno biološko čiščenje, kar pomeni, da bi se lahko prej znižale takse za obremenjevanje vode.

2.2.3.4 Vpliv davka na dodano vrednost na spremembo storitvene pristojbine

Ocenjujemo, da povečanje storitvene pristojbine za 1,45 odstotka, ki izhaja iz neupravičeno plačanega DDV v znesku 141.801 tisoč tolarjev zaradi zmote koncesionarja, ni obveznost občine — povezava s točko 2.1.4.6.

2.2.3.5 Ravnanje z viški blata

Po določitih koncesijske pogodbe je občina odgovorna za pridobitev stalnega prostora za shranjevanje, razkladanje in odlaganje viškov blata ter vseh dovoljenj in soglasij zanj v enem letu od datuma predhodnega prevzema prve faze, koncesionar pa naj bi ji pri tem pomagal. Občina naj bi koncesionarju povrnila vse stroške, obveznosti in izdatke, ki bi jih koncesionar utegnil trpeti zaradi zamude občine pri pridobitvi take trajne lokacije za viške blata.

Zaradi zamude občine pri reševanju viškov blata je imel koncesionar dodatne stroške, za kar je občini izstavil pet računov v skupnem znesku 20.329 tisoč tolarjev — povezava s točko 2.1.3.4.

Ocenjujemo, da občina ni ravnala učinkovito, ker ni pravočasno zagotovila odlagališča za blato. Šele v letu 2005 se je s Snago dogovorila, da je le-ta izvedla javni razpis za izbor izvajalca za odvoz blata in z njim 1. 8. 2005 sklenila pogodbo. Občina je za dve leti zamudila rok, ki je bil določen za ureditev ravnanja z viški blata.

Občina s koncesijsko pogodbo ni oddala izvajanja javne službe čiščenja odpadnih voda kot celote, saj je sama prevzela stroške v zvezi z viški blata. Izkazalo se je, da teh tveganj ne obvladuje v celoti, zato menimo, da njeno ravnanje ni bilo učinkovito.

2.2.3.6 Podpis izjave o prevzemu obveznosti za nazaj

Občina in Aquasystems sta 12. 7. 2005 podpisala izjavo, da bi preprečila zastaranje terjatev in pripadajočih obresti. Obe stranki sta v izjavi potrdili, da znaša znesek zapadle in neplačane glavnice po koncesijski pogodbi 783 tisoč evrov za stroške kapitala in 5.154 tisoč tolarjev za operativne stroške za obdobje od 10. 6. 2002 do 31. 12. 2002.

Razlika je nastala v letu 2002, vendar je Aquasystems takrat ni zaračunal. Aquasystems je od razlike, zaračunane v letu 2005 za leto 2002, obračunal zamudne obresti od leta 2002 v znesku 104.338 tisoč tolarjev.

Občina je ravnala neučinkovito, ker je sprejela obračun obresti, ki ga je pripravil Aquasystems za račune, izdane s triletno zamudo — povezava s točko 2.1.5.1.b.

2.2.3.7 Preverjanje računov

Pri preveritvi pravilnosti izdanih računov Aquasystemsa občini smo ugotovili, da:

- prejetih računov za storitveno pristojbino in stroške kapitala občina v obdobju od začetka obratovanja CCN do januarja 2006 računsko ni preverjala,
- občina ne preverja resničnosti podatkov o prostornini odpadne vode, ki vstopi v posameznem mesecu v CCN; prostornina vtoka odpadnih voda se uporablja za izračun variabilnega dela izhodiščnih izvajalskih stroškov,
- občina ne preverja količin predelanih usedlin, ki se uporabijo pri izračunu stroškov čiščenja usedlin,
- je občina plačevala neupravičeno zaračunane stroške — povezava s točkama 2.1.5.1.b in 2.1.5.3.a.

2.2.3.8 Povzetek presoje učinkovitosti prevzemanja plačevanja mesečne storitvene pristojbine

- Razlika med izdanimi računi uporabnikom in izdanimi računi Aquasystemsa je v obdobju od 1. 4. 2003 do 31. 12. 2005 znašala 1.342.798 tisoč tolarjev, razlika med pobranimi sredstvi od uporabnikov in zaračunanimi sredstvi uporabnikom pa 377.771 tisoč tolarjev. Skupaj znaša razlika 1.720.569 tisoč tolarjev. To razliko je dolžna pokrivati občina po določenih koncesijske pogodbe — točka 8.26, zaradi česar je trenutno v finančnih težavah — točki 2.2.2.2 in 2.2.3.1.
- Pri preveritvi vzrokov za združitev prve in druge faze smo ugotovili, da bi lahko zahtevo o emisiji snovi pri odvajanju odpadnih vod iz komunalnih čistilnih naprav po biološkem čiščenju vključili že v

osnovno koncesijsko pogodbo. Uredba o taksi za obremenjevanje vode podpira predčasno biološko čiščenje, kar pomeni, da bi se lahko prej znižale takse za obremenjevanje vode. To dejstvo je bilo že prej znano, zato ocenjujemo, da ne more biti bistven razlog za spremembo pogodbe — točka 2.2.3.3.

- Ocenjujemo, da povečanje storitvene pristojbine za 1,45 odstotka, ki izhaja iz neupravičeno plačanega DDV v znesku 141.801 tisoč tolarjev zaradi zmote koncesionarja, ne more biti obveznost občine iz prenosljivih stroškov. Občina ni ravnala učinkovito, ker je sprejela to obveznost — točka 2.2.3.4, povezava s točko 2.1.4.6.
- Ocenjujemo, da občina ni ravnala učinkovito, ker ni pravočasno zagotovila odlagališča za blato in je prevzela tveganje, ki ga ni v celoti obvladovala — točka 2.2.3.5, povezava s točko 2.1.3.4.
- Občina je ravnala neučinkovito, ker je sprejela in potrdila obračun obresti, ki ga je pripravil Aquasystems na računih, ki jih je izdal s triletno zamudo — točka 2.2.3.6, povezava s točko 2.1.5.1.b.
- občina je plačevala neupravičeno zaračunane stroške — točka 2.2.3.7, povezava s točko 2.1.5.3.a.

2.2.4 Učinkovitost plačevanja stroškov Nigradu za zaračunavanje storitvene pristojbine

2.2.4.1 Sklenjene pogodbe

Pogodba iz leta 2003

Občina je 28. 7. 2003 z Nigradom podpisala pogodbo o obračunu storitev čiščenja odpadnih komunalnih voda na centralni čistilni napravi v Mariboru, s katero sta se pogodbeni stranki dogovorili, da naj bi Nigrad kot izvajalec občine v okviru svoje službe za obračun republiške takse za obremenjevanje voda in odvajanje zaračunaval na svojih računih tudi storitev čiščenja odpadnih komunalnih voda na CCN Maribor uporabnikom vode na območju občine. Za skupnosti lastnikov stanovalcev v večstanovanjskih hišah naj bi storitev čiščenja odpadnih komunalnih voda zaračunaval Mariborski vodovod po posebnem sporazumu. Začetek zaračunavanja je 1. 4. 2003.

V 8. členu pogodbe iz leta 2003 so navedeni ocenjeni stroški obračuna in pobiranja storitve čiščenja na CCN v Mariboru v letu 2003 za obdobje od 1. 4. 2003 do 31. 12. 2003 v znesku 42.670 tisoč tolarjev (z vključenim DDV)⁸³. V tabeli 20 so prikazani računi, ki jih je Nigrad izstavil občini za storitev obračunavanja čiščenja na CCN v letu 2003.

Tabela 20: Računi za storitev obračunavanja čiščenja na CCN v letu 2003

v tisoč tolarjih		
Račun	Obdobje	Znesek
Račun št. 47409	1. 4. 2003 – 31. 7. 2003	8.710
Račun št. 47762	1. 8. 2003 – 30. 9. 2003	8.541
Račun št. 49610 (nezaračunan del)	1. 4. 2003 – 30. 11. 2003	12.752
Račun št. 49828 (nezaračunan del)	1. 4. 2003 – 31. 12. 2003	12.667
Skupaj za obdobje 1. 4. 2003 – 31. 12. 2003		42.670

Vir: podatki občine.

⁸³ Od tega so stroški Mariborskega vodovoda 22.728 tisoč tolarjev (brez vključenega DDV). Mariborski vodovod po posebnem sporazumu Nigradu zaračunava stroške v višini 5,5 odstotka od realizacije.

Pogodba iz leta 2005

Občina je 19. 1. 2005 z Nigradom podpisala Pogodbo o obračunu čiščenja odpadnih komunalnih voda na centralni čistilni napravi v Mariboru, s katero sta se pogodbeni stranki dogovorili, da naj bi Nigrad kot izvajalec občine v okviru svoje službe za obračun republiške takse za obremenjevanje voda in odvajanje zaračunaval na svojih računih tudi storitev čiščenja odpadnih komunalnih voda na CČN Maribor uporabnikom vode na območju občine. Za skupnosti lastnikov stanovalcev v večstanovanjskih hišah naj bi storitev čiščenja odpadnih komunalnih voda zaračunaval Mariborski vodovod po posebnem sporazumu. Pogodba je sklenjena za nedoločen čas in se uporablja od 1. 1. 2004 dalje.

Pogodbeni stranki sta 10. 5. 2005 podpisali aneks k pogodbi o obračunu storitev čiščenja odpadnih komunalnih voda na centralni čistilni napravi v Mariboru za leto 2004, v katerem sta se dogovorili za ocenjene stroške obračuna za leto 2004, ki znašajo 102.126 tisoč tolarjev (z vključenim DDV).

Pogodbeni stranki sta 10. 5. 2005 podpisali aneks k pogodbi o obračunu storitev čiščenja odpadnih komunalnih voda na centralni čistilni napravi v Mariboru za leto 2005, v katerem sta se dogovorili za ocenjene stroške obračuna za leto 2005, ki znašajo 90.807 tisoč tolarjev (z vključenim DDV).

V tabeli 21 so prikazani računi, ki jih je Nigrad izstavil občini za storitev obračunavanja čiščenja na CČN letih 2004 in 2005.

Tabela 21: Računi za storitev obračunavanja čiščenja na CČN v letih 2004 in 2005

Račun	Obdobje	v tisoč tolarjih
		Znesek
Račun št. 56415	1. 1. 2004 – 30. 11. 2004	99.655
Račun št. 57524	1. 12. 2004 – 31. 12. 2004	2.470
Račun št. 62877	1. 1. 2005 – 30. 9. 2005	65.049
Račun št. 63359	1. 10. 2005 – 31. 10. 2005	7.229
Račun št. 64179	1. 11. 2005 – 31. 11. 2005	7.183
Račun št. 64713	1. 12. 2005 – 31. 12. 2005	7.183
Račun št. 64965 (končni obračun za leto 2005)	1. 12. 2005 – 31. 12. 2005	705
Skupaj za obdobje 1. 1. 2004 – 31. 12. 2005		189.474

Vir: podatki občine.

V letih 2004 in 2005 je Nigrad občini zaračunal storitev obračunavanja in pobiranja storitvene pristojbine v skupnem znesku 189.474 tisoč tolarjev.

2.2.4.2 Pavšalno obračunavanje stroškov

Pogodba iz leta 2003 v 9. členu določa, da naj bi izvajalec (Nigrad) za stroške obračunavanja in pobiranja storitve čiščenja odpadnih padavinskih voda mesečno izstavljaj račune, ki se jim kot dokaz priložijo verodostojne knjigovodske listine.

Nigrad je v letu 2003 občini izstavil samo pet računov (Nigrad je v letu 2003 opravljal storitev obračunavanja in pobiranja storitve čiščenja odpadnih padavinskih voda devet mesecev) za stroške obračunavanja in pobiranja storitve čiščenja odpadnih padavinskih voda, na katerih je samo skupni znesek. Občina bi morala zahtevati specifikacijo stroškov na posameznem računu, da bi lahko preverila pravilnost računa.

Po določilih 9. člena pogodbe iz leta 2005 se pogodbeni stranki dogovorita, da izvajalec za stroške obračunavanja in pobiranja storitve čiščenja odpadnih in padavinskih voda mesečno izstavlja račune na podlagi dejanskih stroškov ter jih poračunal iz zbranih sredstev pristojbine za čiščenje odpadnih in padavinskih voda z enostransko izjavo o pobotu v smislu 312. člena OZ, o čemer se mesečno obvešča komunalno direkcijo.

V letu 2004 je Nigrad izdal dva računa za stroške obračunavanja in pobiranja storitve čiščenja odpadnih in padavinskih voda, v letu 2005 pa pet računov. Na vseh računih je izkazan samo skupni znesek računa brez specifikacije stroškov, ki so se dejansko pojavili pri obračunavanju in pobiranju storitve čiščenja odpadnih in padavinskih voda.

2.2.4.3 Zadržana sredstva Nigrada

Nigrad je v letih 2004 in 2005 uporabnikom zaračunal 4.588.565 tisoč tolarjev storitvene pristojbine, pobrane je bilo 4.429.689 tisoč tolarjev storitvene pristojbine, Aquasystems pa je nakazal 4.226.339 tisoč tolarjev storitvene pristojbine. Nigrad si je tako za leto 2004 in 2005 zadržal sredstva v vrednosti 203.350 tisoč tolarjev, medtem ko so bili izdani računi za stroške obračuna in pobiranja storitve čiščenja na CCN v skupnem znesku 189.474 tisoč tolarjev, kar pomeni, da si je zadržal za 13.876 tisoč tolarjev več sredstev, kot pa je občini zaračunal za stroške obračuna in pobiranja storitve čiščenja na CCN.

Občina je med izvajanjem revizije zahtevala od Nigrada pojasnilo za nastalo razliko, kar pomeni, da notranje kontrole občine niso bile ustrezne.

Pojasnilo občine

Občina je pojasnila, da razlika v vrednosti 13.876 tisoč tolarjev izhaja iz založenih sredstev za vložitev sodnih izpodb.

2.2.4.4 Nerealno ocenjeni stroški obračuna in pobiranja storitve čiščenja na CCN za leto 2004

V pogodbi iz leta 2003 so za obdobje od 1. 4. 2003 do 31. 12. 2003 ocenjeni stroški obračuna in pobiranja storitve čiščenja na CCN 42.670 tisoč tolarjev. Za leto 2004 so bili ocenjeni stroški obračuna in pobiranja storitve čiščenja na CCN 102.126 tisoč tolarjev, kar je dvakrat toliko, kot je bilo za te storitve zaračunano v letu 2003. Obdobje zaračunavanja je bilo v letu 2003 sicer za tri mesece krajše kot v letu 2004, vendar pa je povečanje stroškov obračuna in pobiranja storitve čiščenja na CCN še vedno precej višje kot v letu 2003. Nigrad je v letu 2004 dejansko zaračunal 102.126 tisoč tolarjev, ob tem, da je bil aneks za leto 2004 podpisan za nazaj, 10. 5. 2005, in je bil pripravljen po dejansko izdanih računih Nigrada.

V letu 2005 je Nigrad občini izdal račune v skupnem znesku 87.348 tisoč tolarjev, ocenjeni stroški obračuna in pobiranja storitve čiščenja na CCN pa so znašali 90.807 tisoč tolarjev.

Občina ni ravnala učinkovito, ker ni preverila dejansko nastalih stroškov Nigrada pri obračunu in pobiranju storitve čiščenja na CČN, in ni preverila povečanja zaračunanih stroškov za leto 2004 v primerjavi z letom 2003. V letu 2003 je znašal povprečni mesečni znesek stroškov obračuna in pobiranja storitve čiščenja na CČN 4.741 tolarjev, v letu 2004 8.510 tisoč tolarjev v letu 2005 pa 7.279 tisoč tolarjev. V povprečju je bil v letu 2004 mesečni strošek obračunavanja in pobiranja storitve čiščenja na CČN za 80 odstotkov višji kot v letu 2003. V povprečju je bil v letu 2005 mesečni strošek obračunavanja in pobiranja storitve čiščenja na CČN za 14 odstotkov nižji kot v letu 2004.

2.2.4.5 Višina stroškov za pobiranje storitvene pristojbine

Nigrad je v 50,79-odstotni lasti občine. Občini je za opravljanje obračuna in pobiranja storitve čiščenja na CČN v letu 2003 zaračunal 4,8 odstotka od pobrane storitvene pristojbine, v letu 2004 prav tako 4,8 odstotka in v letu 2005 3,8 odstotka od pobrane storitvene pristojbine od uporabnikov.

Ocenjujemo, da so stroški za opravljanje obračuna in pobiranja storitve čiščenja na CČN previsoki glede na to, da Nigrad za občino pobira storitveno pristojbino le kot dodatno postavko na izdanih računih uporabnikom že za druge opravljene storitve v okviru opravljanja javne službe. Občina bi morala pripraviti oceno stroškov, če bi sama opravljala storitev zaračunavanja storitvene pristojbine uporabnikom, in proučiti še druge možnosti zaračunavanja storitvene pristojbine.

Kot dodatno informacijo navajamo, da Mariborski vodovod Nigradu za zaračunavanje in pobiranje storitvene pristojbine za skupnost lastnikov v večstanovanjskih hišah zaračunava po posebni pogodbi 5,5 odstotka od realizacije. Tudi za Mariborski vodovod je opravljanje te storitve le dodatna postavka k drugim opravljenim storitvam v okviru opravljanja javne službe.

Nigrad je v letih 2004 in 2005 uporabnikom zaračunal 4.588.565 tisoč tolarjev storitvene pristojbine, pobrane je bilo 4.429.688 tisoč tolarjev storitvene pristojbine. Iz navedenih podatkov je razvidno, da je imel Nigrad iz pobiranja storitvene pristojbine v letih 2004 in 2005 okoli 4 odstotke neplačnikov. Glede na to, da občina jamči za plačilo razlike med pobrano storitveno pristojbino od uporabnikov in zaračunano storitveno pristojbino Aquasystems, bi morala zagotoviti še učinkovitejše pobiranje sredstev Nigrada od uporabnikov.

Pogodba o obračunu čiščenja določa različna datuma za določanje obveznosti za plačilo Aquasystems, in sicer za občino glede na stanje prejetih plačil do 27. v mesecu, za Nigrad pa do zadnjega dne v mesecu. Predlagamo, da občina in Nigrad določita enoten rok za določitev višine obveznosti za plačilo, in sicer ob koncu meseca.

2.2.4.6 Povzetek presoje učinkovitosti plačevanja stroškov Nigradu za zaračunavanje storitvene pristojbine

- Nigrad je v letu 2003 občini izstavil pet računov za opravljanje storitev obračunavanja in pobiranja storitve čiščenja odpadnih padavinskih voda za devet mesecev, na katerih je samo skupni znesek. Občina bi morala zahtevati specifikacijo stroškov na posameznem računu, da bi lahko preverila pravilnost računa — točka 2.2.4.2.

- Nigrad si je za leto 2004 in 2005 zadržal sredstva v višini 203.350 tisoč tolarjev, medtem ko so bili izdani računi za stroške obračuna in pobiranja storitve čiščenja na CČN v skupnem znesku 189.474 tisoč tolarjev, kar pomeni, da si je zadržal za 13.876 tisoč tolarjev več sredstev, kot pa je občini zaračunal za stroške obračuna in pobiranja storitve čiščenja na CČN. Občina je od Nigrada med izvajanjem revizije zahtevala pojasnilo za nastalo razliko, kar pomeni, da notranje kontrole občine niso bile ustrezne — točka 2.2.4.3.
- Občina ni ravnala učinkovito, ker ni preverila dejansko nastalih stroškov Nigrada pri obračunu in pobiranju storitve čiščenja na CČN in ni preverila povečanja zaračunanih stroškov za leto 2004 v primerjavi z letom 2003. V povprečju je bil v letu 2004 mesečni strošek obračunavanja in pobiranja storitve čiščenja na CČN za 80 odstotkov višji kot v letu 2003 — točka 2.2.4.4.
- Ocenjujemo, da so stroški za opravljanje obračuna in pobiranja storitve čiščenja na CČN previsoki glede na to, da Nigrad za občino pobira storitveno pristojbino le kot dodatno postavko na izdanih računih uporabnikom že za druge opravljene storitve v okviru opravljanja javne službe. Občina bi morala pripraviti oceno stroškov, če bi sama opravljala storitev zaračunavanja storitvene pristojbine uporabnikom, in proučiti še druge možnosti zaračunavanja storitvene pristojbine uporabnikom — točka 2.2.4.5.

3. MNENJE

Revidirali smo pravilnost in smotrnost podelitve koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave v Mariboru in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda v obdobju od odločitve za podelitev koncesije do konca leta 2005 pri Mestni občini Maribor.

Za pravilnost in smotrnost poslovanja občine je odgovoren župan. Naša naloga je na podlagi opravljene revizije izreči mnenje o pravilnosti in smotrnosti podelitve koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave v Mariboru in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda..

Revidiranje smo izvedli v skladu z mednarodnimi standardi, ki jih določa Napotilo za izvajanje revizij⁸⁴. Revizijski postopki so obsegali pridobivanje, pregledovanje, analiziranje in presojo podatkov o poslovanju občine v delu, ki se nanaša na centralno čistilno napravo ter dokumentiranje revizijskih ugotovitev.

Pridobili smo ustrezne in zadostne dokaze za izrek mnenja. Menimo, da nam pridobljeni podatki omogočajo, da podamo mnenje o pravilnosti in smotrnosti podelitve koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave v Mariboru in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda⁸⁵ z naslednjo omejitvijo:

Presoja pravilnosti podelitve koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda v Mariboru ni popolna, ker med izvajanjem revizije ni bilo mogoče pridobiti ponudb potencialnih izvajalcev, ki so podlaga za presojo. Občina je pisno pojasnila, da ponudb nima. Računskemu sodišču je predložila le dodatni ponudbi in končni delni ponudbi dveh prvouvrščenih ponudnikov.

⁸⁴ Uradni list RS, št. 41/01.

⁸⁵ Kadar je v izreku mnenja računskega sodišča nepravilnost izražena v denarni enoti tolar, je hkrati prikazan še preračun v denarni enoti evro. Preračun je opravljen na podlagi Zakona o uvedbi eura (Uradni list RS, št. 114/06), po tečaju zamenjave 1 evro je 239,640 tolarja.

3.1 Mnenje o pravilnosti ravnanja Mestne občine Maribor pri podelitvi koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda

Mestna občina Maribor je v obdobju od odločitve za podelitev koncesije do konca leta 2005 ravnala v neskladju s predpisi v naslednjih primerih:

- ni izvedla javne objave strank, ki so se prijavile za ugotavljanje usposobljenosti in ni objavila seznama usposobljenih — točka 2.1.2.1,
- ni poskrbela, da bi komisija za ocenjevanje ponudb sestavila poročilo o ponudbah in predlagala ponudnika z najugodnejšo ponudbo — točka 2.1.2.3,
- v koncesijski pogodbi je opredelila obveznost občine za plačilo storitvene pristojbine koncesionarju, kar ni v skladu s 6. členom odloka o koncesiji; občina je Aquasystemsu in Nigradu v obdobju od leta 2002 do 2004 plačala razliko storitvene pristojbine v znesku 1.707.130 tisoč tolarjev (7.123.727 evrov) — točki 2.1.3.1 in 2.1.5.1.a,
- v načrte razvojnih programov ni vključila vseh zneskov za CČN — točka 2.1.3.2,
- za dve leti je zamudila rok za ureditev ravnanja z viški blata — točka 2.1.3.4,
- storitvene pristojbine ni plačala v 60 dneh od dospelosti (te obveznosti so na dan 31. 12. 2005 znašale 666.943 tisoč tolarjev oziroma 2.783.104 evre) — točka 2.1.3.6,
- ni zagotovila pravočasnega zaračunavanja storitvene pristojbine uporabnikom storitve — točka 2.1.4.4,
- izvajalca za obračun in izstavitve računov za storitveno pristojbino ni izbrala na podlagi javnega naročila — točka 2.1.4.5,
- storitveno pristojbino je zaračunavala vsem uporabnikom vode ne glede na to, ali se njihove odpadne vode čistijo v centralni čistilni napravi ali ne — točka 2.1.4.5,
- neupravičeno je prevzela obveznost plačila odbitka vstopnega DDV v znesku 141.801 tisoč tolarjev (591.725 evrov), ki ga koncesionar ni uveljavil pravočasno — točka 2.1.4.6,
- pogodbe o obračunu storitev čiščenja voda in s tem povezane obveznosti v znesku 189.474 tisoč tolarjev (790.661 evrov) ter odhodki v znesku 42.670 tisoč tolarjev (178.059 evrov) nimajo podlage v odloku o koncesiji — točka 2.1.5.1.b,
- občina je neupravičeno potrdila in izkazala obveznosti za zamudne obresti v znesku 104.338 tisoč tolarjev (435.395 evrov) točka — 2.1.5.1.b,
- za prejeti račun ni opravila ustrezne kontrole pravilnosti zaračunavanja storitvene pristojbine in zato je potrdila in izkazala za 2.859 tisoč tolarjev (11.930 evrov) previsoko obveznost — točka 2.1.5.3.a,

zato je bilo po našem mnenju ravnanje Mestne občine Maribor pri podelitvi koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda v pomembnem neskladju s predpisi (*negativno mnenje*).

Občina nima vzpostavljenih zadostnih notranjih kontrol, ki bi zagotovile skladnost poslovanja s predpisi. Navajamo nekaj primerov ugotovljenih pomanjkljivosti:

- Ugotovili smo neskladja med navedbo izvajalca na naročilnicah, računih in poročilih oziroma mnenjih. Občina nima vzpostavljenih notranjih kontrol, ki bi takšna neskladja odkrile in preprečile — točki 2.1.5.2 in 2.1.5.3.d.
- Koncesionar je 14. 10. 2002 izročil občini računalniški program za preverjanje izračuna storitvene pristojbine, ki pa ga je občina začela uporabljati šele med izvajanjem revizije v letu 2006. Notranja kontrola je bila vzpostavljena, vendar občina ni poskrbela za njeno pravočasno izvajanje — točka 2.1.5.3.a.

- Pred izvršitvijo plačil občina ni preverjala resničnosti in pravilnosti navedb na računih, zato ni ugotovila, da so bili nekateri računi zaračunani previsoko — točke 2.1.5.3.a, 2.1.5.1.b, 2.1.5.3.b, 2.1.5.3.e, 2.2.3.7.
- Občina ne preverja utemeljenosti obračuna zamudnih obresti, zato obstaja tveganje, da Aquasystems občini neutemeljeno zaračunava zamudne obresti. Utemeljenost izračuna zamudnih obresti smo preverili le v manjšem delu, ker občina nima vse dokumentacije, na podlagi katere bi lahko preverili utemeljenost zneskov. Občina ni pridobila podatkov oziroma listin od Aquasystems, na podlagi katerih bi lahko preverjala obračune zamudnih obresti — točka 2.1.5.3.f.

3.2 Mnenje o smotrnosti ravnanja Mestne občine Maribor pri podelitvi koncesije za izgradnjo centralne čistilne naprave in izvajanje gospodarske javne službe čiščenja odpadnih voda

Mestna občina Maribor je v obdobju od odločitve za podelitev koncesije do konca leta 2005 v naslednjih primerih ravnala *neučinkovito*:

- S podpisom koncesijske pogodbe je prevzela vsa pomembna tveganja. Prevzela je vsa tveganja v zvezi s financiranjem, spremembami zakonodaje, viški blata, količino vtoka vode in predvsem s sprejemom obveznosti za plačevanje razlike med zaračunano in pobrano storitveno pristojbino — točke 2.2.2.2, 2.2.3.1, 2.1.5.1.a in 2.1.5.1.b.
- Občina ni izdelala ustreznih primerjalnih analiz vplivov na proračun in predlogov variant za doseganje ciljev, zato ocenjujemo, da se ni mogla kompetentno pogajati s ponudniki o višini še sprejemljive ponudbe in o prevzemu oziroma prenosu tveganj — točka 2.2.2.1.
- Občina ni zagotovila priključitve novo nastalih občin na centralno čistilno napravo in ni odgovorila na pobude Občine Duplek za priključitev, zato je zbrane manj storitvene pristojbine od uporabnikov, in mora sama prispevati večji delež — točka 2.2.2.5.
- Neupravičeno je prevzela obveznost za plačilo odbitnega vstopnega DDV, ki ga koncesionar ni uveljavljal pravočasno — točki 2.2.3.4 in 2.1.4.6.
- Odlagališča za blato ni pravočasno zagotovila, zato je morala koncesionarju povrniti stroške za obdelavo odpadnega blata. Občina s koncesijsko pogodbo ni oddala izvajanja javne službe čiščenja odpadnih voda kot celote, saj je sama prevzela tveganje v zvezi z viški blata. Izkazalo se je, da teh tveganj ni obvladovala v celoti, zato menimo, da njeno ravnanje ni bilo učinkovito — točki 2.2.3.5 in 2.1.3.4.
- Sprejela in potrdila je obračun obresti, ki ga je pripravil koncesionar za račune, izdane s triletno zamudo — točki 2.2.3.6 in 2.1.5.1.b.
- Od koncesionarja prejetih računov ni preverjala, zato ni ugotovila, da so bili zneski na nekaterih računih previsoki — točki 2.2.3.7 in 2.1.5.3.a.
- Občina ni preverila dejansko nastalih stroškov Nigrada pri obračunu in pobiranju storitvene pristojbine. Povečanje zaračunanih stroškov za leto 2004 v primerjavi z letom 2003 znaša 80 odstotkov. Ocenjujemo, da so stroški, ki jih zaračunava Nigrad občini za obračunavanje in pobiranje storitvene pristojbine, previsoki, saj zaračunavanje opravi Nigrad le kot dodatno postavko na izdanih računih uporabnikom že za druge opravljene storitve v okviru opravljanja javne službe — točki 2.2.4.4 in 2.2.4.5.

Mestna občina Maribor *ni bila uspešna*⁸⁶ pri doseganju nekaterih ciljev. Investicijska dokumentacija ne temelji na ustreznih podatkih in predvidevanjih, zato cilji niso bili načrtovani realno in niso bili uresničeni v naslednjih primerih:

- Načrtovala je višjo količino odpadne vode za leto 2006, in sicer 11,2 milijona kubičnih metrov na leto. Dejansko je poraba pitne vode po podatkih Nigrada v Mestni občini Maribor skupaj z občinama Hoče – Slivnica in Miklavž v letu 2004 znašala 8,4 milijona kubičnih metrov na leto in v letu 2005 8 milijonov kubičnih metrov na leto, kar je skoraj tretjino manj, kot je bilo predvideno v investicijskem programu⁸⁷ — točka 2.2.2.1.
- Občina ni zagotovila priključitve novo nastalih občin na CČN — točka 2.2.2.5.
- Po letu 1998 se je začela poraba vode manjšati (povprečno za 5,2 odstotka letno in s tem tudi količina prečiščene vode), v investicijskem programu pa je predvidena rast porabe za 1,4 odstotka letno — točka 2.2.2.6.
- Taksa za obremenjevanje vode oziroma okoljska dajatev se je od aprila 2002 do konca leta 2005 povečala le za 4 odstotke, pristojbina za čiščenje odpadnih voda pa se je od aprila 2003 do konca leta 2005 povečala za 185 odstotkov za gospodinjstva in 27 odstotkov za pravne osebe. Ocene o rasti takse za obremenjevanje vode niso bile ustrezne — točki 2.1.4.5 in 2.2.2.4.
- Občina je kot vir financiranja dela odhodkov za CČN načrtovala ekološki tolar, za katerega je računsko sodišče ugotovilo, da nima podlage v veljavnih predpisih, zato je ta vir financiranja izgubila — točka 2.1.4.4.

Posledica teh ugotovitev je neizkoriščena kapaciteta CČN, visoka cena storitve čiščenja odpadnih voda in naraščanje obveznosti občine.

⁸⁶ Uspešnost je stopnja doseganja ciljev in razmerje med predvidenimi in dejanskimi vplivi določene dejavnosti.

⁸⁷ Za leto 2005 v investicijskem programu ni podatka o predvideni količini odpadne vode.

4. ZAHTEVA ZA PREDLOŽITEV ODZIVNEGA POROČILA

Mestna občina Maribor mora v roku 90 dni po prejemu revizijskega poročila predložiti računskemu sodišču odzivno poročilo.

Odzivno poročilo mora vsebovati:

1. navedbo revizije, na katero se nanaša,
2. kratek opis nepravilnosti v poslovanju, ki so bile ugotovljene z revizijo, in
3. izkaz popravljalnih ukrepov.

Izkaz popravljalnih ukrepov mora obsegati navedbo popravljalnih ukrepov in ustrezna dokazila o izvedenih popravljalnih ukrepih za odpravo ugotovljenih nepravilnosti. Mestna občina Maribor mora v odzivnem poročilu izkazati ukrepe za:

- začetek postopka za uskladitev koncesijske pogodbe s 6. členom odloka o koncesiji — točka 2.1.3,
- preverjanje pravilnosti obračunov, ki jih prejema od Aquasystems-a za zamudne obresti — točka 2.1.5.3.f.

Odzivno poročilo pri nekaterih ugotovljenih nepravilnostih *ni potrebno*, ker so bile nepravilnosti že med revizijskim postopkom odpravljene oziroma so bili sprejeti ustrezni popravljalni ukrepi (tretji odstavek 29. člena ZRacS-1), ki jih v nadaljevanju na kratko povzemamo:

- občina je sprejela Odlok o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne in padavinske vode; izvajalca javne službe je pisno obvestila, naj od 1. 7. 2006 lastnikom greznic ne zaračunava storitvene pristojbine — točka 2.1.4.5;
- občina je v letu 2006 začela s preverjanjem pravilnosti zneskov na računih, prejetih od Aquasystems-a; za preveč zaračunane izvajalske stroške je od Nigrada zahtevala in prejela dobropis — točka 2.1.5.3.a.

5. PRIPOROČILA

Mestni občini Maribor priporočamo, da:

- prouči možnost znižanja fiksne obrestne mere pri EBRD in znižanje obrestne mere za kredit lastnikov, da bi dosegla optimalnejše cene kapitala ter tako zagotovila znižanje odhodkov, povezanih s ceno kapitala — točki 2.1.3.5 in 2.2.3.2;
- se s koncesionarjem dogovori za spremembo koncesijske pogodbe; predlagamo enakomerno porazdelitev stroškov kapitala na preostalo koncesijsko obdobje in s tem možnost poplačila iz storitvene pristojbine — točki 2.1.3.5 in 2.2.3.2;
- pospeši aktivnosti za priključitev novo nastalih občin in dela kanalizacijskega sistema v Občini Duplek na centralno čistilno napravo — točka 2.2.2.5;
- pospeši aktivnosti za dodatno priključitev uporabnikov na centralno čistilno napravo znotraj Mestne občine Maribor.

Pravni pouk

Tega poročila na podlagi tretjega odstavka 1. člena ZRacS-1 ni dopustno izpodbijati pred sodišči ali drugimi državnimi organi.

Igor Šoltes,
generalni državni revizor

Poslano:

1. Mestni občini Maribor, priporočeno s povratnico;
2. Borisu Soviču, priporočeno;
3. dr. Alojzu Križmanu, priporočeno;
4. Državnemu zboru Republike Slovenije, priporočeno;
5. arhivu, tu.

RAČUNSKO SODIŠČE REPUBLIKE SLOVENIJE • THE COURT OF AUDIT OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA

Slovenska cesta 50, 1000 Ljubljana, Slovenija • tel.: +386 (0) 1 478 5800 • fax: + 386 (0) 1 478 5891
sload@rs-rs.si • www.rs-rs.si

Enota Maribor / Maribor Office

Ulica heroja Bračiča 6, 2000 Maribor, Slovenija • tel.: +386 (0) 2 250 5880 • fax: +386 (0) 2 250 5896